

UZAKTAN YAZ OKULUNA YÖNELİK ÖĞRENCİ
VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ

Emre ÖZGÜL

Yüksek Lisans Tezi

Haziran, 2016

UZAKTAN YAZ OKULUNA YÖNELİK ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI
GÖRÜŞLERİ

Emre ÖZGÜL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Anabilim Dalı
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Programı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ömer UYSAL

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Haziran, 2016

Bu Tez Çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen 1605E196 no.lu proje
kapsamında desteklenmiştir

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Emre ÖZGÜL'ün "Uzaktan Yaz Okuluna Yönelik Öğrenci ve Öğretim Elemanı Görüşleri" başlıklı tezi 23.06.2016 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programı yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yard.Doç.Dr. Ömer UYSAL

Üye : Yard.Doç.Dr. M.Recep OKUR

Üye : Yard.Doç.Dr. İrfan SÜRAL

Prof.Dr. Esra CEYHAN
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

ÖZET

UZAKTAN YAZ OKULUNA YÖNELİK ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ

Emre ÖZGÜL

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Haziran 2016

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ömer UYSAL

Uzaktan eğitim, değişik koşullar ve beklentiler içerisinde bulunan bireylere öğrenme imkânı sağlamada bir seçenek olarak, dünyada hızla yaygınlaşan ve gelişen bir eğitim uygulaması hâline gelmiştir. Üniversitelerdeki öğrenenlerin yaz okullarından daha aktif bir şekilde yararlanmalarını sağlamak amacıyla yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple iklim ve bir takım koşullar göz önünde bulundurulduğunda zamandan ve mekândan bağımsız yürütülecek bir yaz okulu uygulaması gerek öğrenciler gerekse öğretim elemanları açısından bir fırsat olarak düşünülebilir. Alanyazın taraması sonucunda yurt dışında ve ülkemizde yaz okullarında açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılmıştır. Bu açıdan araştırma konusunun alanyazın açısından bir yeniliği temsil ettiği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencileri ve öğretim elemanlarının uzaktan yaz okullarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini yaz okulu deneyimi olan, uzaktan öğretim tecrübesine sahip 6 öğretim elemanı ve 6 öğrenci oluşturmaktadır. Görüşmeye dayalı nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada veriler, öğrenci ve öğretim elemanları için farklı sorulardan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmada, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının yaz okuluna ilişkin görüşleri ve yaz okulunda uzaktan öğrenmeye ilişkin görüşleri *üstünlükler, sınırlılıklar, uygulama ve öneriler* bağlamında değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın sonucuna göre uzaktan yaz okullarının normal yaz okullarına göre öğrenciler açısından birçok konuda üstünlük sağladığı görülmüştür. Ayrıca öğretim elemanları ve kurum açısından da bir takım

üstünlükler tespit edilmiştir. Uzaktan öğrenme ile yaz okullarının hem öğretim elemanı hem de öğrenciler açısından karşılıklı etkileşimin zayıf kalması sınırlılık olarak belirlenmiştir. Öğrenci ve öğretim elemanları görüşlerinden elde edilen bütün bulgular ilgili temalar altında detaylı olarak açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaz okulu, Çevrimiçi öğrenme, Açık ve uzaktan öğrenme, Uzaktan yaz okulu.

ABSTRACT

THE OPINIONS OF STUDENTS AND FACULTY MEMBERS ABOUT DISTANCE SUMMER SCHOOL

Emre ÖZGÜL

Department of Computer Education and Instructional Technologies

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, June, 2016

Supervisor: Asst. Prof. Ömer UYSAL

Distance education is an alternative for whom has different conditions and expectations has been growing rapidly and developing all over the world. It is required to make a new arrangement in order to utilize summer school more efficient and effective for students who want to take courses in summer schools. For the reason when it is considered to weather and several conditions summer school with open and distance learning that overcomes the place and time barriers can be thought as an opportunity for both students and faculty members. As a result of literature review, limited researches were found at abroad and just one were found in Turkey. Therefore, the project could be seen as an innovation in the field of open and distance learning.

The purpose of the research is to determine opinions of students and faculty members about distance summer school. The sample of the research consists of 6 faculty members and 6 students having an experience about summer school and distance learning. Interview based qualitative method was used in the research and semi-structured interviews were conducted to determine opinions of participants. Content analyze method was applied to analyze data obtained from interviews of participants. In this research, opinions of students and faculty members regarding distance summer school were evaluated in the scope of superiorities, limitedness, practice and proposals. According to the results of the research, distance summer school has many superiorities not only for students but also for faculty members and institutions according to traditional summer school. It has been defined that distance summer school remains weak in terms of the interaction both students and

faculty members separately and mutually. All findings obtained from students and faculty members opinions are described in detail under the relevant themes.

Keywords: Summer school, Online learning, Open and distance learning, Distance summer school.

ÖNSÖZ

Tez çalışmam süresince tüm aşamalarda bana yol gösteren, akademik ve manevi anlamda desteğini esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Ömer UYSAL'a, teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca araştırma süresince değerli görüş ve önerileri ile birçok konuda yardım ve destekte bulunan değerli hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Tez izleme jürimde yer alan, değerli görüş ve önerileri ile araştırmama desteklerini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. M. Recep OKUR'a ve Yrd. Doç. Dr. İrfan SÜRAL'a teşekkür ederim.

Bu çalışma süresince işbirlikçi ve özverili yaklaşımları ile çok önemli katkılar sağlayan değerli hocalarım Arş. Gör. Sibel KURT, Uzman H. Hande KAYNAR ve Uzman Elif Pınar KILINÇ'a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmama gönüllü olarak katılan, görüş ve deneyimlerini benimle paylaşarak bu çalışmanın gerçekleşmesinde çok büyük payı olan değerli hocalarım ve tüm öğrenci arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Son olarak desteklerini her zaman yanımda hissettiğim değerli aileme, özellikle bir akademisyen olarak vermiş olduğu tavsiye ve paylaştığı tecrübeleriyle çalışmama destek olan sevgili ablam Adalet Gül ÖZGÜL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Emre ÖZGÜL

Haziran, 2016

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Emre ÖZGÜL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Açık ve Uzaktan Öğrenme	2
1.2. Yaz Okulları	7
1.3. Açık ve Uzaktan Öğrenme ile Yaz Okulu Tasarımı	16
1.4. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Üstünlük ve Sınırlılıkları.....	23
1.5. İlgili Araştırmalar	24
1.5.1. Yurt Dışı Araştırmaları.....	24
1.5.2. Yurt İçi Araştırmaları	27
1.6. Araştırmanın Amacı:	31
1.7. Araştırmanın Önemi:.....	31
1.8. Sınırlılıklar:	33
2. YÖNTEM	34
2.1. Araştırmanın Modeli (Deseni)	34
2.2. Çalışma Grubu (Katılımcılar)	35
2.3. Verilerin Toplanması	37
2.4. Verilerin Analizi.....	39
2.5. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği	40

3. BULGULAR VE YORUMLAR	43
3.1. Öğretim Elemanı Görüşleri	43
3.1.1. Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarına Yönelik Görüşleri.....	43
3.1.1.1. Yaz Okullarında Öğrencilere Yönelik Görüşler	45
3.1.1.1.1. Öğrencilere İlişkin Üstünlükler.....	45
3.1.1.1.2. Öğrencilere İlişkin Sınırlılıklar	47
3.1.1.2.1. Öğretim Elemanlarına İlişkin Üstünlükler	50
3.1.1.2.2. Öğretim Elemanlarına İlişkin Sınırlılıklar	51
3.1.2. Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye İlişkin Görüşleri.....	53
3.1.2.1. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Üstünlüklerine Yönelik Görüşler.....	55
3.1.2.1.1. Öğrenciler Açısından Üstünlükler.....	56
3.1.2.1.2. Öğretim Elemanları Açısından Üstünlükler.....	62
3.1.2.1.3. Kurum Açısından Üstünlükler	65
3.1.2.2. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Oluşturduğu Sınırlılıklara Yönelik Görüşler	66
3.1.2.3. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenme Uygulamasına Yönelik Görüşler.....	69
3.1.2.3.1. Uygulamanın Üstünlükleri	69
3.1.2.3.2. Uygulamanın Sınırlılıkları	74
3.1.2.4. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye Yönelik Öneriler.....	79
3.1.2.4.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	79
3.1.2.4.2. Yapılandırmaya Yönelik Öneriler.....	80
3.1.2.4.3. Yasal Boyuta Yönelik Öneriler	81
3.1.2.4.4. Açıköğretim Sistemine Yönelik Öneriler.....	81
3.2. Öğrenci Görüşleri.....	82
3.2.1. Öğrencilerin Yaz Okullarına Yönelik Görüşleri	82
3.2.1.1. Öğrenciler Açısından Yaz Okullarının Üstünlükleri.....	83
3.2.1.2. Öğrenciler Açısından Yaz Okullarının Sınırlılıkları	85
3.2.2. Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye İlişkin Görüşleri.....	88

3.2.2.1. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Öğrencilere Sağladığı Üstünlüklere Yönelik Görüşler	89
3.2.2.2. Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Sınırlılıklarına Yönelik Görüşleri	93
3.2.2.2.1. Teknoloji Boyutuna Yönelik Görüşler.....	93
3.2.2.2.2. Etkileşim Boyutuna Yönelik Görüşler	95
3.2.2.2.3. Motivasyon Boyutuna Yönelik Görüşler	97
3.2.2.3. Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye Yönelik Önerileri	98
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	101
4.1. Sonuç.....	101
4.1.1. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Ortak Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar.....	101
4.1.2. Öğretim Elemanları Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar	103
4.1.3. Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar	106
4.2. Öneri.....	107
4.2.1. Öğretim Elemanı Önerileri.....	108
4.2.2. Öğrenci Önerileri	109
KAYNAKÇA.....	110
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1.1. Amerika’da Yükseköğretime Toplam Katılım ve Çevrimiçi Derslere Katılma İstatistikleri (2002 – 2012)	4
Tablo 1.2. Sampson, Brogt, & Comer (2011) Açık ve Uzaktan Yaz Okulu Tasarımı	16
Tablo 1.3. Açık ve uzaktan yaz okulları için örnek bir tasarım	17
Tablo 1.4. Evrensel tasarım ilkeleri ile tasarımı çevrimiçi dersin başlıkları ve bileşenleri	18
Tablo 2.1. Öğretim Elemanlarının Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	36
Tablo 2.2. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	37
Tablo 2.3. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği	40
Tablo 2.4. Görüşme Kodlama Anahtarı ve Örnek Görüş	42
Tablo 3.1. Öğrenciler Açısından Yaz Okullarının Üstünlükleri ve Frekans Dağılımları	45
Tablo 3.2. Öğrenciler Açısından Yaz Okullarının Sınırlılıkları ve Frekans Dağılımları	48
Tablo 3.3. Öğretim Elemanları Açısından Yaz Okullarının Üstünlükleri ve Frekans Dağılımları	50
Tablo 3.4. Öğretim Elemanları Açısından Yaz Okullarının Sınırlılıkları ve Frekans Dağılımları	52
Tablo 3.5. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Öğrencilere Sağladığı Üstünlükler ve Frekans Dağılımları	56
Tablo 3.6. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Öğretim Elemanlarına Sağladığı Üstünlükler ve Frekans Dağılımları	63
Tablo 3.7. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Kuruma Sağladığı Üstünlükler ve Frekans Dağılımları	65

Tablo 3.8. Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Sınırlılıklarına Yönelik Görüşleri ve Frekans Dağılımları	67
Tablo 3.9. Yaz Okullarında Uzaktan Öğretim Uygulaması Üstünlüklerine Yönelik Görüşler ve Frekans Dağılımları.....	70
Tablo 3.10. Yaz Okullarında Uzaktan Öğretim Uygulamasının Sınırlılıklarına Yönelik Görüşler ve Frekans Dağılımları.....	74
Tablo 3.11. Öğrencilere Göre Yaz Okullarının Üstünlükleri ve Frekans Dağılımları.....	84
Tablo 3.12. Öğrencilere Göre Yaz Okullarının Sınırlılıkları ve Frekans Dağılımları.....	86
Tablo 3.13. Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Üstünlüklerine Yönelik Görüşleri ve Frekans Dağılımları.....	90
Tablo 3.14. Öğrencilerin Teknolojiyi Kullanabilme Becerilerine Yönelik Görüşleri	94
Tablo 3.15. Öğrencilerin Sosyalleşme Boyutuna Yönelik Görüşleri.....	96

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1. Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Temalar	44
Şekil 3.2. Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Temalar	55
Şekil 3.3. Öğrencilerin Yaz Okullarına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Temalar	83
Şekil 3.4. Öğrencilerin Yaz Okullarına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Temalar	89

KISALTMALAR DİZİNİ

AKTS	: Avrupa Kredi Transfer Sistemini
AÖL	: Açık Öğretim Lisesi
BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
E-öğrenme	: Elektronik Öğrenme
MOOC (KAÇD)	: Kitleli Açık Çevrimiçi Dersler
LMS (ÖYS)	: Öğrenme Yönetim Sistemi
YÖK	: Yükseköğretim Kurumu

1. GİRİŞ

Açık ve uzaktan öğrenme kökeni 19. yüzyılın sonlarına dayanan, özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinde daha yaygın uygulamalarına rastlanılan disiplinler arası bir çalışma alanıdır. Bu alanı ve uygulamalarını ifade etmek amacıyla farklı kavramlar kullanılmaktadır: Açıköğretim, uzaktan eğitim, uzaktan öğretim, e-öğrenme, İnternet tabanlı öğretim, İnternette eğitim, Web destekli öğretim, yaygın eğitim, esnek öğrenme ve sanal eğitim bu farklı kavramlardan ülkemizde sık rastlanılanlarıdır. Bu kavramlar arasında küçük farklar olmakla birlikte evrensel alanyazında genellikle birbirleri yerine kullanılmaktadır. Türkiye’de ise tamamen pratik nedenlerle açık öğretim, uzaktan eğitim ve e-öğrenme kavramları farklı uygulamaları ifade etmek için kullanılmaktadır (Özkul ve Aydın, 2012).

Açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik farklı tanımlamalar yapılmıştır. En sık kullanılan tanımlardan biri Keegan (1986) tarafından, öğrenen ve öğretenlerin genelde aynı mekânda olmadığı, kurumsal bir yapının altında yer alan, elektronik ortamların ve teknolojilerin iki yönlü iletişimin kurmak amacıyla kullanıldığı ve büyük ölçüde bireysel öğrenmenin gerçekleştiği öğrenme süreçleri olarak tanımlanmıştır. Öte yandan UNESCO (2002) açık ve uzaktan öğrenmeyi eğitim ve yetiştirme imkânlarına erişimi açma (kolaylaştırma), öğrenenleri zaman ve mekân sınırlılıklarından kurtarma ve bireylere esnek öğrenme imkânları sunma üzerine odaklanan yaklaşımlar şeklinde tanımlamıştır. Yalın (2001) ise uzaktan eğitimi, daha geniş kitlelere eğitim hizmeti götürebilmek, eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabilmek amacıyla farklı fiziksel mekânlardaki öğretmen ve öğrencilerin çeşitli iletişim teknolojileri yardımıyla etkileşimde buldukları, öğretme-öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirdikleri bir sistemi olarak ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim, değişik koşullar ve beklentiler içerisinde bulunan bireylere eğitim imkânı sağlamada bir seçenek olarak dünyada hızla yaygınlaşan ve gelişen bir eğitim uygulaması hâline gelmiştir (Engin, 2013). Uzaktan eğitim uygulamalarının etkinlik göstermeye başladığı günden bu yana sürekli artış göstererek sayıları 150’yi aşan programlar, çevrimiçi ortamlarda eğitim-öğretim etkinliklerini sürdürmektedir (Bilgiç, Doğan ve Seferoğlu, 2011). Daha önceleri

“bağımsız çalışma” olarak nitelendirilen öğrenim biçimi, teknolojinin son otuz yılda kat ettiği hızlı ilerlemenin bir sonucu olarak “uzaktan eğitim” ismini almıştır (Lionarakis, 2003).

Uzaktan eğitimdeki bu hızlı büyümenin vermiş olduğu zorunlulukla yükseköğretim kurumları nitelikli çevrimiçi eğitim sağlamak durumunda kalmaktadır (Darcy, 2009; Yükseltürk ve Bulut, 2007). Çevrimiçi teknolojiler sayesinde öğrenciler “hayat boyu öğrenen” rolünü üstlenme olanağına sahip hâle gelmişlerdir (Lee ve Dziuban, 2002). Bu yüzden üniversiteler öğrencilerin yaşam tarzlarına uygun ihtiyaçlarının karşılanması ve kendi öğrenmelerinde etkin rol oynamaları konusunda sorumlu hâle gelmiştir. Uluslararası arenada birçok yükseköğretim kurumu giderek büyüyen bu ihtiyaca cevap verebilmek için nitelikli açık dersler sunmanın gerekliliğini benimsemektedirler (Latchem, 2011).

Sadece uzaktaki öğrencilerin kendi aralarında ve öğretmenlerin öğrencileri ile etkileşimi boyutundaki teknolojik olanakların artması bile günümüz uzaktan eğitim uygulamalarını klasik uygulamalara göre çok ayrıcalıklı bir konuma taşımıştır. Teknoloji temelli uzaktan eğitim programlarında birer çevrimiçi etkileşim aracı olarak video konferans, bilgisayar konferansı, İnternet televizyonu, yazılı ve sesli posta ya da elektronik sohbet (chat) uygulamaları öğrencileri ve öğretmenleri birbirine oldukça yakınlaştırmıştır. Denilebilir ki bu sayede yüz yüze eğitim yoluyla bile karşılanamayan çeşitli öğrenme ve etkileşim ihtiyaçlarını karşılamak olanaklı hâle gelmiştir (Şimşek, 2006). Geline nokta bugünün eğitim sorunlarını dünün yöntemleri ile çözebilme olanağı kalmamıştır. Bu durum eğitim hizmetlerinin bireylere ulaştırılmasında kullanılan yöntemleri farklılaştırmayı, gereklilikten öte bir zorunluluk haline getirmiş ve bu yöndeki çabalar yoğunluk kazanmıştır (Şimşek ve Çakır, 2010).

1.1. Açık ve Uzaktan Öğrenme

Öncelikle Açıköğretim, Uzaktan eğitim ve e-öğrenme birbirlerine karıştırılmaması gereken kavramlardır. Giriş bölümünde de belirtildiği gibi Türkiye’de tamamen pratik nedenlerle açık öğretim, uzaktan eğitim ve e-öğrenme kavramları farklı uygulamaları ifade etmek için kullanılmıştır. Açıköğretim tanım olarak geniş kitlelere İnternet destekli, nispeten düşük maliyetli yaygın eğitim imkânı sunan

uygulamalar için kullanılmaktadır. Uzaktan eğitim kavramı ise yüz yüze eğitim programlarında yer alan programların İnternete dayalı uzaktan eğitim yoluyla sunulması ve öğrencilerin bazen sınav ya da uygulama dersleri gibi farklı nedenlerle kampüslere gelmelerini gerektiren uygulamalardır. E-öğrenme kavramı ise kurum ve kuruluşlardaki hizmet içi eğitim faaliyetlerinin İnternet benzeri bilgisayar ağları ya da farklı elektronik ortamların (video, IPTV, bilgisayar vb.) yardımıyla gerçekleştirilmesi olarak ifade edilebilmektedir (Özkul ve Aydın, 2012).

Uzaktan öğrenme, giderek evrensel uygulamaya dönüşen ve değişik kalkınma düzeylerindeki ülkelerde, sosyal adalet ve fırsat eşitliğini gerçekleştirme bakımından her yaştaki bireylere yaşam boyu öğrenme fırsatı sunar (Tait, 2013; Tait ve O'Rourke, 2014). Bir öğrenme süreci olarak uzaktan öğrenmede öğrenenler, zaman ve mekândan bağımsız olarak bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanarak etkileşime katılmaktadırlar (Bates, 2005; Moore ve Kearsley, 2012). Uzaktan öğrenme aynı zamanda öğrenenlerin bağımsız öğrenme becerilerini de geliştirmektedir (Okur, 2012).

Dünyada uzaktan eğitim uygulamalarında ülkeler birbirleri ile yarış içerisinde olmuşlardır. Uzaktan eğitim aracı olarak genellikle radyo, televizyon kullanılırken son zamanlarda e-öğrenme ortamları daha ön planda tutulmaktadır (Uzunboylu, 2011).

Uşun (2006) Dünyada uzaktan eğitimin gelişimi beş temel aşamada ele almıştır:

- Mektupla uzaktan eğitim öncesi dönem,
- Mektupla haberleşme dönemi, (Basılı materyaller kullanılmıştır)
- Görsel ve işitsel medya araçlarının kullanıldığı dönem,
- Çift yönlü iletişim ile haberleşmenin sağlandığı dönem, (Video konferans sistemleri ile iletişim)
- Bilgisayar, uydular ve geleceğin teknolojileri.

18. yüzyıl başlarında İngiltere, İsveç, Almaya ve Amerika gibi devletlerin başlattığı mektupla uzaktan eğitim, 19. yüzyılda Fransa, Hollanda, Norveç, Kanada, Japonya, Çin, Rusya gibi devletlerin açık üniversiteler kurarak bu eğitim yöntemini resmileştirmesi, uzaktan eğitim kavramını daha yaygın hâle getirmiştir (Kör, 2013).

Günümüzde, dünya üzerinde 100 milyondan fazla öğrenci uzaktan eğitime devam etmekte ve 50 milyondan fazla öğrenci ise bir uzaktan eğitim programından mezun olarak herhangi bir işte çalışmaktadır (İşman, 2005).

Sahip olduğu önem ve taşıdığı yaşam boyu öğrenme misyonu gereğince başta Amerika olmak üzere tüm ülkelerde uzaktan öğrenmeye yönelik programlar açılmaktadır (Allen ve Seaman, 2008, Allen ve Seaman, 2011, Clarke-Okah ve diğerleri, 2009). 2015 yılı itibari ile tamamen uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilen doktora programları bulunmaktadır (Templeton, Ballenger, Thompson, 2015; Jones, Warren, Ennis-Cole, Knezek, Lin, 2014). 2002 ve 2012 yılları arasında Amerika'da yükseköğretimine devam eden toplam öğrenci sayısı ve öğrencilerin çevrimiçi derslere katılma durumlarına ilişkin istatistikler Tablo 1'de verilmektedir (Allen ve Seaman, 2014).

Tablo 1.1. Amerika'da Yükseköğretime Toplam Katılım ve Çevrimiçi Derslere Katılma İstatistikleri (2002 – 2012)

Yıl	Toplam Katılım	Yükseköğretimde toplam yıllık büyüme oranı	En az bir çevrimiçi ders alan öğrenci	Çevrimiçi katılımı yıllık büyüme oranı	Çevrimiçi katılımın toplam katılma oranı
2002	16,611,710	NA	1,602,970	NA	9.6%
2003	16,911,481	1.8%	1,971,397	23.0%	11.7%
2004	17,272,043	2.1%	2,329,783	18.2%	13.5%
2005	17,487,481	1.2%	3,180,050	36.5%	18.2%
2006	17,758,872	1.6%	3,488,381	9.7%	19.6%
2007	18,248,133	2.8%	3,938,111	12.9%	21.6%
2008	19,102,811	4.7%	4,606,353	16.9%	24.1%
2009	20,427,711	6.9%	5,579,022	21.1%	27.3%
2010	21,016,126	2.9%	6,142,280	10.1%	29.2%
2011	20,994,113	-0.1%	6,714,792	9.3%	32.0%
2012	21,253,086	1.2%	7,126,549	6.1%	33.5%

- 2002 yılından bu yana çevrimiçi öğrenmeden yararlanan öğrenci sayısı sürekli artmıştır.
- 2012 yılı güz döneminde çevrimiçi derslere katılımı %6.1'lik yıllık büyüme oranı, tüm yükseköğretime katılımındaki büyüme oranı %1.2'den kat ve kat daha fazladır.

- 2012 yılı güz döneminde evrimii ders alan toplam ğrenci sayısı 2011 yılına oranla 411,757 kişi artarak 7,126,549 olmuştur.
- Amerika'da 2012 göz döneminde tüm yükseköğretim ğrencilerinin %30'undan fazlası yani tüm öğrencilerin üçte biri en az bir dersini evrimii olarak almıştır.

Ülkemizdeki İnternet temelli uzaktan eğitim programlarına katılan bireylerin sayısı, programların sayısı ve eşitleri her geçen gün artmaktadır. 2012-2013 ğretim yılı güz dönemi itibariyle ve Anadolu niversitesi'nin geleneksel açıköğretim programları dışında; Türkiye'de nlisans düzeyinde 33 niversite tarafından 38 değişik alanda toplam 103, lisans düzeyinde 10 niversite tarafından 22 değişik alanda toplam 40 uzaktan eğitim programı uygulanmaktadır (ÖSYM, 2012). Türkiye'de Açık ğretim Lisesinde 2007-2008 döneminde 228.592 olan ğrenci sayısı, 2015-2016 döneminde her sene artış göstererek 1.026.782 sayısına ulaşmıştır (Açık ğretim Lisesi, 2016). Mesleki Açık ğretim Lisesinde ise 2005-2006 döneminde 64.338 olan ğrenci sayısı, 2015-2016 döneminde her sene artış göstererek 333.712 sayısına ulaşmıştır (Mesleki Açık ğretim Lisesi, 2016). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemine bağlı İktisat, İşletme ve Açıköğretim Fakültelerinde 1 Aralık 2015 itibariyle 1.473.540 öğrencinin açık ve uzaktan öğrenmeden yararlandığı görülmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2016).

Gelişen teknolojilere bağlı olarak çekiciliğini artıran uzaktan öğrenme uygulamaları üniversitelerin öğrenme programlarında gün geçtikçe artmaktadır. 2013 yılında yayımlanan Horizon raporunda uzaktan öğrenme alanında orijinal isimleri ile Massively Open Online Courses (MOOC), Tablet Computing, Games ve Gamification, Learning Analytics, 3D Printing ve Wearable Technology gibi yeni yöntem ve uygulamaların ilerleyen yıllarda programlara yansımaları beklenmektedir (Johnson ve arkadaşları, 2013). 2012 yılı istatistiklerine göre Amerika'da devlete ait yükseköğretim kurumlarının %90'ında evrimii ders önerilmektedir. Üstelik bu durum 2002 yılından bu yana böyle devam etmektedir. 2002 yılında devlete ait yüksek ğretim kurumlarının %48.9'u tamamen evrimii program önerirken 2012 yılında bu oran %70.6'lara ulaşmıştır (Allen ve Seaman, 2013). Türkiye'de açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik yeni dersler ve programlar açılmaktadır. Üniversitelerin bünyesinde açılan Uzaktan Eğitim Merkezleri bunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Buna ek olarak Yükseköğretim Kurumu

tarafından yayınlanan Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslarında, “Program veya Ders Açma” başlığı altında şu madde yer almaktadır.

Her yarıyılıda eğitim-öğretim dönemi başlamadan en geç dört hafta önce ilgili yükseköğretim kurumlarının senatoları tarafından uygun görülmesi ve Yükseköğretim Kurulu’na bildirilmesi halinde, birinci ve ikinci öğretim programlarındaki derslerin en fazla % 30’u sadece uzaktan öğretim yolu ile verilebilir.

Bu anlamda zaman içinde Türkiye’de açık ve uzaktan öğrenmeden daha fazla öğrencinin yararlanacağı öngörülmektedir. Alana yönelik yapılan çalışmalar sonucunda yeni çevrimiçi programların açılması ve açık ve uzaktan öğrenme alanında yeni yöntemlerin uygulamaya geçmesi beklenmektedir. Bu doğrultuda yeni bir yöntem olarak sunulabilecek yaz okullarında açık ve uzaktan öğrenme uygulaması bağlamında bahar ve güz dönemleri arasında yeni bir öğrenme koridoru açılması planlanmaktadır. Böyle bir uygulama resmî olarak henüz Türkiye’de uygulanmamıştır (Uysal, Okur ve Usta, 2016).

Açık ve uzaktan öğrenme talebi ve arzı özellikle iletişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak hızlı bir artış göstermesine karşın, açık ve uzaktan öğrenmenin etkililiğine yönelik farklı algılar da mevcuttur. Bu algılar açık ve uzaktan öğrenmenin kabul edilmesine ve yaygınlaşmasına yönelik tutumları da etkilemektedir. Türkiye’de açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik öğrenci görüşlerini ortaya koyma amacıyla gerçekleştirilen çalışmalarda diğer ülkelere benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bazı çalışmalarda öğrencilerin olumlu bazılarında ise olumsuz görüşlere sahip oldukları belirtilmiştir. Örneğin, Ural (2007) doktora öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada, öğrencilerin doğrudan açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik olumlu izlenimleri olmadığını belirlemiştir. Benzer biçimde Can (2004) 620 Açıköğretim öğrencisiyle ve Demirli (2002) 30 öğrenciyle gerçekleştirdikleri çalışmalarda öğrencilerin çoğunun yüz yüze öğretim programlarını tercih ettiklerini saptamışlardır. Şimşek, Alper ve Çakır-Balta (2007) öğretmen adaylarının katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışmada da benzer sonuca ulaşmışlardır. Öte yanda, Ateş ve Altun (2008) öğretmen adayları üzerine yaptıkları çalışmada katılımcıların açık ve uzaktan öğrenmeye ilişkin kararsız bir tutum sergilediklerini tespit etmişlerdir. Bu durumu da öğrencilerin açık ve uzaktan

öğrenmeye yönelik yeterli bilgi ve deneyime sahip olmamalarıyla ilişkilendirmişlerdir. Ağır, Gür ve Okçu (2008) ise özel ve devlet okullarında çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerinin olumlu yönde olduğunu ortaya koymuşlardır (Özkul ve Aydın, 2012).

1.2. Yaz Okulları

Eğitim alan yazınında, yaz dönemi, yoğunlaştırılmış dönem uygulaması ve yaz okulu “suppressed season, condensed courses, time shortened semesters, intensive courses” olarak gözlenen öğretim dönemi uygulamasının, süreleri ve hedef kitleleri uygulamadan uygulamaya farklılaşsa da Türkiye’de yaz okulları ismi ile üniversitelerimizde yaygınlaşan bir oranda yer bulmaya başlamıştır (Taşdemir, 2010).

Yaz okulu, güz ve bahar yarıyılları dışında kalan, yaz tatili ayları içerisinde uygulanan ve üniversitenin eğitim-öğretim fırsatlarının yaz aylarında da değerlendirilmesiyle, eğitim-öğretim verimliliğini artırmayı amaçlayan ve öğrencilerin daha kısa sürede mezun olabilmelerine olanak sağlayan, çift anadal ve yandal yapmalarını destekleyen bir eğitim-öğretim programıdır (Selçuk Üniversitesi, 2015).

Örgün eğitim etkinlikleri genel olarak güz ve bahar dönemleri olmak üzere iki yarıyıl biçiminde uygulanmaktadır. Öğretim kurumları, öğretmenler ve öğrenciler, kısacası eğitim ve öğretimle ilgili tüm madde ve insan kaynakları zorunlu olarak yılın Haziran-Eylül dönemlerinde eğitime kapalı olduğu bir dönem olarak düşünülmektedir. Yine aynı şekilde öğretim kademelerinin öğretim süreleri de (4 yıl ortaöğretim, 4-6 yıl yükseköğretim) sabit bir süre olarak uygulanmaktadır. Yani öğretim kademelerine göre tespit edilen kredi-saatlik dersler sabitlenmiş yarıyıl ve sürelerde verilmektedir. Bu ise genelde ilgili programların katı ve değişmez bir yaklaşımla uygulanması anlayışını söz konusu kılmaktadır. Programa giren öğrenciler, ilgili programı saptanmış olan kredi, saat, yarıyıl ve sürede tamamlamak zorunda kalmaktadırlar. Başarısızlık durumunda ise aynı süreç, yeniden baştan tekrarlanmaktadır. Ders tekrarları, öğrenciler, aileler ve ilgili öğretim kurumları bakımından bir takım kayıplara neden olmaktadır. Buna bir alternatif olarak uygulamada normal dönem uygulamasının benzer boyuttaki

problemlerine alternatif bir yaklaşım olarak zaman açısından yoğunlaştırılmış ve finansmanının öğrenciler tarafından sağlandığı, yaz dönemi öğretimi uygulaması (yaz okulu) ortaya çıkmıştır (Taşdemir, 2010).

Bazı üniversitelerde öğrenenlere yeni bir şans vermek için yaz okulları açılmaktadır (Shaw, Chametzky, Burrus ve Walters, 2013). Amerika'da 1950 yılından beri üniversiteler yaz okulu açmaktadır (Omelicheva, 2012). Yaz okulları zaman içinde öğrencilere daha esnek bir ders takvimi oluşturulması, okul bitirmeyi hızlandırması ve alan dışındaki öğrenme tecrübelerini zenginleştirilmesi gibi ek fırsatları sunması açısından akademik yılın bir uzantısı olarak görülmüş ve öğrenciler tarafından büyük bir ilgi ile takip edilmiş ve desteklenmiştir (Crowe, Hyun, ve Kretovics, 2005, Cooper ve arkadaşları, 2000).

Yaz okulunda açılacak lisans dersleri, ilgili bölümlerce; lisansüstü dersleri ilgili enstitü Anabilim/Anasanat dalları tarafından önerilmekte, ilgili öğretim birimi yönetim kurulu kararı ve Senato'nun onayı ile belirlenmektedir. Yaz okullarında daha çok ortak kodlu derslerin açıldığı ve bu tür derslere yoğun bir talep olduğu gözlenmektedir. Yaz okulunda açılan her dersin toplam saati normal yarıyıldaki toplam ders saati kadar olmalıdır (Dokuz Eylül Üniversitesi, 2011).

Üniversitelerin yaz okulu yönetmeliklerine göre öğrenenler ders içeriklerine ve kredi koşullarının sağlanması durumunda kendi üniversiteleri dışındaki üniversitelerin açtıkları yaz okullarından ders alabilmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2014). Yaz okullarında açılan dersler yoğunlaştırılmış bir formatta tasarlanmakta ve en az 4, en fazla 7 hafta sürmektedir. Bu bakımdan öğretim elemanları ders içeriğini daha hızlı öğretmeye, öğrenciler ise daha hızlı öğrenme çalışmaktadır (Omelicheva, 2012).

Dersler yoğunlaştırılmış olduğu için birçok üniversite yaz okulunda alınabilecek ders sayısına sınırlamalar getirmektedir. Genel olarak 18 Avrupa Kredi Transfer Sistemini (AKTS) aşmamak üzere öğrenciler kendi üniversitelerinden yaz okulunda 3 ders alabilmektedir. Bitirme durumunda ise 24 AKTS'yi aşmamak üzere 4 derse kadar kendi üniversitelerinden izin verilebilmektedir. Öğrenciler derslerin bir bölümünün kendi üniversitelerinde açılmadığı durumlarda diğer üniversitelerden 18 AKTS'yi aşmamak koşulu ile ders alabilmektedir. Üniversiteler yaz okullarında üstten ders almak için belirli bir akademi ortalamaya sahip olma

şartı getirebilmektedir. Diğer üniversitelerin yaz okullarından alınacak dersler, Bölüm Kurulunun olumlu görüşü ve Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile alınabilmektedir (Selçuk Üniversitesi, 2015).

Uysal, Okur ve Usta (2016), Anadolu Üniversitesi (2014), Selçuk Üniversitesi (2015), Ondokuz Mayıs Üniversitesi (2014), Dokuz Eylül Üniversitesi (2011) ve Gazi Üniversitesi (2010) yaz okulu yönetmeliklerini inceleyerek yaz okulunun amaçlarını şu şekilde belirtmişlerdir:

- Öğrencilerin; üniversitelerin sağladığı eğitim imkânlarından yaz aylarında da yararlanmalarını sağlamak suretiyle üniversitelerde eğitimin verimliliğini artırmak,
- Öğrencilerin önceki dönemlerde alıp başarısız oldukları dersleri almalarını sağlamak,
- Öğrencilerin daha önceki dönemlerde alıp, yeteri düzeyde başarı sağlayamadıkları dersleri almalarını sağlamak,
- Öğrencilerin dönem kaybını önleyici olarak ders almalarını sağlamak,
- Başarılı öğrencilere daha kısa bir sürede mezun olabilmeye fırsatı sağlamak,
- Diğer yandan tatil aylarındaki atıl fiziki kaynakları verimli hâle getirmek,
- Güz ve Bahar dönemlerindeki yığılmaları önlemek,
- Açık ve uzaktan eğitim mantığı ile diğer yükseköğretim kurumlarındaki öğrenciler ile kamu ve özel sektör personelinin ve hatta vatandaşların yaz okulu açan üniversitelerin eğitim imkânlarından yararlanmalarını sağlamak,
- Yurtiçi ve yurt dışındaki yükseköğretim ve araştırma kurumlarında çalışan ve ancak yaz aylarında uygun zamanları olan öğretim elemanlarından ders, seminer, kurs ve benzeri etkinlikler yoluyla yararlanmak,
- Bahar yarıyılı sonunda Yabancı Dil Hazırlık sınıfını başarıyla bitiren öğrencilere, kendi öğretim programlarındaki yaz döneminde açılan 1'inci sınıf derslerini almak suretiyle öğretim programlarına başlayabilmelerini sağlamaktır.

Yaz okulları, öğrencilerin örgün öğretim programlarında önceden başaramadıkları dersleri yazın açılan yoğunlaştırılmış dersler ile başarmalarına veya ileriye dönük bir derse almalarına olanak sağlayan fazladan bir fırsattır. Yurt

dışında olduğu gibi Türkiye’de de yaz okulları açılmakta ve belirli dersler yaz okullarında üniversiteler tarafından yürütülmektedir. Böylece öğrenciler için yeni bir öğrenme fırsatı oluşmaktadır. Üstelik yoğunlaştırılmış olmasına rağmen yaz okulları ve güz-bahar döneminde alınan dersler arasından akademik başarı anlamında olumsuz bir farka rastlanılmamıştır (Shaw ve arkadaşları, 2013; Omelicheva, 2012; Anastasi, 2007).

Yaz okulu uygulamaları ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır. Bunlardan yaz dönemi öğrenci başarısının normal döneme göre daha fazla olduğu bulgularına rastlanmaktadır. Alanyazında yoğunlaştırılmış kursların gerçekten öğrencilerin geleneksel döneme göre aynı deneyimi üretip üretmediği ile ilgili olarak bir karmaşa vardır (Taşdemir, 2012).

Birçok araştırma, yoğunlaştırılmış kurslarda öğrencilerin eşit ya da daha iyi performans gösterdiğini önermektedir. Adrian ve Gustafson (2006) ekonomi ve finans derslerinde ders öğretim süresi uzunluğunun öğrenci öğrenmesi üzerine etkisini araştırmıştır. Güz, bahar ve yaz dönemlerinde 45 binin üzerinde öğrenci verilerinin kullanıldığı araştırmada 4 haftalık bir sürede ders alan öğrencilerin 16 haftalık sürede ders alanlara göre daha fazla kazanım elde ettiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Spurling (2001), İngilizce, matematik ve yabancı dil derslerini hem yoğunlaştırılmış hem de geleneksel yollarla alan öğrencilerin ders geçme yüzdelerini araştırmış ve yoğunlaştırılmış ders alanların geleneksel ders alanlara göre anlamlı derecede başarılı olduklarını bulmuştur. Boddy (1985), aynı öğretim elemanı tarafından yürütülen iki bilgisayar dersindeki öğrenci performanslarını karşılaştırmıştır. Beş ve sekiz haftalık iki yoğunlaştırılmış dersin başarı sonuçları 16 haftalık dönem sonuçlarına göre anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Wlodkowski ve Westoner (1999), yoğunlaştırılmış derslerin geleneksel derslere göre eşit ya da üstün olduğunu bulmuşlardır.

Daniel (2000), alanyazı taramasına dayalı araştırmasında, geleneksel dönem ve çeyrek dönem uzunluğundaki derslerin çıktılarının karşılaştırılmasında kısaltılmış dönem derslerinin öğrenme çıktılarının daha iyi olduğunu ifade etmektedir. Eckert (1972)’e göre yoğunlaştırılmış dersi öğrencilerin kendilerinin tercih etmiş olması, onların geleneksel formatta alınan derslere göre

motivasyonlarına daha yüksek oranda etki etmektedir. Seamon (2004) araştırmasında, kısa ve uzun dönemdeki öğrenci başarıları arasında, yoğunlaştırılmış kursların geleneksel döneme göre daha iyi olduğu yönündeki diğer araştırma görüşlerini desteklemektedir.

Öğrenciler, bilginin hatırlanması bakımından öğrenme ve başarıyı test etme sürecinde daha az zaman geçtiği için yoğunlaştırılmış dönemlerde daha iyi performans göstermektedirler. Bununla birlikte öğrenciler yoğunlaştırılmış dönemde öğrenilmiş bilgileri muhafaza edebilir ve normal dönemde öğrenilen bu konuları gelecekte kullanabilirler (Adrian ve Gustafson, 2006).

Geltner ve Logan (2000) araştırmalarında, 16 haftalık dersten çok, 6 haftalık dersteki öğrenci performanslarını daha iyi bulmuşlardır. Ayrıca araştırmada öğrencilerin ölçülen başarıları “C harf notu” ya da daha üstü düzeyde bulunmuştur. Blamire ve diğ. (1982) ve Frost (2005)’a göre de yaz dönemi programları öğrenciler için oldukça kazanımlı ve başarılı bir program olduğunu belirtmişlerdir.

Genelde araştırma bulguları yaz dönemi ya da yoğunlaştırılmış öğretim uygulamaları lehine olmasına karşın, Bohlin ve Hunt (1995) araştırmalarında geleneksel ders formatlarının yoğunlaştırılmış derslere karşı üstünlüğünü destekleyen deliller bulmuşlardır. Petrowsky (1996), 15 haftalık döneme karşı 2 haftalık yoğunlaştırılmış yaz dönemindeki öğrenci performanslarını karşılaştırmıştır. Yoğunlaştırılmış dönemdeki öğrenci başarılarının geleneksel dönemdekine göre daha yüksek düzeyde hatırlandığını ölçmüştür. Bununla birlikte geleneksel dönem öğrencileri daha çok kavrama ve analiz becerisini gerektiren final sınavlarında daha iyi performansa sahiptirler. Ayrıca iki haftalık derste öğrenciler 15 haftalık derse göre sorumluluklarına karşı daha fazla stresli olduklarını (%60) tespit etmiştir. Öğrencilerin alınan derse ilişkin tatmin düzeylerinde azalmalar olduğunu gözlemiş ve öğrencilerin %45’inin kısaltılmış dönemde aldığı dersi yeniden almak istedikleri bulgularına ulaşmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin %45’nin 15 haftalık derslerde daha iyi öğrendiklerini ve iki haftalık yoğunlaştırmanın ikinci yarısında öğrenci başarısının düşmeye başladığını, iki haftalık zaman sıkıntısının öğrencilerin kavrama, analiz, uygulama ve sentez düzeyindeki öğrenmelerinde negatif etkisi olduğunu bulmuştur.

Doyle ve Yantis (1977) ise, yoğunlaştırılmış derslerin ağır olduğu ve kaygı getirdiği, yönetiminin ise zorlaştığını vurgulamaktadır. Aynı şekilde yoğunlaştırılmış derslerin genelde kaygı, stres, çöküntü ve sorumluluk korkusu taşıdığı belirtilmektedir (Kirby-Smith, 1989).

Yoğunlaştırma ya da klasik öğretim uygulaması lehine olan bulgulara karşın, iki uygulama arasında belirgin bir farkın tam olarak ifade edilemediği araştırmalarda mevcuttur. Waechter (1967)'in 9 ve 18 haftalık yer bilimi dersi öğretiminin karşılaştırıldığı araştırmasında, her iki grubun başarıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Brackenbury (1978), aynı öğretmen tarafından 3, 8 ve 16 haftalık süredeki eğitim psikolojisi sınıflarındaki final sınavını incelemiş ve öğrenci sınav sonuçları arasında anlamlı bir farklılık bulmamıştır.

Seamon (2004)'ın araştırmasında kısa ve uzun dönemdeki öğrenci başarıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Caskey (1994), normal ve yoğunlaştırılmış dönemlerdeki cebire giriş dersi alan öğrencileri karşılaştırmıştır. Tüm sınıf ortalamasında ve sınıf içinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Rayburn ve Rayburn (1999), yönetime giriş sınavlarında 8 haftalık yoğunlaştırılmış dönemin etkisini değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin performansı çoktan seçmeli ve yazılı yoklamalarla ölçülmüştür. Çoktan seçmeli test sonuçlarında derslerin süresi önemli bir faktör değilken, geleneksel dönem uygulamasında yazılı sınav sonuçları kısa dönem sonuçlarına göre önemli bir fark oluşturmaktadır.

Ever ve diğ. (2002), öğrencilerin aynı öğretmen tarafından okutulan 4 ve 16 haftalık süredeki iki giriş dersindeki performanslarını araştırmışlardır. Araştırmada yüksek başarılı öğrencilerin sonuçları arasında yoğunlaştırılmış ders lehine fark bulunmuş olmasına rağmen, düşük başarılı öğrenciler arasında geleneksel ve yoğunlaştırılmış öğretim yöntemleri arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Messina (1996), tanımlayıcı analiz kullanarak hafta sonu kursu alanlarla geleneksel dönemlerde alınan dersler arasında benzerlik olduğunu bulmuştur. Öğrencilerin %44'ü normal dönemdeki öğrencilerle aynı düzeyde öğrendiklerini söylemelerine karşın %43'ü ise normal dönemdekilerden daha fazla öğrendiklerini bildirmişlerdir.

Lee ve diğ. (1993), 3 haftalık dönem formatındaki ve 16 haftalık geleneksel dönemdeki mikroekonomi derslerini karşılaştırmıştır. Yoğunlaştırılmış derslerin başarısını daha iyi olduğunu bulmuşlardır. Ancak her iki dersin birkaç ay sonrası

kalıcılıkları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Tan (2002), araştırmasında üniversitede geleneksel ve yoğunlaştırılmış iki uygulamada öğrencilerin akademik başarılarını karşılaştırmış ve iki uygulama arasında öğrencilerin hem ara sınav sonuçları hem de final sınav sonuçları arasında akademik başarıları bakımından anlamlı bir farkın olmadığını saptamıştır.

Öğrenenler yaz okullarından aldıkları dersler sayesinde zorlandıkları dersleri daha kolay başarabilmekte ve dönem uzatmadan bölümlerini tamamlayabilmektedir. Hoey (2013) geleneksel yöntemle ders alan birçok öğrencinin yaz okulunda alacağı derslerin kolay ve ucuz olmasını beklediklerini bildirmektedir. Yaz okulları sunduğu fırsatların yanında alanda çözüm bekleyen bazı sınırlılıkları da içinde barındırmaktadır. Uysal, Okur ve Usta (2016) bu sınırlılıkları aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

- Üniversiteler arasında derslere ilişkin bir standardın henüz sağlanamamış olması. Ders kredisi ve denklikleri üniversiteler arasında farklılık gösterebilmektedir.
- Yaz döneminde uygun ders bulunamaması, yüksek ders ücretleri, dersin farklı bir şehirdeki üniversitede açılmasından kaynaklanan ekonomik, ulaşım, barınma vb. sorunlar, staj yapma ya da çalışma gereksinimi nedeniyle öğrenenler yaz okullarından etkili biçimde yararlanamamaktadır.
- Yazın yüksek hava sıcaklığı, öğrenen ve öğretim elemanları için sınıf içerisinde dersin yürütülmesini olumsuz yönde etkilemektedir.
- Yaz okullarında kontenjan sınırının olması, öğrenenlere fırsat eşitliği sunulmasına engel olabilmektedir.

Yaz okulları ülke genelindeki tüm üniversitelerden öğrenci kabul etmektedir. Ancak Türkiye'deki çoğu üniversitede insan gücü ve insan gücü dışındaki kaynak yetersizliklerinden dolayı istenen düzeyde yaz okulu açılmadığı söylenebilir. Öğretim elemanları güz ve bahar dönemi sonrası yaz okulunda ders açmak istemeyebilmektedir. Yaz okullarında açılan dersler yüz yüze işlendiği için farklı üniversitelerde açılan derslere katılım zaman, mekân ve ekonomik problemler nedeniyle zorlaşmaktadır (Uysal, Okur ve Usta, 2016). Omelicheva (2012) birçok öğrencinin yazın okul kayıt ücreti ve günlük ihtiyaçları için para kazanmak

durumunda olduğundan tam zamanlı ya da kısmi zamanlı çalışan bu öğrencilerin yaz okulunda yüz yüze derslere katılmalarının zor olabileceği ve bu konuda isteksiz davranabileceklerini ifade etmiştir.

Üniversitelerdeki öğrenenlerin yaz okullarından daha aktif bir şekilde yararlanmak istedikleri gözlenmesine rağmen, belirtilen nedenlerden dolayı öğrenen istekleri karşılanamamaktadır. Bu durumda, öğrenenlerin belirli üniversitelerde yaz okulunda açılan derslerden daha etkili bir şekilde yararlanmasını sağlayacak bir formüle ihtiyaç duyulmaktadır. Gerek yaz okullarından aktif bir şekilde yararlanmak isteyen öğrenciler, gerekse insan kaynakları ve farklı üniversitelerde açılan farklı dersler dikkate alındığında yaz okullarında derslerin uzaktan öğretim yöntemiyle verilmesi bir çözüm olarak düşünülebilir. Böylece yaz okullarında hem öğrenenler hem de öğretim elemanları etkili, verimli, çekici ve sürdürülebilir bir öğrenme sürecine katılabilirler. Zaman ve mekândan bağımsız yürütülecek bir yaz okulu uygulaması artan talebin karşılanmasını sağlayacak ve tüm öğrenenler için yeni bir öğrenme fırsatı sağlayacaktır.

Türkiye’de konuya yönelik bir politika düzenlenmemiştir. Yaz döneminde üniversitelerde yaz okullarında açılan yüz yüze derslerin varlığı da dikkate alınarak bu derslerin uzaktan öğretim yöntemi ile verilebileceği tezinden hareketle böyle bir tasarıma gerek duyulmaktadır. Uysal, Okur ve Usta (2016) Yaz okullarında derslerin açık ve uzaktan öğrenme ile sunulabileceği tezini uygulamaya değer gösterebilecek gerekçeleri aşağıda gibi sıralamaktadır:

- Yaz okullarından yararlanmak isteyen öğrenen sayısının giderek artmasına rağmen talebin karşılanamaması,
- Türkiye’de çoğu üniversitede öğrenci talebi var iken yaz okullarının öğretim elemanı ve alt yapı nedeniyle açılmaması,
- Yaz okullarında derslerin uzaktan öğrenme ile sunulması sayesinde farklı üniversitelerde öğrenim görmekte olan öğrenciler için yeni bir öğrenme fırsatının doğması,
- Öğrencilerin yaz okulunda yüz yüze almak istediği derslerin birbirlerinden mesafe olarak uzakta olan üniversitelerde açılması ile ulaşım, barınma ve dersin yüz yüze olarak katılmakta ciddi sorunlar yaşanması,

- Öğrencilerin yaz okullarında açık uzaktan öğrenme ile tanışmalarını sağlayarak, bağımsız öğrenme, öğrenmeyi öğrenme ve yaşam boyu öğrenme becerilerini güçlendirecek açık ve uzaktan öğrenme uygulamaları ile yeni bir alternatif sunulması,
- Öğrencilerin yazın staj yapma zorunlulukları nedeniyle yüz yüze dersleri takip edememeleri,
- Mesleki gelişim ya da ekonomik nedenler ile yazın çalışmak durumunda olan öğrencilerin yaz okullarında dersleri yüz yüze takip edememeleri,
- 2014 yılından itibaren örgün programlarda güz ve bahar dönemlerindeki birçok ders uzaktan öğrenme ile verilmektedir. Bu konuda YÖK tarafından örgün programlarda derslerin %30'unun uzaktan öğrenme ile yürütülebileceği belirtilmektedir. Bu kapsamda yaz okullarında verilmekte olan yüz yüze derslerin uzaktan öğrenme ile sunulması,
- Yaz okullarında yüz yüze açılan derslerde kontenjan sınırının olması. Yaz okullarında yüz yüze açılan derslerde kontenjan sorunu yaşanabilmektedir. Bu sorunun aşılmasında fiziksel imkânsızlıklara rağmen ya çok sayıda öğrenci derse kabul edilmekte ya da kimi öğrenciler yaz okulunda bu derse alamamaktadır. Yaz okullarında uzaktan öğretim uygulaması ile kontenjan sorununa alternatif bir çözüm getirilmesi,
- Öğrencilerin yüz yüze öğrenmeden farklı olarak tek bir uzman yerine, uzman bir ekip tarafından hazırlanan uzaktan öğrenme dersi alabilmeleri ve çevrimiçi etkinliklere katılabilmeleri,
- Yaz okulu uygulamalarına standartlar getirilerek yaz okullarında daha etkili öğrenme uygulamalarının hayata geçirilmesi,
- Projenin başlaması ile birlikte, üniversiteler arasında ders denklikleri ve kredilerine ilişkin standartların sağlanması için haklı bir gerekçenin daha ortaya çıkması,
- Yazın aşırı sıcak hava şartlarının, gerek öğrenen ve gerekse öğretim elemanları için sınıf içerisinde dersin yürütülmesini olumsuz etkileyebilmesi,

- Türkiye’de ilk defa yaz okullarında uzaktan öğrenme uygulaması yapılarak sürecin akademik olarak değerlendirilmesi ve sonuçların ortaya konması.

Belirtilen gerekçeler dikkate alındığında yaz okullarında derslerin açık ve uzaktan öğrenme ile verilmesi örgün eğitim-öğretim sistemi için önemli bir iyileştirme, alternatif ve kazanım olabilecektir.

1.3. Açık ve Uzaktan Öğrenme ile Yaz Okulu Tasarımı

Yaz okulu kısa ve yoğun bir dönemdir. Bu nedenle uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulu önemli tasarım bileşenlerini içinde barındırmalıdır. Yaz okulu için yapılan örnek bir tasarımda öğretim yaklaşımları, ders içeriği ve tasarımı, sınıf düzeni, harmanlanmış veya çevrimiçi öğrenme ortamı ve ölçme-değerlendirme başlıklarının ön plana çıktığı görülmektedir (Sampson, Brogt, & Comer, 2011). Tablo 1.2’de yaz okulları için önerilen tasarımın başlıkları ve alt başlıkları görülmektedir:

Tablo 1.2. *Sampson, Brogt, & Comer (2011) Açık ve Uzaktan Yaz Okulu Tasarımı*

1.Öğretim yaklaşımları	1.1 Öğrenci Hazırlıkları
	1.2 Öğretim elemanlarının öğrenciler ile uyumu ve
	1.3 Tüm bileşenlerin esnek tasarımı
2.Ders içeriği ve tasarımı	2.1 Materyallerin ve kaynakların organizasyonu
	2.2 İçeriğin uygunluğu
	2.3 Yeterli derinlik ve genişlikte içerik ve tasarım
	2.4 Öğrenme kaynaklarına erişilebilirlik
3.Sınıf Düzeni (Etkili öğrenme ortamları)	3.1 Aktif öğrenme ve öğretim yöntemlerinde çeşitlilik
	3.2 Öğrenme ortamında iletişim
	3.3 Geribildirim ve destek
	3.4 Ekibin görevine hazır olması
4.Etkili bir Harmanlanmış/Çevrimiçi Ortam Hazırlanması	4.1 Canlı bir çevrimiçi topluluk oluşturma
	4.2 Uygun ders formatları
	4.3 Geribildirim ve destek
5. Ölçme Değerlendirme	5.1 Değerlendirme yöntemlerinde çeşitlilik
	5.2 Değerlendirmenin öğrencilere uygunluğu
	5.3 Değerlendirmenin derse uygunluğu

Bu başlıklar kullanılarak bir dersin açık ve uzaktan öğrenme ile yaz okulunda verilebilmesi için gerekli tasarımlar yapılabilir. Rienties, Rehm ve Dijkstra (2005)

yukarıdaki tasarımdan farklı olarak yaz okulunda gerçekleştirdikleri çevrimiçi ders tasarımında alanyazındaki farklı başlıkları bir araya getirmişlerdir (Bkz. Tablo 1.3).

Tablo 1.3. *Açık ve uzaktan yaz okulları için örnek bir tasarım*

1. 7/24 Çevrimiçi Erişilebilirlik	Zaman ve mekân sınırlıklarını ortadan kaldırarak öğrencilerin istedikleri yer ve zamanda çalışmalarını sağlamak (Vrasidas & Zembylas, 2003).
2. Uyarlanabilirlik	Ön bilgi, öğrenme stili ve öğrenci tercihlerine bağlı olarak bireyselleştirilmiş öğrenme imkanı sunmaktadır (Falmange et al., 2004, Abdullah, 2003).
3. Anında Geri Bildirim	Öğrenci performansını olumlu bir şekilde etkilemektedir (Draaijer, 2004).
4. Etkileşim	Öğrencinin motivasyonu ve derse katılımı için öğretim elemanları ve diğer öğrenciler ile iletişim içinde olması gerekmektedir (Ronteltap, Van der Veen, 2002).
5. Esnek Öğrenme Yöntemleri ve Değerlendirme	Yaz okulunun esnek olabilmesi için öğrenme ve değerlendirme yöntemlerinde öğrencilere uygun alternatifler sunulabilmesi gerekmektedir (Segers, 2004).

Güz ve bahar dönemleri için etkili olarak tasarlanmış çevrimiçi dersler, yaz okulunda açık ve uzaktan öğrenme tasarım ilkeleri dikkate alınarak, yaz okullarında yoğunlaştırılmış bir şekilde sunulabilir. He (2014) tarafından zaman, mekân ve hedef kitle sınırlılıklarını ortadan kaldıran Evrensel Tasarım İlkeleri ile bir çevrimiçi ders tasarımı yapılmıştır. Evrensel tasarım ilkeleri ile tasarlanan çevrimiçi dersin başlıkları ve bileşenleri Tablo 1.4’da görülmektedir:

Tablo 1.4. *Evrensel tasarım ilkeleri ile tasarılan çevrimiçi dersin başlıkları ve bileşenleri*

Çevrimiçi Ders Tasarımı Başlıkları	Ders Tasarım Bileşenleri
Öğrenci Desteği ve Kaynaklar	Telefon, e-posta ve çevrimiçi sohbet ile çevrimiçi teknoloji destek erişimine çok kanaldan erişim bulunmaktadır.
	Her bir çevrimiçi ders modülü için basılı, sesli ve video formatında kaynaklar vardır.
Çevrimiçi Organizasyon ve Tasarım	Tüm ders modüllerinin haftalık olarak tutarlı bir şekilde organizasyonu yapılmaktadır.
	Tüm web sayfaları görsel ve fonksiyonel olarak tutarlılığı sağlanmaktadır.
	Teknik gereksinimler bildirilmeli ve ilgili teknolojileri kullanmak için test oturumları önerilmelidir
	Erişim sorunları (görme, duyma, hareketlilik ve teknik erişim) dikkate alınmaktadır.
Öğretim Tasarımı ve Dersin Yürütülmesi	Eşzamanlı etkileşimler, eşzamanlı olmayan tartışmalar, haftalık e-posta duyuruları, işbirlikli çalışmalar, bireysel e-postalar ve çevrimiçi görüşme oturumları (Skype vb.) yapılmaktadır.
	Dersin amaçları ve öğrenme kazanımları her hafta açık bir şekilde belirlenmelidir.
	Öğrenme etkinlikleri dersin amaçları ile uyumlu olmalıdır.
	Ders öğrenmeyi ve erişimi kolaylaştırmak için sesli, görsel ve yazılı etkinliklerin bir arada olabildiğini sağlar.
	Ders projeleri, öğrencileri eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmelidir.
Öğrenmenin Ölçme ve Değerlendirilmesi	Ders, devam eden öz-değerlendirme, akran değerlendirme ve proje tabanlı değerlendirme gibi çok yönlü değerlendirmeler önerir.
	Öğrenme kazanımları ve ders etkinlikleri çok uyumludur.
	Ödevlere, projelere, tartışmalara ve haftalık e-postalara yönelik öğrenci performansları hakkında düzenli geri bildirim verilir.
Yenilikçi Öğretim ve Teknolojiler	Blackboard, e-posta, Google docs ve Skype çevrimiçi iletişim ve öğrenmeyi kolaylaştıran araçlar olarak kullanılırlar.
	Öğrenme kazanımları farklı öğrenme stilleri dikkate alınarak belirlenir.
	Ek öğretim teknolojileri araçları ders etkinlikleri ve ödevleri tamamlamak için alternatif bir öneri olarak açıklanır.
Öğrenci Geri bildirimlerinden Yararlanma	Öğrencilere devam eden geri bildirimler vermek için geri bildirim formları hazır olmalıdır.
	Dönem boyunca dersin yürütülmesine rehberlik yapmak için resmi veya resmi olmayan şekilde geri bildirim alınır.

Bir dersin açık ve uzaktan öğrenme ile yürütülmesinde temel başlıklar; Öğrenci Desteği ve Kaynaklar, Çevrimiçi Organizasyon ve Tasarım, Öğretim Tasarımı ve Dersin Yürütülmesi, Öğrenmenin Ölçme ve Değerlendirilmesi, Yenilikçi Öğretim ve Teknolojiler son olarak Geri Bildirim olarak da sıralanabilir (He, 2014). Açık ve uzaktan öğrenme ile yürütülecek bir dersin tasarımında güz-bahar dönemlerinde olduğu gibi yaz dönemi içinde bu başlıkların kullanılabileceği düşünülebilir.

1.3.1. Öğrenci Desteği ve Kaynaklar

Hazırlanan yaz okulu programında öğrenenlere farklı yollarla destek hizmeti sağlanmaktadır. Öğretim elemanının dâhili telefonu, fakülteadaki akademik ofisi, e-posta ve eşzamanlı çevrimiçi ortamlar destek için kullanılmaktadır. Ayrıca fakülte web sayfalarından yapılan duyurular ile destek türü çeşitlenmektedir. Ek olarak öğrenci otomasyonu ya da öğrenme yönetim sistemi üzerinde yer alan metin, resim ve video türündeki bilgilendirme kaynakları yer almaktadır. Dersin yürütüleceği öğrenci işleri bölümü de yaz okulu programı ile ilgili öğrencilere destek olmaktadır. Süreç içerisinde eğitsel, yönetsel, teknik ve sosyal destekler uzaktan öğrenme alan uzmanları tarafından koordine edilmektedir.

1.3.2. Çevrimiçi Organizasyon ve Tasarım

Öğrenenlerin çevrimiçi sistemden en etkili yararlanabilmeleri için web sayfaları belirli bir düzene sahiptir. Hangi adımda neleri yapması gerektiği adım adım anlatılmaktadır. Web sitesindeki ifadeler net ve anlaşılırdır. Mobil cihazlardan da erişimin sağlanabilmesine olanak tanınmıştır. Seçilen görseller web üzerinde kullanılabilir formattadır. Web sayfasındaki bilgiler engelli bireyler için erişilebilirlik ilkelerine göre düzenlenmiştir. Ekran okuma yazılımları tarafından desteklenmektedir. Öğrencilere sisteme erişimde sorun oluşturmaması için minimum teknik gereksinimler belirtilmiştir.

Burada diğer önemli bir nokta ise öğretim elemanının görevlendirilmesidir. İlgili fakültede açılan dersler farklı öğretim elemanları tarafından verilebilir. Bu nedenle öğretim elemanının dersin hazırlanması ve yürütülmesinde görev

alabilmesi için ilgili fakültenin yaz okulu öncesinde bu görevlendirmeyi yapması gerekir.

Yaz okulu dersinin yürütüleceği tarihler üniversite senatosu tarafından kabul edilen takvime uygun yapılmaktadır. Yaz okulu programında uzaktan öğrenme ile yürütülecek dersin üniversitedeki diğer derslerle aynı takvimde yer alması gerekmektedir. Yaz döneminin kısa ve sınırlı olması bu zorunluluğu beraberinde getirir. Öğrenciler yaz okulu dönemini tamamlayarak kredi ve ders işlemlerini yapar ve sonraki döneme hazır olurlar.

Yaz okulu programında öğrencilerin sınavlarının çakışmasını engellemek için Ara Sınavlar ve Dönem sonu sınavlarının ders programında belirtilen gün ve saatte yapılması üniversite tarafından arzulanan bir durumdur. Yaz Okulu takvimi ilgili fakülte tarafından düzenlenerek, öğrencilere duyurulmaktadır. Final sınavı önceden belirtilen tarihte Eskişehir’de Anadolu Üniversitesinde yapılır ve sınav bilgileri öğrencilere önceden bildirilmektedir.

1.3.3. Öğretim Tasarımı ve Dersin Yürütülmesi

Öğrenenler ve öğretim elemanları ile olan etkileşim oldukça önemlidir. Bu nedenle farklı etkileşim araçları ele alınmıştır. Üniversite bünyesinde öğrenciler ve öğretim elemanı arasında eşzamanlı etkileşimin sağlanması için sanal sınıf yazılımı bulunmaktadır. İlgili yaz okulu dersinin Eşzamanlı bölümünde kullanılacak sanal sınıf için oda (meeting room) tahsisi yapılmıştır. Eşzamanlı iletişimin yanı sıra öğrenme yönetim sistemi içerisinde yer alan eş zamanlı olmayan tartışmalar da kullanılmaktadır. Gerek öğrencilerin gerek öğretim elemanlarının bireysel e-posta hesapları üzerinden iletişim sağlanabilmektedir.

Dersin amaçları ve öğrenme çıktıları net ifade edilmektedir. Haftalık ders planları sistem üzerine yüklenmektedir. Ders üzerindeki öğrenme etkinlikleri ders sorumlusu tarafından hazırlanmaktadır. Öğrenme etkinlikleri öğrenme çıktılarına göre düzenlenmektedir. Ders materyalleri öğretim elemanı tarafından hazırlanmaktadır. Her üniteye ayrı sunum dosyaları planlanmıştır. Buna ek olarak konuyla ilgili web sayfası bağlantıları, ses ya da video bağlantıları, okuma parçaları eklenebilmektedir. Verilen okuma parçaları öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine katkı sağlamaktadır.

Bu noktada bir diğere husus ise öğrenci kabulüdür. Alanyazında bu anlamda net bir başlık olmasa da öğrenci kabul esasları kültüre ve coğrafyaya göre farklılık barındırabilir. Türkiye’de Yükseköğretim Kurulu 20.02.2014 tarihinde “Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar” ismiyle bir çerçeve yayınlamıştır. Bunun içerisinde 7. Madde şu şekildedir:

“MADDE 7 - (1) Uzaktan öğretimde her ders ya da dersin şubesinde öğrenci sayısı ön lisans programında 150, lisans programında 100, yüksek lisans programında ise 50 öğrenci ile sınırlıdır. Bu sınırlar aşıldığında birden fazla şube açılabilir ancak bir öğretim elemanı en fazla iki şube yürütebilir.”

Bu maddeye dayanarak derslerin her bir şubesi için 100 öğrenci kabul edilebilmektedir. Ancak Türkiye’de uzaktan öğretim olarak ifade edilen programlar az öğrenci barındıran, daha yapılandırılmış, kuralları katı olan, öğretim giderleri yüksek programları ifade etmektedir. Bu programların sayıları giderek azalmaktadır. Çok daha öncesinde var olan Açıköğretim Sistemine olan talep giderek artmaktadır. Ancak burada ele alınan konu çevrimiçi tasarlanacak bir ders ile ilgilidir.

Yaz okulu için tasarlanan dersin diğere bir başlığı ise devam zorunluluğudur. Bu derste devam kısa sınavlara (quiz) katılım üzerinden hesaplanmaktadır. Toplam kısa sınav sayısının %50 sine katılan öğrenciler devamlı sayılmaktadır.

1.3.4. Öğrenmenin Ölçme ve Değerlendirilmesi

Yaz okulu dersi için öğrencilere belirli haftalarda çevrimiçi Kısa Sınavlar (quiz) uygulanacaktır. Sınavların puanları öğrencilere ulaştırılarak geri bildirim sağlanacaktır. Öğrencilerin bu kısa sınavlar ile kendi kendini değerlendirmelerine fırsat verilmektedir.

Öğrencilere kısa sınavlar dışında bir proje ödevi verilecektir. Bu proje öğrenme çıktıları temelinde hazırlanan bir etkinlik olarak tasarlanmaktadır. Ara sınav notu proje ödevi üzerinden verilecektir. Dönem sonunda ise yüz yüze gözetimli dönem sonu sınavı yapılmaktadır. Bu sınav akademik takvimde belirlenen gün ve saatte ilgili fakültede yüz yüze gözetimli olarak yapılır.

Kısa sınavların %25’i, Ara sınavın %25’i ve Dönem sonu sınavının % 50’si alınarak genel not ortalaması hesaplanacaktır. Not ortalaması ve harf notunun

belirlenmesinde Üniversitesi ölçme değerlendirme sistemi kuralları geçerli olmaktadır.

Öğrencilerin etkinlikleri takip etmesi düzenli geri bildirimlerle pekiştirilmektedir. Öğrenciler online grade book, e-posta, mesaj panosu ile düzenli geri bildirim almaktadır.

1.3.5. Yenilikçi Öğretim ve Teknolojiler

Öğrenenlerin çevrimiçi öğrenme deneyimlerini artırmak için çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Öğrenci etkileşimini sağlamada Blackboard, e-posta ve Adobe Connect kullanılmaktadır. En önemli bileşenlerden biri öğrenme yönetim sistemidir (ÖYS). Üniversite bünyesinde yaz okulu için Blackboard kullanılmaktadır. Bununla birlikte alternatif olarak açık kaynak kodlu Canvas LMS (Learning Management System) sistemi de bulunmaktadır. Öğrencilerin sisteme erişimleriyle ilgili bilgilendirme fakülte web sitesi üzerinden duyurulmaktadır.

Eşzamanlı araç olarak Adobe Connect kullanılacaktır. Bu anlamda eşzamanlı iletişim aracı ile öğretim elemanı ve öğrenciler bir araya gelebilmektedir. Her dersin ilgili oturumu Connect üzerinden kaydedilmekte ve sonrasında kayıt linki LMS üzerine yüklenmektedir. Bu sayede eşzamanlı dersi katılamayan öğrenciler istedikleri zaman tekrar izleme fırsatına sahip olmaktadır.

Öğrenenlerin farklı öğrenme biçimleri dikkate alınarak içeriklerde video, metin, resim ya da sunum gibi çeşitlilik sağlanmıştır.

1.3.6. Öğrenci Geri Bildirimlerinden Yararlanma

Öğrenenler yaz okulu dersinin eşzamanlı bölümünde öğretim elemanı ile doğrudan etkileşime geçmektedir. Bu ortamda öğrenenlere anında geri bildirimler yapılabilmektedir. Ayrıca sistem üzerinde yer alan bilgilendirme e-posta hesabı ve öğrenme yönetim sistemi üzerinden geri bildirimler yapılmaktadır. Fakültelerin öğrenci işleri ise öğrenenlerin her türlü sorularına yanıt verebilmektedir.

1.4. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Üstünlük ve Sınırlılıkları

Giderek evrensel uygulamaya dönüşen ve değişik kalkınma düzeylerindeki ülkelerde, sosyal adalet ve fırsat eşitliğini gerçekleştirme bakımından çeşitli yaşlardaki büyük kitlelere ulaşmayı amaçlayan uzaktan öğretimin Türkiye uygulamasında karşılaşılan en önemli sorunlar Özdil (1986) tarafından şöyle belirtilmiştir.

- Başta üniversiteler olmak üzere, yükseköğretim kurumlarında, bakanlık üst düzey yöneticileri arasında bu yöntemle karşı duyulan inançsızlık ve kaygı,
- İlgili kurumların bir bütçeden yoksun olarak kurulması,
- Alt yapı yetersizliği,
- Yöntemin gerektirdiği çok-araçlı teknolojileri sağlayacak birimler arasında işbirliğinin sağlanamaması,
- Taşra örgütü bulunan genel müdürlüklerin uzaktan eğitime gerekli desteği vermemesi,
- Danışman öğretmenlik sisteminin kurulamamış olması,
- Hepsinden de önemli olarak, Türk Siyasal düzeninin istikrarsızlığı içinde, hizmetlerin giderek politize olmasına yol açan, politik tercihli atamalar sistemin gelişmesinde en büyük engeli oluşturmuştur.

Kimi sınırlılıklarına rağmen uzaktan öğretimin eğitime sağladığı önemli yararları şöyle sıralamak olanaklıdır (Alkan, 1987; Özdil, 1986):

- Var olan örgün ve yaygın eğitim olanaklarına ek olarak yeni öğrenim olanakları yaratmak.
- Bireylerin iş yaşamları ile öğrenimlerini birlikte sürdürmelerine olanak sağlamak.
- Çeşitli nedenlerle eğitim olanağı bulamayanlara, yaşamlarının her döneminde öğrenim yapma olanağı vermek.
- Her bireye bulunduğu yerde, istediği hızda ve istediği yöntemle öğrenme olanağı yaratarak geleneksel öğretimin sınırlılıklarını bir ölçüde gidermek.
- Eğitim talebini daha düşük bir maliyetle karşılamak.

- Alanında uzman ve deneyimli kişilerden geniş kitlelerin yararlanmasını olanaklı kılmak.
- Ulusal ve uluslararası düzeyde kültürel etkileşime katkı sağlamak.
- Çok sayıdaki insana geleneksel yöntemlere göre daha hızlı eğitim sağlamak.
- Başka yol ve yöntemlerle ulaşılmaması olanaklı olmayan insanların her düzeydeki eğitimden yararlanmalarına olanak sağlamak.

1.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, araştırmanın amacına bağlı olarak alanyazında yer alan yaz okullarına, açık ve uzaktan öğretim uygulamalarına ve uzaktan öğrenme ile yaz okullarına yönelik çalışmalar incelenmiştir. Araştırmanın konusuna yönelik ilgili veri tabanlarında önceden belirlenen anahtar kelimelerin Türkçe ve İngilizce karşılıkları taratılarak benzer çalışmalar tespit edilmiştir. Bağlam olarak incelenen araştırma konusundan farklı çalışmalar elenerek geriye kalan çalışmalar yurt içi ve yurt dışı olmak üzere iki ayrı bölüm başlığı altında özetlenmiştir.

1.5.1. Yurt Dışı Araştırmaları

Alanyazın taraması sonucu yurt dışında yapılmış uzaktan öğretim ile yaz okullarına yönelik sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmaların bazıları yaz döneminde, bazıları ise sömestr döneminde gerçekleştirildiği de bilinmektedir. Kısa bir zamanda uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilen çalışmalar bu araştırmanın amacıyla benzerlik gösterdiği düşüncesiyle ele alınarak incelenmiştir. Ulaşılan bu çalışmalar aşağıda sıralanmaktadır:

Auyeung (2004), gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin çevrimiçi işbirlikçi öğrenme deneyimlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Hong Kong'da gerçekleştirilen bu araştırmaya yaz döneminde e-mail anket yoluyla 200 üniversite öğrencisi davet edilmiş ancak 57 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Katılan öğrenciler 5'erli gruplara ayrılarak 6 haftalık yoğunlaştırılmış bir sanal ortam uygulaması hazırlanmıştır. Geleneksel olarak yüz yüze yapılan işbirlikçi öğrenme deneyimlerinde öğrencilerin bireysel farklılıklarından kaynaklanan tutum ve davranışlarının hazırlanan bu ortam üzerindeki yansımaları karşılaştırılmıştır. Web

tabanlı öğrenmenin gerçekleştiği bu uygulama için WebCT öğrenme yönetim sistemi kullanılmıştır. Öğrencilerin çağdaş ve küresel konular üzerindeki fikir alışverişlerini sağlayabilmek adına soru-cevap bölümünden oluşan bir forum sistemi hazırlanmıştır. Ayrıca forum üzerinde tartışılan konuları ele alan bir simülasyon oyunu için rol oynama uygulaması oluşturulmuştur. Böylelikle öğrencilerin konuya yönelik düşünceleri, fikirleri veya eleştirilerini rahatlıkla paylaşarak tutum ve davranışlarında değişiklikler olması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre uygulama sonucunda forumda 480 üzerinde mesajın olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %73.7 gibi çoğunluğu bu uygulama ile çevrimiçi işbirlikçi öğrenme deneyimlerinin arttığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin önceden hiçbir tecrübeleri olmamasına rağmen %98'i WebCT öğrenme yönetim sistemini kolaylıkla kullanabildiklerini ifade etmişlerdir.

Bishop-Clark, Dietz-Uhler ve Fisher (2007) yapmış oldukları çalışmada, asenkron olarak yürütülen web tabanlı uzaktan öğretimde öğrencilerin kişilik faktörlerine bağlı olarak değişen performans ve memnuniyet düzeylerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın katılımcılarını 2001 yılında Midwestern Üniversitesi'nde Psikolojiye Giriş (PSY 111) dersini alan 29 öğrenci oluşturmaktadır. Dersin uygulaması ile ilgili yaz döneminde 6 haftalık güz döneminde ise 10 haftalık bir kurs süresi planlanmıştır. Her iki uygulama için mümkün olduğunca benzer materyaller ve görevler tasarlanmıştır. Öğrencilerin performanslarını değerlendirmeye yönelik quizler, sınavlar ve proje ödevleri elektronik iletişim uygulamaları aracılığıyla sağlanmıştır. Blackboard öğrenme yönetim sistemi ile gerçekleştirilen bu uygulamada, öğrencilerden kendileriyle ilgili kişilik, davranış, duygu ve öğrenme durumlarına yönelik yazılar yazılması istenmiş, ayrıca yine kendi aralarında konuları tartışabilecekleri bir forum sistemi kurulmuştur. Uygulamanın ilk haftasından sonra tüm öğrenciler bir araya gelerek kurs ile ilgili incelemelerde bulunmuşlardır. Araştırma sonuçlarına göre kişilik faktörlerinin öğrencilerin performansı üzerinde çok az ilişkisi olduğunu göstermiş buna karşın kişiliğin çeşitli boyutlarının memnuniyeti etkileyen bir durum olduğu tespit edilmiştir.

Perez-Fasano (2010), gerçekleştirdiği çalışmada çevrimiçi yaz uygulamasında uzaktan öğretimin öğretmenlerin çalışma ve öğrenmelerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilen bu

çalışmaya, gönüllü olarak katılmış 57 kişi K-12 (İlk, Orta ve Lise dengi eğitim veren kurumlar) sisteminde görev yapan sınıf öğretmenleri ile yürütülmüştür. Çalışma 2 haftalık web tabanlı uygulama üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada karma yöntem kullanılarak, hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler için likert tipi ön anket uygulaması yapılmış, kurs tamamlandıktan sonra da görüşmeler yapılarak araştırma verileri elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin çevrimiçi yaz uygulamasında demografik özelliklerine göre öğrenme algıları üzerinde anlamlı bir ilişkinin olduğunu tespit edilmiştir. Ayrıca uygulama boyunca web tabanlı gerçekleştirilen derslerde esneklik, özerklik, verimlilik ve etkileşim gibi faktörler açısından öğretmenlerin çalışma ve öğrenmeleri üzerinde olumlu sonuçlar yarattığı tespit edilmiştir.

Holmes, Signer ve Macleod (2011) yapmış oldukları çalışmada, uzaktan öğretim ile hizmetiçi eğitim alan öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Karma yöntem yaklaşımına göre hizmetiçi eğitim alan öğretmenler için 5 haftalık çevrimiçi mesleki gelişim kursları hazırlanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilen bu çalışmada, araştırmacılar 2005-2006 Güz döneminde hizmetiçi eğitime katılmış 205 öğretmenin olduğunu tespit etmiş, 2005-2006 Yaz döneminde gerçekleştirilecek bu uygulamaya tüm öğretmenleri davet etmelerine rağmen ancak 95 öğretmene ulaşabilmişlerdir. Çevrimiçi olarak anketler bu katılımcılara iletilerek araştırma verileri elde edilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların ancak %66'sı anketleri doldurarak geri göndermişlerdir. Elde edilen verilere göre öğretmenlerden %40'ının en az 5 yıllık tecrübesinin olduğu, %52'sinin daha önce herhangi bir şekilde çevrimiçi ders almadığı tespit edilmiştir. Araştırmada karma yöntem kullanılarak hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Daha önceki derslerden elde edilen değerlendirme anketleri ve yapılan odak grup görüşmelerine dayanarak araştırma verileri elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin uzaktan öğrenme modeline dayalı açılan kurslarda asenkron tartışmalar, sohbetler ve e-mail ile diğer meslektaşları ile etkileşimlerinin arttığını ve mesleki gelişimlerinde katkı sağladıklarını kabul etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin edindikleri bu tecrübeler ile sınıf içindeki öğretimlerinde bu

uygulamayı kullanmak istediklerini belirtmişler, böylece eğitim sürecini kolaylaştıracaklarını ve etkileşim düzeyinin artırılacağını ifade etmişlerdir.

He (2014) gerçekleştirdiği araştırmada, çevrimiçi öğretmen eğitimi dersinin öğretmen adaylarının algıları üzerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının çevrimiçi öğrenme deneyimlerinin nasıl olduğunu, bu deneyimlerinin kendilerinde yarattığı güven ve öz-yeterliklerine olan etkisini ve çevrimiçi öğrenmenin öğretmen adaylarına sağlayacağı avantaj ve sınırlılıklarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın katılımcılarını sömestr döneminde uygulamaya katılan 24 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğrenme yönetim sistemi olarak Blackboard kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini katılımcıların teknoloji kullanıma olan güven ve öz-yeterlik durumlarını belirlemeye yönelik 14 maddeden oluşan 5’li likert tipinde anket soruları ve 4 açık uçlu soru oluşturmaktadır. Deneysel olarak yürütülen bu araştırmada uygulama öncesinde katılımcılara ön-test, uygulama sonrasında ise son-test olarak aynı sorular sorulmuş ve veriler analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre senkron ve asenkron olarak gerçekleştirilen bu uygulamada katılımcılar için öğreticinin sorulara anında geribildirim sağladığı senkron uygulamasından daha memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcıların teknoloji kullanıma olan güven ve öz-yeterlik durumlarında artış olduğu görülmüştür.

1.5.2. Yurt İçi Araştırmaları

Alanyazın taraması sonucu ülkemizde uzaktan öğrenme ile yaz okullarına yönelik sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Buna karşın yaz okullarına yönelik yapılmış birçok çalışmanın olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu çalışmalar aşağıda sıralanmaktadır:

Durucasu, Aşan ve Er (2006) yapmış oldukları çalışmada, yaz okuluna katılan öğrencilerin genel profilinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda Kümeleme Analizi yönteminden faydalanmışlardır. Kümeleme analizinin kullanılmasında öğrenciler gözlemlenerek ilgili değişkenler bakımından sınıflandırılmaları sağlanmıştır. Verilerin derlenmesi için 2003-2004 yaz okulunda İşletme Bölümünün normal yarıyılarda 1. ve 2. normal yarıyıl programında bulunan ve yaz okulu kapsamında açılan 11 derse kayıt olan öğrencilere anket

uygulanmıştır. Toplamda 300 öğrenciden eksiksiz olarak geri dönen anket formları değerlendirilmeye alınmıştır. Öğrenci profillerinin oluşturulmasında mezun oldukları lise, yaz okulu süresince Eskişehir’de yaşamlarını sürdürdükleri ortam, ortalama aylık gider, derslere devamın izlenmesi konusunda öğrenci beklentisi, yaz okulunda sürdürülen derslerin zorluk derecesi beklentisi, yaz okulu sınav beklentisi, yaz okulunda harf notu değerlendirmesi beklentisi, yaz okulu derslerinin işleniş biçiminden memnuniyet, yaz okulundaki öğretim elemanı tercihi, yaz okulu ders programlaması tercihi, yaz okulunun gerekliliği, bütünleme tercihi, yaz okulun anlamı ve yaz okulundan memnuniyet gibi değişkenler üzerinde durulmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre anket uygulanan 300 öğrencinin yaz okulu beklentilerine göre genel olarak 4 kümede toplandıkları görülmüştür. Öğrencilerin % 72’lik bir bölümünün yaz okulu beklentilerine ilişkin özellikleri bakımından sadece 2 kümede yoğunlaştıkları gözlenmektedir. Bu sonuçta göstermiştir ki, öğrencilerin derse devam konusundan, yaz okulunun derslerinin zorluğundan, derslerin işleniş biçimine ve memnuniyete kadar ilgili özellikler bakımından homojenlik gösterdikleri tespit edilmiştir.

Deneme (2008) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada, yaz okulunda öğrenim gören hazırlık öğrencilerin ders çalışma stratejilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada Gazi Üniversitesi Yabancı Diller Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (YADÖM) kapsamındaki 2007 Yaz Okulu Programında İngilizce öğrenimi gören 90 öğrenci çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırma, tarama modeli kapsamında yer alan alanyazın tarama ve anket tekniği kullanılarak yürütülmüştür. Anket olarak ders çalışma stratejilerini belirlemek amacıyla Teker (2002) tarafından geliştirilen likert tipi ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların büyük çoğunluğunun ders çalışma stratejilerini farklı oranlarda kullandıkları buna rağmen başarılarını engelleyen bir takım etmenlerin üstesinden gelemedikleri görülmüştür. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu derse başlamalarının zaman aldığını, ders çalışmayı planlamada güçlük çektiğinden sınavlarda başarısız olduğunu, çalışma yerindeki kargaşanın çalışmalarını engellediğini, ders çalışırken kısa zamanda okudukları sözcüklerin anlamsız bir yığın hâline geldiğini, çalışmaya başladıklarında çalışamayacak kadar yorgun olduklarını ve sınavlarda sorulabilecek önemli noktaları seçmekte zorluk

yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu ifadeler doğrultusunda katılımcıların ders çalışma stratejilerini verimli bir şekilde kullanamadıkları sonucuna varılmıştır.

Taşdemir (2010) gerçekleştirdiği çalışmada, yaz okulu uygulamasının nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Yaz dönemi uygulamasına ilişkin öğrenci görüşlerini tespit etmek için genel tarama modellerinden olan tekil tarama modelinden yararlanılmıştır. Araştırmanın verilerini 2008 yaz döneminde Ahi Evran Üniversitesi (AEÜ) Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 313 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak öğretim elemanları ve öğrencilerle yapılan ön görüşmelerden elde edilen anket formu kullanılmıştır. Araştırmada görüşler, f ve % ye dayalı olarak analiz edilmiş, görüşler arası fark olup olmadığı yüzdeye dayalı Z sınaması ile cinsiyetle görüşler arası ilişki ise Pearson korelasyon katsayısına dayalı olarak hesaplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrenciler yaz dönemi uygulamasının öğrencinin, kurumun ve öğretim elemanlarının işine yaradığı ve yaz dönemi uygulamalarının kurumun saygınlığına gölge düşürmediği görüşünde olduklarını belirtmişlerdir. Aynı şekilde, öğretim elemanları yaz dönemi uygulamasına, kısmen maddi, kısmen mesleki bir anlayışla yaklaşmaktadırlar. Yaz dönemi uygulamasının devam etmesi isteklerinin yanında, normal öğretim sürecince ders alma kredilerinin artırılması ve bütünleme fırsatı tanınmasını önermekte olduklarını belirtmişlerdir.

Taşdemir (2012) gerçekleştirdiği çalışmada, normal ve yaz dönemi uygulamalarında akademik başarının farklılaşıp farklılaşmadığı ve öğrencilerin yaz dönemi uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, başarı karşılaştırması için son test kontrol gruplu deneysel desen, yaz dönemi uygulamasına ilişkin öğrenci algılarının tespitinde ise genel tarama modellerinden olan tekil tarama modelinden yararlanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, 2007-2008 öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi (AEÜ) Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 252 öğrenci ile yaz döneminde yine aynı öğretim elemanından aynı dersi alan 135 yaz dönemi öğrencisi birinci çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilerin yaz dönemi öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenebilmesi amacıyla yaz dönemi çalışma grubuna (n=135) ek olarak aynı fakültede diğer derslere kayıtlı olan öğrencilerin tamamına yakını oluşturan (n=178) toplam 313 öğrenci yaz okuluna ilişkin görüşlerine başvuru ikinci çalışma grubunu oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak normal ve yaz

dönemi öğrenci başarılarının karşılaştırması için 2007-2008 öğretim yılı bahar dönemi ile 2008 yaz dönemi final sonuçları; yaz okulu uygulamasına ilişkin öğrenci algıları için ise anket verileri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin normal dönemdeki başarıları yaz dönemine göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrenciler yaz döneminde, üst yarıyıldan ders alarak erken mezun olmak ve ileri yarıyıldarda rahatlamak düşüncesinde olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler yaz dönemindeki performanslarının yüksek olduğu görüşünde olduklarını ifade etmişlerdir.

Kaya ve Konu (2015) yapmış oldukları çalışmada, üniversite öğrencilerinin yaz okulu hakkındaki tutum ve görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın evrenini 2013-2014 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi öğrencileri; örneklemini ise OFMAE bölümü Biyoloji, Fizik, Kimya ve Matematik Eğitimi Anabilim dalında öğrenim gören ve yaz okuluna katılan toplam 314 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, öğrencilerin normal dönem ile yaz dönemi arasındaki uygulamalara bakışı, öğrencilerin yaz okuluna kalma nedenleri ve öğrenci gözüyle öğretim elemanlarının yaz okulundaki performanslarını nasıl değerlendirdiklerini tespit etmeye çalışmıştır. Ulaşılmak istenen bilgiler nicel olarak anket ve nitel olarak açık uçlu sorular ile yazılı mülakat şeklinde yapılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin çoğunluğu yaz okulu uygulamasını olumlu karşılarken, yaklaşık yarısı ise yaz okulunun adaletli bir sistem olmadığını düşünmektedir. Öğrenciler yaz okuluna kalma sebebi olarak genellikle “erken mezun olmak” ve “kötü geçen bir dönemi düzeltmek” olarak ifade etmişlerdir. Öğrenciler genel olarak yaz dönemini normal bir dönem olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

Uysal, Okur ve Usta (2016) yapmış oldukları çalışmada, açık ve uzaktan öğrenmenin yaz okullarında kullanılmasının gerekçeleri, sağlayacağı yararlar, yöntemin üstün ve sınırlı yanlarına yönelik bilgiler edinmeyi amaçlamışlardır. Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Eğitim Fakültelerinde okumakta olan lisans ve lisansüstü öğrenciler ile yapılan görüşmeler, ülke genelinde yaz okulu açılan üniversitelerin yönetmelikleri ve Yükseköğretim Kurumu'nun yaz okullarına yönelik belirlemiş olduğu Usul ve Esaslar araştırmanın verilerini oluşturmaktadır. Araştırmada karma yöntem kullanılarak, hem nicel hem de nitel

araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin yaz okullarından daha fazla yararlanmak istedikleri görülmüştür. Yurtdışında yer alan bazı üniversitelerin yaz okullarında açık ve uzaktan öğrenme yöntemiyle dersler açıldığı belirlenmiş buna karşın ülkemizde bu konuya yönelik herhangi bir çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir.

1.6. Araştırmanın Amacı:

Bu araştırma üniversitelerde giderek yaygınlaşan yaz okulu uygulamasının uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilmesine ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerini saptayarak, bulguları ile uygulayıcılara geri bildirim sağlamaya çalışmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının yaz okulu hakkındaki görüşleri nelerdir?
- Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının uzaktan yaz okuluna ilişkin görüşleri nelerdir?
- Uzaktan yaz okulunun öğrencilere ve öğretim elemanlarına sağlamış olduğu faydalar (avantajlar) nelerdir?
- Uzaktan yaz okulunun öğrenciler ve öğretim elemanları üzerinde oluşturduğu sınırlılıklar nelerdir?
- Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının uzaktan yaz okuluna ilişkin önerileri nelerdir?

1.7. Araştırmanın Önemi:

Ülkemizdeki İnternet temelli uzaktan eğitim programlarına katılan bireylerin sayısı, programların sayısı ve çeşitleri her geçen gün artmaktadır. 2012-2013 öğretim yılı güz dönemi itibariyle ve Anadolu Üniversitesi'nin geleneksel açıköğretim programları dışında; Türkiye'de önlisans düzeyinde 33 üniversite tarafından 38 değişik alanda toplam 103; lisans düzeyinde 10 üniversite tarafından 22 değişik alanda toplam 40 uzaktan eğitim programı uygulanmaktadır (ÖSYM, 2012). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemine bağlı İktisat, İşletme ve Açıköğretim Fakültelerinde 1 Aralık 2015 itibariyle 1.473.540 öğrencinin açık ve uzaktan öğrenmeden yararlandığı görülmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2016). İstanbul

Üniversitesi ve Erzurum Atatürk Üniversiteleri de Açık ve Uzaktan Öğrenme Fakültesi ile benzer programlar açmaya başlamıştır. Bunlara ek olarak Sakarya Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi vb. üniversitelerde uzaktan öğrenme ile yürütülmekte olan programlara rastlamak mümkündür.

Yapılan araştırmalar sonucunda Ankara Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezleri bünyesinde 2016 yaz dönemi itibarıyla uzaktan yaz okuluna yönelik bir takım derslerin açılacağı bildirilmiştir. Bu dersler genel olarak bütün üniversitelerde ortak kodlara sahip olarak açılmakta olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türkçe ve Yabancı Dil dersleri olarak sıralanmaktadır. Yukarıda belirtilen üniversiteler dışında Anadolu Üniversitesi'nin de 2016 yaz dönemi itibarıyla uzaktan yaz okulu uygulamasına başladığı görülmektedir. Burada farklı olarak ortak kodlu bir ders dışında İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde açılacak olan "İŞL 429-Yönetim Bilişim Sistemleri" dersi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2015 yılı YÖK verilerine göre ülkemizde Yükseköğretim Kurumlarının örgün programlarında okumakta olan 4 milyonu aşkın öğrenci bulunmaktadır. Gerek örgün programlarda gerekse açıköğretim programlarında öğrenenlerin yaz okullarından daha aktif bir şekilde yararlanmalarını sağlamak amacıyla yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple gerek yaz okullarından aktif bir şekilde yararlanmak isteyen öğrenciler, gerekse öğretim elemanları ve farklı üniversitelerde açılan dersler dikkate alındığında yaz okullarında derslerin uzaktan öğrenme yöntemiyle verilmesi bir çözüm olarak düşünülebilir. Böylece yaz okullarında hem öğrenenler hem de öğretim elemanları etkili, verimli, çekici ve sürdürülebilir bir öğrenme sürecine katılabilirler.

Zaman ve mekândan bağımsız yürütülecek bir yaz okulu uygulaması artan talebin karşılanmasını ve tüm öğrenenler için yeni bir öğrenme fırsatı sağlaması açısından oldukça önemlidir. Türkiye'de yaz okulu uygulamasını yürüten üniversitelerin yaşamış oldukları sorunlara bir alternatif olacak uzaktan öğrenme yöntemiyle yaz okulu uygulamasının örgün eğitime destek vermesi amaçlanmaktadır. Yapılan alanyazın taraması sonucunda ülkemizde konuya yönelik sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmaktadır. Bu yönüyle araştırma, yapılacak

olan uygulamalarda yöneticiler ve uygulayıcılar için önemli bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir.

1.8. Sınırlılıklar:

Bu araştırma Anadolu Üniversitesinin farklı alanlarında görev yapmakta olan 6 öğretim elemanı ve yine Anadolu Üniversitesinin farklı Lisans ve Lisansüstü programlarında öğrenim görmekte olan 6 öğrenci ile sınırlıdır.

Öğretim elemanlarının yaz okullarına katılmış ve aynı zamanda uzaktan öğretim tecrübesine sahip kişiler olmasına dikkat edilerek seçilmiştir. Aynı şekilde öğrencilerinde yaz okullarına katılmış ve uzaktan öğretim tecrübesine sahip kişiler olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmanın katılımcı grubunu oluşturacak kişilerin yukarıdaki özelliklere sahip kişiler olması nedeniyle bu kişilere ulaşım süreci araştırmacı açısından güçlüklerle yürütülmüştür.

Uzaktan öğretim tecrübesine sahip olmayan fakat yaz okuluna katılmış iki öğrenci ile yapılan ön görüşmelerde araştırmanın amaç ifadesinde belirtilen sorulara yönelik yeterli dönütler alınamamıştır. Öğrencilerin uzaktan öğrenme tecrübesine sahip olmamaları kendilerine iletilen sorulara karşı cevap vermede güçlük çekmelerine neden olmuştur. Bu nedenle araştırmanın öğrenci katılımcı grubunun oluşturulmasında özellikle uzaktan öğrenme tecrübesi olan öğrencilerin belirlenmesi gerektiği durumu ortaya çıkmıştır.

Bu araştırma öğrenci ve öğretim elemanlarının yaz okullarına ve yaz okullarında uzaktan öğrenme konusuna ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama ve veri analiz yöntemleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli (Deseni)

Bu araştırmada öğrenci ve öğretim elemanlarının yaz okullarının uzaktan öğrenme yöntemiyle gerçekleştirilmesine ilişkin görüşlerinden elde edilen veriler belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin incelenmesi amacıyla Görüşmeye Dayalı Nitel Araştırma (Interview Research) yöntemi kullanılmıştır. Alanyazında nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde var olan bir olgu üzerinde derinlemesine bilgiler elde edebilmek için görüşmeler ve gözlemlerden yararlanıldığı bilinmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda alanyazında sadece görüşmeler yoluyla bir olgu üzerinde bilgiler elde edildiği bu esnada gözlemlerin işe koşulmadığı bir araştırmanın görüşmeye dayalı nitel araştırmalar olarak tanımlandığı sonucuna ulaşılmıştır. (Rose, Spinks & Canhoto, 2015, Elo vd., 2014, Pretto, 2011, Ospina, 2004). Görüşmeye dayalı nitel araştırma verilerinin analizinde, ses kayıtlarının yazıya dökülmesi, dökümlerin doğruluğunun kontrol edilmesi, görüşme indekslerinin oluşturulması ve güvenilirlik çalışmasının yapılması önemli aşamalardır (Kvale, 1996).

Nitel araştırma, bir alanda derinlemesine veri toplanmasını içeren bir araştırma biçimidir. Veriler uzun bir süre içinde, farklı değişkenlerle ilgili olarak doğal ortamlarda toplanmaktadır (Gay, 1987). Nitel araştırmalarda veriler; derinlemesine görüşme, gözlem, katılımcı gözlem, günlük incelemesi vb. gibi tekniklerle toplanabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırma kapsamındaki katılımcıların her birinin bakış açıları, görüş ve çözüm önerilerindeki farklılıklar, ayrılıklar ve benzerlikler saptanmaya çalışılmıştır. Elde edilen görüşler ışığında konunun olabildiğince derinlemesine ve kapsamlı incelenmesine imkân verilmiştir. Araştırmada derlenen nitel veriler derinlemesine görüşmeler yoluyla elde edilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu (Katılımcılar)

Araştırmanın katılımcı grubunu, Anadolu Üniversitesinin farklı fakültelerinde görev yapmakta olan 6 öğretim elemanı ve yine Anadolu Üniversitesinin farklı bölümlerinde Lisans ve Lisansüstü programlarında öğrenim gören 6 öğrenci oluşturmaktadır.

Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme (purposive sampling) yöntemine başvurulmuştur. Amaçlı örneklemede örneklem araştırma sorularına cevap aranacak gruplardan seçilir. Örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulması gerekmektedir. (Büyüköztürk vd., 2012). Bu soruların cevabının bulunabileceği kişiler araştırmada özellikle tercih edilmiştir. Araştırma sınırlı sayıda kişiler üzerinden yürütülerek elde edilen veriler keşfedici bir yaklaşımla derinlemesine incelenmiştir.

Öğretim elemanları katılımcı grubunun oluşturulmasında ilk aşamada 9 öğretim elemanına ulaşılmış fakat araştırmanın amaç ifadesinde belirtilen sorulara yönelik yapılan görüşmelerde yeterli düzeyde veri elde edilemediğinden dolayı 3 öğretim elemanının görüşmesi araştırmacı tarafından pilot görüşme olarak değerlendirilip araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Öğrenci katılımcı grubunun oluşturulmasında ilk aşamada 8 öğrenciye ulaşılmış fakat araştırmanın amaç ifadesinde belirtilen sorulara yönelik yapılan görüşmelerde yeterli düzeyde veri elde edilemediğinden dolayı 2 öğrencinin görüşmesi araştırmacı tarafından pilot görüşme olarak değerlendirilip araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Araştırma 6 öğretim elemanı ve 6 öğrenciden oluşmak üzere toplamda 12 kişiden oluşan sınırlı sayıda bir grupla yürütülmüştür. Katılımcılardan öğrenci grubunu oluşturacak kişilerin özellikle farklı bölümlerde öğrenim gören, yaz okula katılmış ve uzaktan öğrenme tecrübesine sahip kişiler olmasına dikkat edilerek seçilmiştir. Araştırmaya katılmaya istekli öğretim elemanları katılımcı olarak belirlenmiştir. Görüşlerin aktarılmasında gizlilik ilkesi kapsamında katılımcılara ait katılımcı numaraları verilmiştir. Örneğin 1 numaralı öğretim elemanı görüşleri bildirilirken ÖE1, 3 numaralı öğrenci görüşleri bildirilirken Ö3 ifadesi kullanılmıştır.

Öğretim elemanlarının demografik özelliklerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 2.1).

Tablo 2.1. *Öğretim Elemanlarının Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı*

n	Cinsiyet	Ünvan	Akademik Çalışma Alanı
1	Erkek	Prof. Dr.	Açık ve Uzaktan Öğrenme
2	Erkek	Yard. Doç. Dr.	Açık ve Uzaktan Öğrenme
3	Erkek	Öğr. Gör. Dr.	Açık ve Uzaktan Öğrenme, Ölçme-Değerlendirme
4	Erkek	Yard. Doç. Dr.	Açık ve Uzaktan Öğrenme
5	Erkek	Doç. Dr.	Eğitim Bilimleri, Açık ve Uzaktan Öğrenme
6	Kadın	Yard. Doç. Dr.	Eğitim Bilimleri

Öğretim elemanlarından oluşan çalışma grubu, beşi (%83) erkek biri (%17) kadın olmak üzere toplam 6 kişiden oluşmaktadır. Bu öğretim elemanlarından üçü (ÖE1, ÖE2 ve ÖE4) Açık ve Uzaktan Öğrenme alanında, biri (ÖE3) hem Açık ve Uzaktan Öğrenme hem de Ölçme-Değerlendirme alanında, biri (ÖE5) hem Eğitim Bilimleri hem de Açık ve Uzaktan Öğrenme alanında ve son olarak diğer biri (ÖE6) Eğitim Bilimleri alanında çalışmalar yürütmektedir.

Öğretim elemanlarının açık ve uzaktan öğretim tecrübesine sahip kişiler olması, araştırmanın konusunu oluşturan uzaktan yaz okuluna yönelik daha verimli bilgiler elde edilmesi amacıyla belirlenmiştir. Diğer alanlardan araştırmaya katılan öğretim elemanları, görüşler arası tutarlılığı ve veri çeşitliliğini sağlamak amacıyla araştırmaya dâhil edilmiştir.

Öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımı ve hangi üniversitelerde yaz okullarına katıldıklarına yönelik bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 2.2).

Tablo 2.2. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

n	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Fakülte	Bölüm	Yaz Okuluna Katıldığı Üniversite
1	Erkek	Yüksek Lisans	Mühendislik	Makine Mühendisliği	Çukurova
2	Erkek	Yüksek Lisans	İ.İ.B.F.	İşletme	Pamukkale
3	Kadın	Lisans	İ.İ.B.F.	İktisat	Anadolu
4	Kadın	Yüksek Lisans	İ.İ.B.F.	İşletme	Anadolu
5	Kadın	Yüksek Lisans	İletişim Bil.	Basın ve Yayın	Anadolu
6	Erkek	Lisans	İletişim Bil.	Basın ve Yayın	Anadolu

Öğrencilerden oluşan çalışma grubu, üçü (%50) erkek üçü (%50) kadın olmak üzere toplam 6 kişiden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden dördü (Ö1, Ö2, Ö4 ve Ö5) Anadolu Üniversitesinin farklı enstitülerine bağlı programlarda Yüksek Lisans, diğer iki öğrenci (Ö3 ve Ö6) ise yine Anadolu Üniversitesinin farklı fakültelerine bağlı bölümlerde Lisans programlarına devam etmektedirler.

Öğrencilerden biri (Ö1) Mühendislik Fakültesi'nde (%17), üçü (Ö2, Ö3 ve Ö4) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde (%50) ve son ikisi (Ö5 ve Ö6) İletişim Bilimleri Fakültesi'nde (%33) yaz okuluna katılmıştır.

Öğrenciler ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulguların açıklanmasına yardımcı olması adına öğrencilerin hangi üniversitelerde yaz okuluna katıldıkları bilgisi yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Öğrencilerden dördü (Ö3, Ö4, Ö5 ve Ö6) Anadolu Üniversitesinde yaz okuluna katılmış, biri (Ö1) Çukurova Üniversitesinde ve son diğeri (Ö2) Pamukkale Üniversitesinde yaz okuluna katılmıştır.

Öğretim elemanı ve öğrencilerden oluşan katılımcıların tamamı (%100) Açık ve Uzaktan Öğretim tecrübesine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerinin elde edilmesi amacıyla öğretim elemanları (EK A) ve öğrencilere (EK B) farklı olmak üzere açık uçlu sorulardan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formları geliştirilmiştir. Yarı-yapılandırılmış görüşme,

görüşme sorularının ve ilkelerinin önceden belirlendiği fakat görüşme sırasında, görüşülen kişinin konuya ilişkin ilgi ve bilgi düzeyine, görüşmedeki o anki atmosfere göre esneklik sağlayan bir görüşme tekniğidir. Yarı-yapılandırılmış görüşme, araştırmacının yapılandırılmış görüşmenin kesin sınırlarından ayrılarak konu hakkında başka verilere ulaşmasına olanak sağlamaktadır (Altunışık vd., 2002, s.84).

Görüşme soruları hazırlanırken yapılan araştırmanın amacıyla ilgili olması, soruları cevaplayacak kişilere uygun olması ve soruların cevaplanma kolaylığı (Karasar, 2009) dikkate alınmıştır. Görüşmeler her bir katılımcı ile ayrı ayrı ve kendileri ile birlikte belirlenen yer ve zamanlarda gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2006) göre görüşmelerden elde edilen verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir.

Araştırmaya başlamadan önce öğrenciler ile yapılan görüşme formunun hazırlanması aşamasında yaz okuluna katılmış 2 lisans öğrencisi ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin görüşmeler sırasında görüşme formunda belirtilen sorulara cevap vermede güçlük yaşadıkları görülmüştür. Öğrencilerin konuyu daha iyi anlayabilmeleri ve sorulara daha kolay cevap vermeleri adına soru kalıpları sadeleştirilmiş ve ilgili soruda hangi sondanın kullanılacağı bu pilot görüşmesi sonrasında tespit edilmiştir. Öğrencilerden konuya dair kapsamlı veriler elde edilebilmesi için sondalara ihtiyaç duyulduğu fark edilmiştir.

Öğretim elemanı ve öğrencilere ilişkin geliştirilen görüşme formları üç alan uzmanı tarafından (açık ve uzaktan öğretim alanında çalışan üç uzman) kapsam geçerliği yönüyle incelenmiştir. İki öğrenci ile yapılan görüşmedeki yaşanan sorunlar alan uzmanları ile tartışılarak bunun sonucunda öğrencilere yönelik görüşme sorularından biri kaldırılmış, diğer soru ifadelerinde de birtakım düzeltmeler yapılmış ve ilgili sorulara bağlı sondalar belirlenmiştir. Yapılan düzeltmeler sonucunda öğrenciler için hazırlanmış görüşme formu için 8 soru oluşturulmuştur.

Öğretim elemanları için hazırlanmış görüşme formunda da ilgili sorulara yönelik sondalar belirlenerek son durumda 6 soru oluşturulmuştur. Görüşme formu

bir öğretim elemanı ile pilot uygulaması yapıp soruların anlaşılabilirliği incelenmiştir. Pilot uygulama gerçekleştirilen öğretim elemanının hedef kitle özelliklerine benzer olmasına dikkat edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz yöntemi kullanılmıştır. Tümevarım analizinde veriler kodlanır, temalar bulunur, veriler kodlara ve temalara göre düzenlenir ve tanımlanır, elde edilen bulgular yorumlanır. Bu analizde hedef, kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu yöntemde betimlenen, yorumlanan, neden-sonuç ilişkileri irdelenen verilerden elde edilen sonuçlar, görüşülen bireylerin görüşleri doğrudan alıntılar yapılarak açıklanır.

Belirli bir teorik yapıya bağlı olarak sebep-sonuç ilişkilerini irdeleyen ya da tümdengelim ilkesine dayalı olarak belli bir teorinin uygulamaya aktarılmasını ya da denenmesini konu edinen pozitivist yaklaşımın aksine, nitel araştırmada genellikle, doğruluğu veya yanlışlığı test edilmek üzere önceden belirlenmiş bir teori ya da hipotez yoktur. Nitel araştırmada, tümevarım ilkesi hâkimdir ve araştırmacı topladığı tanımlayıcı ve detaylı bilgilerden yola çıkarak incelediği probleme ilişkin ana temaları ortaya çıkarma, topladığı bilgileri anlamlı bir yapıya kavuşturma, yani bu bilgilerden yola çıkarak bir teori oluşturma çabası içindedir (Glaser ve Strauss, 1967).

Bu çalışmada araştırmacı ses dosyası hâlindeki yarı yapılandırılmış görüşme verilerini önce yazılı hâle getirmiş daha sonrasında görüşme formları haline dönüştürmüştür. Araştırmacı tüm veriyi okuyarak soru bazında temaları saptamıştır. Elde edilen temalar “Görüşme Kodlama Anahtarı”na dönüştürülmüştür. Daha sonra alandan dört uzman, bağımsız olarak araştırma kapsamındaki veri formlarını okuyarak görüşme kodlama anahtarında yanıtları içeren temaların uygunluğunu kontrol etmişlerdir. Görüşülen her birey için kodlama anahtarları doldurulduktan sonra, kodlama anahtarının tutarlılığı karşılaştırılmıştır.

2.5. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği

Nitel araştırmalarda geçerliği ve güvenilirliği yani inandırıcılığı sağlamak için nitel araştırmaların doğasına uygun bir şekilde çeşitli önlemler alınmaktadır. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliği sağlayabilmek için inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramlarının kullanılması gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğinde inandırıcılık, aktarılabilirlik, teyit edilebilirlik ve tutarlılığının sağlanması için yapılan işlemler aşağıdaki tabloda sunulmuştur (Bkz. Tablo 2.3).

Tablo 2.3. *Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği*

Geçerlilik/ Güvenilirlik	Yapılan İşlemler
İnandırıcılık	Görüşmelerle elde edilen verilerin analizlerinin dört alan uzmanı tarafından incelenmesi Verilerin toplanmasında katılımcı gönüllülüğünün esas alınması
Aktarılabilirlik	Kullanılan yöntemin gerekçesinin açıklanması Çalışma grubunun özellikleri ve seçim şeklinin detaylıca açıklanması Uygulama sürecinin detaylıca açıklanması Araştırmacının rolünün betimlenmesi Veri toplama araçlarının ve süreçlerinin detaylıca açıklanması Veri analiz sürecinin detaylıca açıklanması Çalışmada temel alınan kuramsal çerçevenin detaylı bir şekilde anlatılması
Tutarlılık	Yapılan tüm görüşmelerin kayıt altına alınması Verilerin uzman tarafından kontrol edilip analiz tutarlılığının sağlanması
Teyit Edilebilirlik	Araştırmaya ait tüm ham veriler ve kodlamalar başkaları tarafından incelenebilecek şekilde saklanması

Bu araştırmada da geçerliliği sağlamak için aşağıdaki önlemler alınmıştır:

- Planlama ve araştırma sürecinde bazı araştırmacılar ve uzmanlarla görüşmeler yapılmıştır.
- Katılımcılara kimliklerinin açıklanmayacağı bilgisi verilmiştir. Katılımcılardan elde edilen verilerin sadece çalışmanın amaçları yönünde bilimsel çalışmalarda kullanılacağı bilgisi verilmiştir.

- Veri toplama ve analiz sürecindeki kayıtlar düzenli olarak tutulmuştur.
- Araştırmacının rolü ayrıntılı olarak tanımlanmış ve araştırma modeline uygun olarak yerine getirilmiştir.
- Uzun süreli ve derinlemesine veri toplanmıştır.
- Veriler arasındaki tutarlılık kontrol edilmiştir.
- Verilerden elde edilen sonuçlar birbirleriyle ve alanyazınla ilişkilendirilerek rapor edilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliği, veri toplama aracının pilot çalışmasının yapılması ile sağlanmıştır. Öğrenci görüşlerinin belirlenmesinde kullanılan “Öğrenci Görüşme Formu” sorularının anlaşılabilirliği ve konuyu yansıtması adına 2 öğrenci ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Aynı amaç doğrultusunda “Öğretim Elemanları Görüşme Formu” soruları içinde 3 öğretim elemanı ile pilot görüşme yapılmıştır. Ayrıca, Silverman’ın (1999) da belirttiği gibi, araştırma görüşmelerini dijital ses kayıt cihazına kaydetmek de araştırmanın güvenilirliğini sağlamıştır. Nitel araştırma ile ilgili diğer önemli bir durum da araştırma sonuçlarının genellenebilmesidir. Stake (1994) her ne kadar nitel araştırma için genellenebilme kaygısı olmaması gerektiğini vurgulasa da araştırma uzaktan yaz okulu uygulaması gerçekleştirecek farklı üniversitelerde de tekrarlanabilir.

Bağımsız Gözlemciler Arası Uyum (Tutarlılık)

Bu çalışmada elde edilen temaların kapsam geçerliği sağlanabilmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın analizlerini ve yorumlarını incelemek, yorumların yerinde olup olmadığını ve gerçeği yansıtma düzeyini anlamak amacıyla, nitel araştırmalar konusunda bilgi sahibi dört uzmana veriler sunulmuş ve görüşleri alınmıştır. Uzmanların araştırmada elde edilen temaların uygunluğunu kontrol edebilmeleri için ilgili görüşe yönelik oluşturulmuş temanın uygun olup olmadığına yönelik bir görüşme kodlama anahtarı hazırlanmıştır (Bkz. Tablo 2.4).

Tablo 2.4. Görüşme Kodlama Anahtarı ve Örnek Görüş

Belirlenen Tema İsmi	Tema uygun mu?
“İlgili temaya yönelik öğrenci veya öğretim elemanı görüşü” (Öğrenci veya Öğretim Elemanı Numarası)	☐ Evet ☐ Hayır
Örnek: Kalınan Dersleri Alma	Tema uygun mu?
“Daha çok öğrencilerin sıkıntı yaşadığı dersler ya da geçemediği derslerden geçmek için yaz okullarından yararlandığını biliyoruz.” (ÖE4)	☒ Evet ☐ Hayır

Araştırmacı tarafından belirlenen temaların uygunluğuna yönelik oluşturulmuş görüşme kodlama anahtarı konu uzmanları tarafından doldurulması sonucunda temaların uygunluğuna yönelik birinci uzman görüşü (%93), ikinci uzman görüşü (%87), üçüncü uzman görüşü (%91) ve son uzman görüşü (%67) olarak tespit edilmiştir. Uyuşum yüzdesi belirlemek amacıyla bu dört görüşün aritmetik ortalaması alınmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak tespit edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde; elde edilen verilerin analizi sonucu ortaya çıkan bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Araştırmanın amaç ifadesinde belirtilen sorulara yönelik oluşturulan öğretim elemanı ve öğrenci görüşme formlarından elde edilen verilere ilişkin bulgular ve bu bulgulara ait yorumlar iki farklı bölüm altında açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bölümler “Öğretim Elemanı Görüşleri” ve “Öğrenci Görüşleri” olarak belirlenmiştir.

3.1. Öğretim Elemanı Görüşleri

Bu bölümde öğretim elemanlarının aşağıdaki sorulara ilişkin görüşlerine yer verilmiştir:

- Yaz okullarına yönelik görüşleri,
- Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleri,
 - Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sağlayacağı üstünlüklere ilişkin görüşleri,
 - Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sınırlılıklarına ilişkin görüşleri,
 - Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye ilişkin önerileri.

3.1.1. Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarına Yönelik Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretim elemanlarına yaz okullarının mevcut durumuyla ilgili bilgiler almak amacıyla “*Yaz Okullarına yönelik görüşleriniz nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir. Öğretim elemanlarının bu soruya vermiş olduğu cevaplardan yola çıkılarak “*Öğrencilere yönelik görüşler*” ve “*Öğretim Elemanlarına yönelik görüşler*” olmak üzere iki farklı bölüm belirlenmiş ve ilgili bölümlere göre temalar oluşturulmuştur.

Öğrencilere yönelik görüşler bölümü altında “*Öğrencilere ilişkin Üstünlükler*” ve “*Öğrencilere ilişkin Sınırlılıklar*” olmak üzere iki alt bölüme ayrılmış ve görüşler doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Yaz

okullarının öğrencilere sağladığı üstünlükler bölümüne bağlı olarak 5 farklı tema oluşturulmuştur. Buna karşın yine öğretim elemanlarının görüşleri sonucunda yaz okullarının öğrenciler açısından sınırlılıklarına yönelik 5 farklı temanın tespiti araştırmacı tarafından sağlanmıştır.

Öğretim elemanlarının yaz okullarının kendilerine yönelik görüşlerinin bildirildiği bölüm altında “Öğretim Elemanlarına İlişkin Üstünlükler” ve “Öğretim Elemanlarına İlişkin Sınırlılıklar” olmak üzere iki alt bölüme ayrılarak görüşler doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Yaz okullarının öğretim elemanlarına sağladığı üstünlükler bölümüne bağlı olarak 2 farklı tema oluşturulmuştur. Buna karşın yine öğretim elemanlarının görüşleri sonucunda yaz okullarının kendileri açısından sınırlılıklarına yönelik 3 farklı temanın tespiti araştırmacı tarafından sağlanmıştır.

Böylelikle yaz okullarına yönelik yapılan görüşler 4 farklı alt bölüme ayrılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Bu bölümlere bağlı olarak toplamda 15 farklı tema tespit edilmiştir.

Yaz okullarında yönelik öğretim elemanlarının görüşleri sonucunda tespit edilen bölüm ve temaların bulunduğu çizelge Şekil 3.1’de gösterilmektedir.

Şekil 3.1. Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Temalar

3.1.1.1. Yaz Okullarında Öğrencilere Yönelik Görüşler

3.1.1.1.1. Öğrencilere İlişkin Üstünlükler

Öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen “Öğrencilere İlişkin Üstünlükler” alt bölümüne ait 5 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Kalınan Dersleri Alma*, *Erken Mezuniyet*, *Not Ortalamayı Yükseltme*, *İsteğe Bağlılık* ve *Sosyo-Kültürel Fayda* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Öğrenciler Açısından Yaz Okullarının Üstünlükleri ve Frekans Dağılımları

Temalar	<i>f</i>
Kalınan Dersleri Alma	5
Erken Mezuniyet	3
Not Ortalamayı Yükseltme	2
İsteğe Bağlılık	2
Sosyo-Kültürel Fayda	2

“Kalınan Dersleri Alma” temasına ilişkin beş öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Genel olarak öğrencilerin yaz okullarında başarısız oldukları dersleri geçebilmeleri adına yaz okullarının önemli bir fırsat sunduğunu bu yönüyle öğrencilere avantaj sağladığı belirtilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... yaz okullarına bugün herkesin anladığı gibi kalan derslerini bitirmek gibi bir bakış açısı da var ama ben yaz okullarının bu sığına koyulmaması gerektiğini düşünüyorum.” (ÖE1)

“Öğrenci kendinden feragat eder, tatil yapmaz, ders çalışır ama o dersle geçmişte kaldığı dersleri kurtarabilir...” (ÖE2)

“... yaz okulunu öğrencinin başarısız olduğu dersten geçmek, normal sürede bitirmek gibi amaçla kullanılan bir sistem olarak görüyorum.” (ÖE3)

“Daha çok öğrencilerin sıkıntı yaşadığı dersler ya da geçemediği derslerden geçmek için yaz okullarından yararlandığını biliyoruz.” (ÖE4)

“... ya da tırnak içinde söylüyorum “başka üniversiteden ya da başka hocadan aldığı dersten kalıyor” ya da ortalaması düşük oluyor. Dersi geçmek notunu yükseltmek için geliyor.” (ÖE6)

“Erken Mezuniyet” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanları, öğrencilerin bağlı buldukları programın normal öğretim süresinden önce mezun olabilmeleri adına yaz okullarında üst dönem dersleri alarak dönem kazandıkları görüşünde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Örneğin ben hayata çabuk atılmak istiyorsam o zaman da yaz okullarından dersleri alıp, tamamlayıp biran önce yükümlülüklerimi yerine getirip fakültemden mezun olup hayata da atılabilmeliyim.” (ÖE1)

Öğrenci kendinden feragat eder, tatil yapmaz, ders çalışır ... önümüzdeki dönemlerin derslerini alabilir. Hatta mezuniyetini bile yazın halledebilir.” (ÖE2)

“... ikincisi: yaz okulunda öğrencinin daha yüksek kredi ders alarak daha önce okulunu bitirme gibi bir amacı olabilir.” (ÖE3)

“Not Ortalamayı Yükseltme” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanları, öğrencilere yönelik ileride lisansüstü programlara katılmayı düşünen ya da akademik kariyer için kendi programlarından yüksek ortalama ile mezun olmayı dileyen öğrenciler açısından yaz okullarının bir fırsat olduğu görüşünde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Yaz okulu öğrenciler açısından şöyle düşünüyorum. Bir: Notunu yükseltmek amacıyla yaz okuluna gelebilir.” (ÖE3)

“... öğrenci başka üniversiteden ya da başka hocadan aldığı dersten kalıyor ya da ortalaması düşük oluyor yükseltmek için geliyor.” (ÖE6)

“İsteğe Bağlılık” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrencilerin yaz okullarına katılımında herhangi bir zorlama olmadığını, uygulamaya dileyen öğrencilerin katılabilmeleri adına avantajlı bir durum olduğu görüşünde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Yaz okulu, çeşitli derslere daha yüksek boyutta yoğunlaşmayı sağlayan bir yapı olarak bakılmalıdır. Ancak ben buradaki demokrasiyi de seviyorum. İlla yaz döneminde ders alacaksın diye de bir şey yok. “Ben kendimi yeterli görüyorum, çalışabilirim diyorsan da iki dönemde de o yılı bitirebilirsin.” Yaz okuluna katılmayabilirsin.” (ÖE1)

“... biraz yoğun geçer yaz okulları ama her zaman öğrenci lehinedir, bu bir gerçek. Dileyen öğrenci yaz okuluna katılıp ders alabilir.” (ÖE2)

“Sosyo-Kültürel Fayda” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrenciler her ne kadar eğitim-öğretim faaliyetlerinde bulunmak için yaz okullarına katılsalar da aynı zamanda kültürel zenginlik yönüyle de kendilerine avantaj sağlamaktadırlar. Öğretim elemanları, özellikle farklı şehirlerdeki üniversitelerden gelen öğrencilerin birbirlerini tanıma ve yeni arkadaşlar edinme gibi fırsatlar yakalayabilecekleri görüşünde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... öğrenme sosyal bir süreçtir, insan etkileşimi gerektirir. Öğrencilerin sosyal bir boyutta başka bir ortama girmesi, sınıf ortamında öğrencilerin daha etkileşimini arttırması, başka sosyal çevrelerde bulunması, başka illere gitmesi her zaman kültürel bir yarardır.” (ÖE4)

“... bu sefer şey oluyor şimdi Anadolu Üniversitesi öğrencisi bizim kültürümüzü zaten biliyor fakat farklı üniversitelerden gelen öğrenciler atıyorum Balıkesir’den gelen öğrenciler vardı. Eskişehir’i görmek üniversitemizi görmek için...” (ÖE6)

3.1.1.1.2. Öğrencilere İlişkin Sınırlılıklar

Öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen “Öğrencilere ilişkin Sınırlılıklar” alt bölümüne ait 5 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Yoğunlaştırılmış Dönem*, *Derslerin Denklik Sorunu*, *Ekonomik Sorun*, *Sınırlı Kontenjanlar* ve *Barınma İhtiyacı* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.2).

Tablo 3.2. Öğrenciler Açısından Yaz Okullarının Sınırlılıkları ve Frekans Dağılımları

Temalar	f
Yoğunlaştırılmış Dönem	2
Derslerin Denklik Sorunu	1
Ekonomik Sorun	1
Sınırlı Kontenjanlar	1
Barınma İhtiyacı	1

“Yoğunlaştırılmış Dönem” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okulları, normal öğretim dönemine göre sınırlı bir sürede aynı içeriğin verilmesi yönüyle yoğun geçmektedir. Bu sebeple derslerin daha hızlı işlenmesi öğrencilerin konuya odaklanmalarında güçlük yaşayabilecekleri görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... ama öyle bir dönem ki sınırlı zaman diliminde öğrenciye iyi bir hak tanıyan bir eğitim fırsatı olarak görüyoruz biz. Kısıtlı zamanda biraz daha sıkıştırılmış bir eğitim formatını içeren biraz daha hızlı bir eğitim verme biçimi. Biraz yoğun geçer yaz okulları.” (ÖE2)

“... YÖK’ün belirlediği yaz akademik takvimi var. Bölümüne, dersine göre belli haftaları geçmiyor, belli haftalardan da az olmuyor. Bu yönüyle normal örgün eğitimin biraz daha kısaltılmış hali olarak düşünebiliriz yaz okullarını. Bu kısaltma durumu derslerin yoğun olmasını da beraberinde getirdiği unutulmamalı...” (ÖE5)

“Derslerin Denklik Sorunu” temasına ilişkin tek bir öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Öğrencinin almak istediği dersi kendi üniversitesinde açılmadığı durumlarda ilgili derse ait denklik sorunu ile karşı karşıya gelebilmektedir. Aynı derslerin farklı üniversitelerde farklı içeriklerde ya da farklı ders saatlerinde işlenmesinden kaynaklanan bu sorun öğrenciler için yaz okullarının dezavantajlı yönü olarak düşünülmektedir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Yaz okulu mantığında şu da vardır. A üniversitesinin açmış olduğu bir dersi siz B üniversitesi olarak gidip kafanıza göre alamazsınız. Bunu bir kere öğrenci işlerinden teyit etmeniz lâzım. Aynı ders olsa dahi, kredileri tutsa dahi, dersiniz sayılmayabilir. Örneğin “Genel Matematik” diye bir ders vardır, mühendislikte farklı anlatılır, fizik bölümünde farklı anlatılır, eğitimde farklı anlatılır. Dolayısıyla bir mühendislik öğrencisinin eğitim fakültesindeki matematik dersini saymazlar ya da sayılmayabilir büyük oranda.” (ÖE2)

“Ekonomik Sorun” temasına ilişkin öğretim elemanlarından sadece üç numaralı öğretim elemanı bu soru başlığı altında konuya yönelik bir görüş bildirmiştir. Fakat araştırmanın diğer sorularından olan “Yaz okullarında uzaktan öğretimin sağlayacağı faydalar nelerdir” sorusuna cevap olarak öğretim elemanlarının çoğu yaz okulunda uzaktan öğrenme ile öğrencilere ekonomik yönüyle fayda sağlayacağı görüşünde bulunmuşlardır. Burada ise yaz okullarına hem başka şehirlerden katılan öğrenciler için hem de aynı şehirde yaz okuluna devam eden öğrenciler için ekonomik yönüyle bir dezavantaj unsuru olarak değerlendirilmiştir. Üç numaralı öğretim elemanın görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“... öğrenciler açısından, ekonomik olarak öğrenciler evlerinde burada 2-3 ay yeniden ev kirası ödeyecekler. 2-3 ay masrafları olacak.” (ÖE3)

“Sınırlı Kontenjanlar” temasına ilişkin tek bir öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Öğrencinin almak istediği dersi kendi üniversitesinde açılmadığı durumlarda başka üniversitelere başvurmaları gerekmektedir. Sınırlı öğretim elemanı sayısı ve fiziksel ortamın kapasitesine göre belirlenmiş kontenjanlara beklenenden fazla başvuru talebinin olduğu görüşü belirtilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“... bu şekilde en az beş yıldır yaz okulu açıyoruz. Çok fazla talep oluyor. Biz genelde hani bir iki grup olsun diyoruz, 50 kişiyle sınırlandırılm diyoruz ama hiçbir zaman bunu tutturamadık. Sınıf Yönetimi dersini 300 kişide kestiğimiz oldu. Kesmesek bu herhalde kaçta gider artık bilmiyoruz...” (ÖE6)

“Barınma İhtiyacı” temasına ilişkin tek bir öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Özellikle yaz okullarına şehir dışından gelen öğrenciler için barınma durumu büyük sorun teşkil etmektedir. Öğrencilerin yaz okulundaki derslerine

düzenli katılabilmeleri adına bulunduğu şehirlerde ev, apart veya yurt arayışı içerisinde oldukları görüşü bildirilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“... öğrencilerin yaz okullarındaki sıkıntısı genelde mekân sorunu. Mekan sorunu dediğim biraz daha kavramsal bir konsept. Yani öğrenci derslerini bitirmiş, memleketine gitmiş, sonra yazın tekrardan gelip orada yaşayacak, ekstra bir bütçesi olması lazım, ev tutması lazım, orada harcamaları olacak...” (ÖE3)

3.1.1.2. Yaz Okullarında Öğretim Elemanlarının Kendilerine Yönelik Görüşleri

3.1.1.2.1. Öğretim Elemanlarına İlişkin Üstünlükler

Öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen “Öğretim Elemanlarına İlişkin Üstünlükler” alt bölümüne ait 2 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Ekonomik Kazanç* ve *Akademik Çalışmaya Devamlılık* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.3).

Tablo 3.3. Öğretim Elemanları Açısından Yaz Okullarının Üstünlükleri ve Frekans Dağılımları

Temalar	<i>f</i>
Ekonomik Kazanç	4
Akademik Çalışmaya Devamlılık	2

“Ekonomik Kazanç” temasına ilişkin dört öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okullarında ders saat ücretlerinin normal eğitim öğretim dönemindeki derslere göre daha yüksek olduğundan dolayı öğretim elemanları yaz okullarında ekonomik olarak daha fazla kazanç sağlamaktadır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Bir yaz döneminde bir akademik personelin ciddi anlamda iş yoğunluğundan kaynaklanan sıkıntıları vardır. Yaz dönemi onlar için bir rahatlama dönemidir. Bu rahatlama döneminde bu işleri yapmaları akademisyenler içinde çok

önemlidir. Bu nedenle ekonomik olarak bazı teşvik durumları sağlanmalıdır.” (ÖE3)

“Akademisyen olarak ekonomik katkısı var. Çünkü normal örgün derslerden biraz daha yüksek katkısı var. Çünkü ekstra bir çalışma var. Normal programın dışında yeniden bir program hazırlama, içerik hazırlama ve yaz tatilini aslında buraya harcama, enerjini, zamanını buraya harcamanın bir karşılığı oluyor.” (ÖE4)

“Öğretim elemanlarına ekonomik açıdan avantaj sağlıyor ama ödeneğin nereden nasıl karşılandığını bilmiyorum. Yani bu sınıf bazında mı ödeniyor, öğrenci bazında mı hatırlamıyorum ama yine de maddi olarak imkân aslında...” (ÖE5)

“Açıkçası şöyle söyleyeyim tabii ki hani yaz boyunca tatilde para harcanır biz artı para kazanmış oluyoruz... 300 öğrenci 500 öğrenci olduğunda bize işte onlar, yirmi binler falan yatmıyor. Onun da kıstası var ödemede, yanlış bilgi olmasın ama bize bildirilen 55 öğrencinin üstünde kayıt yapan öğrencilerin paralarını biz alamıyormuşuz. Belli bir oran var. O yüzden ne kadar çok öğrenci olursa o kadar çok para kazanırsınız olayı da yok... (ÖE6)

“Akademik Çalışmaya Devamlılık” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarının yaz döneminde alandan uzaklaşmama, akademik çalışmalarına devam edebilme veya yeni çalışmalar yapabilmeleri adına yaz okullarının kendileri için avantaj sağladığı yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Öğretim elemanlarının yaz döneminde alandan uzaklaşmama, yine öğrencilerle beraber etkinliklerini gerçekleştirme gibi bir öğretim faaliyeti olarak kabul ediyorum yaz okulunu.” (ÖE3)

“Aslında akademisyenin kendisine ve kendi planına bağlı. Çoğu akademisyen yaz tatilini bölmek istemediğinden dolayı tercih etmiyor. Tercih edenlerde bunun avantajı olarak hem üniversitede kalıp çalışmalarına devam ediyor hem de ders veriyor. Aslında bir anlamda süreklilik sağlıyor.” (ÖE4)

3.1.1.2.2. Öğretim Elemanlarına İlişkin Sınırlılıklar

Öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen “Öğretim Elemanlarına Yönelik Sınırlılıklar” alt bölümüne ait 3 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Ekstra Çalışma, Gönüllü Olma ve Tatil Yapamama* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.4).

Tablo 3.4. Öğretim Elemanları Açısından Yaz Okullarının Sınırlılıkları ve Frekans Dağılımları

Temalar	f
Ekstra Çalışma	1
Gönüllü Olma	3
Tatil Yapamama	2

“Ekstra Çalışma” temasına ilişkin tek bir öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Güz ve bahar dönemlerini tamamlamış bir öğretim elemanının yeniden bir eğitim-öğretim sürecine başlaması ve bu sürece yönelik hazırlıklar yapması fazladan çalışmalarına bağlı olarak gerçekleşmektedir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“... normal örgün derslerden biraz daha yüksek katkısı var. Çünkü ekstra bir çalışma var. Normal programın dışında yeniden bir program hazırlama, içerik hazırlama ve yaz tatilini aslında buraya harcama, enerjini, zamanını buraya harcamanın bir karşılığı oluyor.” (ÖE4)

“Gönüllü Olma” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarının yaz okullarında ders açmaları kişisel tercihlerine bağlı olarak gerçekleşen bir durumdur. Herhangi bir zorlamanın olmadığı bu süreçte öğretim elemanlarının gönüllülük esasına bağlı olarak gerçekleştirdiği eğitim-öğretim süreçlerinin daha verimli olduğu belirtilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... örgün ders veren hocaların kendilerini daha rahat hissettiği zamanlarda alınması bağlamında yaz okulu orada misyonuna çok güzel hizmet eder... Ben mesela bir araştırmacı öğretim üyesi olarak araştırmaya ihtiyacım olabilir biraz da dinlenmeye ihtiyacım var açık olarak söylemek gerekirse ama bütün bunları yaparken daha önce hazırladığım dersleri 3. dönem olarak yaz okulunda verebilir miyim? Tabii ki verebilirim ama burada hocaların istekli ve gönüllü olması gerekmektedir.” (ÖE1)

“Aslında akademisyenin kendisine ve kendi planına bağlı. Çoğu akademisyen yaz tatilini bölmek istemediğinden dolayı tercih etmiyor. Tercih edenlerde bunun avantajı olarak hem üniversitede kalıp çalışmalarına devam ediyor hem de ders veriyor. Aslında bir anlamda süreklilik sağlıyor.” (ÖE4)

“Hesaplamadım ama belki beş yıldır yaz okulu açıyoruz. En az beş yıl olmuştur diye tahmin ediyorum. O da neden? Ben Eskişehirliyim. Nasıl olsa buradayım diye kabul ediyordum genelde... Sınıf Yönetimi dersini vermeyi çok seviyorum. Kendimi o anlamda da geliştirdiğimi düşünüyorum. Bu şekilde en az beş yıldır yaz okulunda ders açıyoruz.” (ÖE6)

“Tatil Yapamama” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarının yaz okullarında yeni bir eğitim-öğretim sürecine girmeleri aynı zamanda sahip oldukları tatil hakkını kullanmamalarına ya da tatil planlarını ertelemelerine neden olmaktadır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Normal programın dışında yeniden bir program hazırlama, içerik hazırlama ve yaz tatilini aslında buraya harcama, enerjini, zamanını buraya harcamanın bir karşılığı oluyor.” (ÖE4)

“Yazın öğretim elemanın karşısında bahardan çıkmış bıkkın öğrenci var, sıcaklar var ya da öğretim elemanı tatil varken, tekrar yaz döneminde eğitim öğretime başlayacak. Yani bu iki türlü de güdüleme gerektiren bir iş...” (ÖE5)

3.1.2. Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye İlişkin Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretim elemanlarına yaz okullarında uzaktan öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırma soruları olan “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleriniz nelerdir?*”, “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sağlayacağı üstünlüklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?*”, “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sınırlılıklarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?*” ve “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik önerileriniz nelerdir?*” soruları yöneltilmiştir. Öğretim elemanlarının bu sorulara vermiş olduğu cevaplardan “Üstünlükler”, “Sınırlılıklar”, “Uygulama” ve “Öneriler” olmak üzere 4 farklı bölüm oluşturulmuştur.

Üstünlükler bölümü için “*Öğrenciler açısından*”, “*Öğretim Elemanları açısından*” ve “*Kurum açısından*” olmak üzere üç farklı alt bölüm altında ele alınarak ilgili bölümlere göre temalar oluşturulmuştur. Öğrenciler açısından üstünlükler bölümüne bağlı olarak 10 farklı tema oluşturulmuştur. Öğretim elemanları açısından üstünlükler bölümüne bağlı olarak 4 farklı tema

oluşturulmuştur. Son olarak kurum açısından üstünlükler bölümünde ise 2 farklı tema oluşturularak üstünlükler bölümüne bağlı toplamda 16 farklı tema araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

Sınırlılıklar bölümü için yaz okullarında uzaktan öğrenmenin oluşturduğu sınırlılıklara ilişkin öğretim elemanları sadece kendilerine yönelik görüşler bildirmiş, öğrencilere yönelik herhangi bir görüşte bulunmamışlardır. Sınırlılıklar bölümüne bağlı 4 farklı tema araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

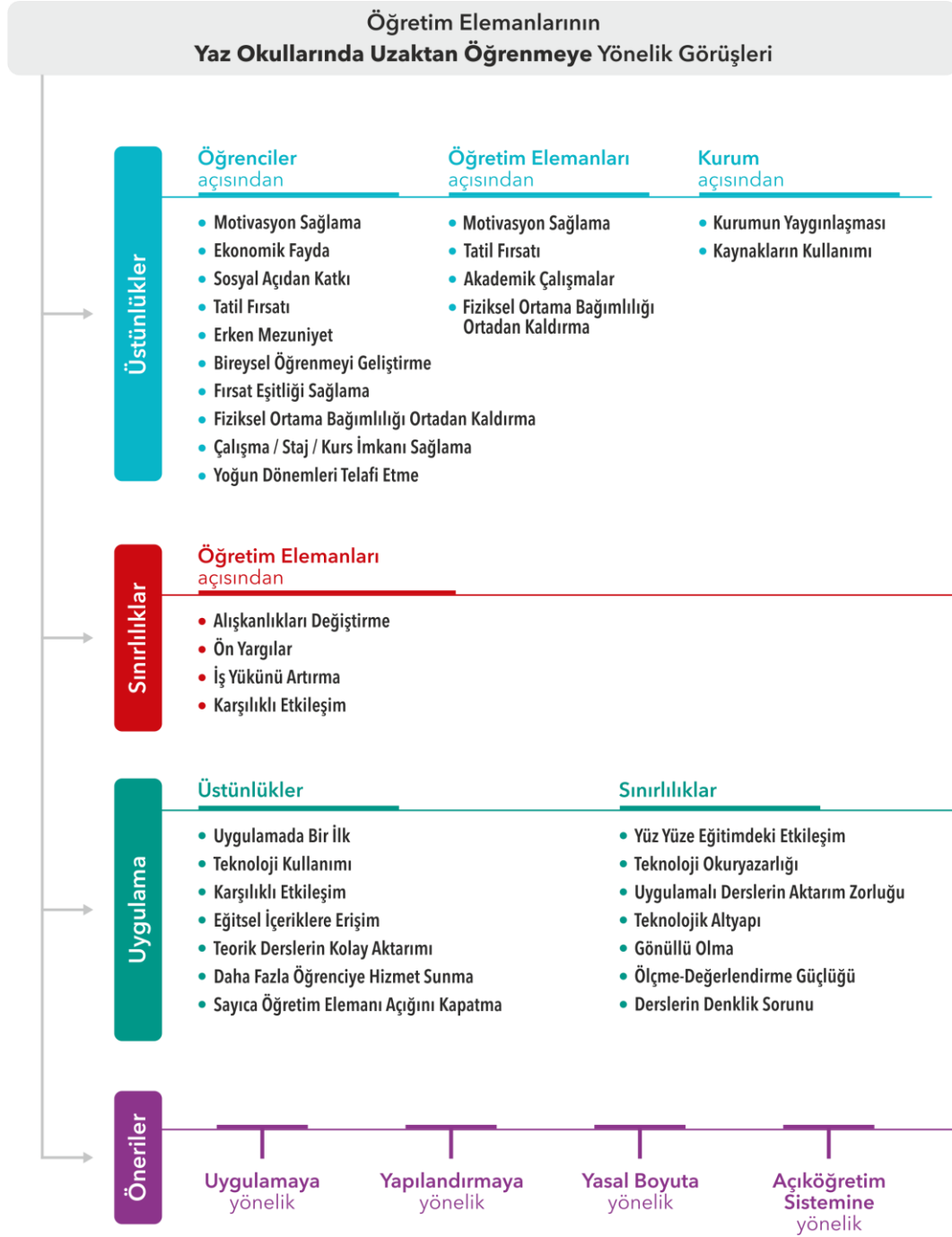
Uygulama bölümü için “*Üstünlükler*” ve “*Sınırlılıklar*” olmak üzere iki farklı alt bölüme ayrılarak ilgili bölümlere ait temalar oluşturulmuştur. Yaz okullarında uzaktan öğrenme uygulanmasında mevcut yaz okullarındaki uygulamaya göre üstünlüklerine yönelik öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda 7 farklı tema tespit edilmiştir. Buna karşın yine öğretim elemanlarının görüşleri sonucunda sınırlılık durumuna yönelik 7 farklı temanın tespiti araştırmacı tarafından sağlanmıştır.

Son olarak Öneriler bölümüne yönelik 4 farklı tema belirlenerek her bir temanın kendi bölüm başlığı altında açıklaması yapılmıştır.

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğrenmeye ilişkin görüşleri sonucunda 4 bölüm ve bu bölümlere bağlı toplamda 38 tema araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik öğretim elemanlarının görüşleri sonucunda tespit edilen bölüm ve temaların bulunduğu çizelge Şekil 3.2’de gösterilmektedir.

Şekil 3.2. Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Temalar

3.1.2.1. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Üstünlüklerine Yönelik Görüşler

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sağladığı üstünlüklere yönelik elde edilen görüşler 3 farklı bölüm altında incelenmiştir. Bu bölümler

“Öğrenciler açısından Üstünlükler”, “Öğretim Elemanları açısından Üstünlükler” ve “Kurum açısından Üstünlükler” olarak belirlenmiştir.

3.1.2.1.1. Öğrenciler Açısından Üstünlükler

Öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen “Öğrenciler açısından Üstünlükler” bölümüne ait 10 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Motivasyon Sağlama, Ekonomik Fayda, Sosyal Açıdan Katkı, Tatil Fırsatı, Erken Mezuniyet, Bireysel Öğrenmeyi Geliştirme, Fırsat Eşitliği Sağlama, Fiziksel Ortama Bağımlılığı Ortadan Kaldırma, Çalışma / Staj / Kurs İmkânı Sağlama ve Yoğun Dönemleri Telafi Etme* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.5).

Tablo 3.5. *Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Öğrencilere Sağladığı Üstünlükler ve Frekans Dağılımları*

Temalar	f
Motivasyon Sağlama	4
Ekonomik Fayda	3
Sosyal Açıdan Katkı	3
Tatil Fırsatı	2
Erken Mezuniyet	5
Bireysel Öğrenmeyi Geliştirme	1
Fırsat Eşitliği Sağlama	3
Fiziksel Ortama Bağımlılığı Ortadan Kaldırma	4
Çalışma / Staj / Kurs İmkânı Sağlama	3
Yoğun Dönemleri Telafi Etme	2

“Motivasyon Sağlama” temasına ilişkin dört öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanları, öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenme ile eğitim-öğretim sürecine katılmalarının sistemin iyi yapılandırılmış olmasına bağlı olarak motivasyon düzeylerini artırabileceğini ve öğrencilerin yeni

teknolojileri kullanarak zamandan ve mekandan bağımsız öğretim hayatlarına devam etmelerinin yine motivasyonları açısından katkı sağlayacağı yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Motivasyon dediğiniz zaman öğrencinin motivasyonu tavan yapar. Çünkü bir dönem artı hak veriyorsunuz. Öğrenciye verilen bonus bir kredi gibi düşünün.” (ÖE2)

“... öğrenciler geniş bantlı İnternet yoluyla içeriklere erişebilir, indirebilir bu içeriği çalışabilirler. Bu ne demek yüzlerce kat hedef kitleye ulaşma potansiyeli demek. Bu potansiyeli kullanarak öğrencilerin aynı ortamda bulunma zorunluluğunu hem de kaynaklara ulaşma sıkıntısını ortadan kaldırmış oluyorsunuz. Bu durum öğrenciyi de motive edecek.” (ÖE4)

“Yaz okulunda uzaktan öğretim ile hem öğretim elemanı hem öğrenci yeni teknolojilerle, öğrenme platformlarıyla tanışacaklar. Bu platformları daha etkili kullanarak daha farklı bilişim teknolojilerini takip edecekler. Tabi bunun yanında da örgünde sınıfa yaz kış devamlı gidip gelme öğretim elemanında ve öğrencide bir tükenmişlik hissi yarattığından bu anlamda uzaktan öğretimdeki yaz okulu monotonluk ve bıkkınlık hissini de kıracaktır. Bu açıdan bakıldığında hem öğrenci hem öğretim elemanı için daha motive edici olabilir.” (ÖE5)

“Yaz döneminde ara vermenize rağmen sıkılabiliyor öğrenci. Dışarı çıkıyor sıcak, içeri giriyor sıcak. Dersi işleseniz bile baygın gözlerle bakınca öğrenciye ulaşamıyorsunuz zaten. Güzel planlanır yapılandırılırsa o zaman öğrencinin motivasyonu da artar diye düşünüyorum.” (ÖE6)

“Ekonomik Fayda” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrencilerin yaz okullarında almış oldukları derslere düzenli katılabilmeleri adına buldukları şehirlerde ev, apart veya yurt arayışı içerisinde oldukları belirtilmiştir. Bu durumdan dolayı öğrenciler yaz okullarında ekstra bir maddi kaynağa ihtiyaç duymaktadırlar. Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulu uygulaması ile öğrencilerin herhangi bir ortama bağlı kalmadan dersleri yürütebilmelerinin mümkün olduğu görüşü belirtilmiştir. Böylelikle barınma, ulaşım ve benzeri sebeplerle oluşacak giderlerin ortadan kalkması öğrenciler açısından ekonomik olarak üstünlük sağlamaktadır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Ekonomik boyutunda öğrenciler açısından evet çok ciddi kazanımlar sağlar. Çünkü siz yaz okuluyla birlikte erkenden mezun olabileme hakkına sahip

oluyorsunuz. Yaz döneminde de hızlı bir şekilde ders alırsanız, 8 yarıyıl dediğimiz lisansınızı siz belki çok daha erkenden bitirme şansına sahip olursunuz. Hızlı bitirme anlamında zaten çalışan bir kişi çalışmaya devam eder. Maddi açıdan kazancı olur. Çünkü yıl kazancı olduğundan dolayı toplam yıldan tasarruf etmiş olur. Olabildiğince erken bitirir.” (ÖE2)

“Hani katkı olarak düşündüğüm zaman öğrenciler açısından birincisi ekonomik olarak öğrenciler evlerinde burada 2-3 ay yeniden ev kirası ödeyecekler. 2-3 ay masrafları olacak. Uzaktan öğrenme ile bunlar olmayacak, evinden derslerini takip edecek... Ailesinden uzaklaşmayacak, çalışma imkanı bulacak belki de. Şimdi her öğrencinin ekonomik durumu düzgün değil. Yazın çalışan öğrenciler var. İşlerine devam edecekler, akşam da derslerine katılacaklar bilgisayar başında. Ekonomik açıdan böyle girdileri olacaktır.” (ÖE3)

“... yani öğrenci derslerini bitirmiş, memleketine gitmiş, sonra yazın tekrardan gelip orada yaşayacak, ekstra bir bütçesi olması lazım, ev tutması lazım, orada harcamaları olacak ...” (ÖE4)

“Sosyal Açıdan Katkı” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrenciler yaz okullarında uzaktan öğrenme sayesinde herhangi bir ortama bağlı kalmamaları nedeniyle bu fırsatı ailelerinin yanında bulunarak aynı anda hem tatil yapabilme hem de öğrenim sorumluluklarını yerine getirme fırsatları bulunmaktadır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Örneğin; lisansını daha önce bitirip işe daha önce giriş yapabilir. KPSS’ye önce başvurabilir. Askerliğe daha önce gidebilir. Daha önce evlenebilir. Bu işin sosyal boyutları da var.” (ÖE2)

“Yazın çalışan öğrenciler var. İşlerine devam edecekler, akşamda derslerine katılacaklar bilgisayar başında. Ekonomik açıdan böyle girdileri olacaktır. Ailesiyle birlikte zaman geçirecektir. Tatilini rahatlıkla yapacaktır. Psikolojik olarak rahat yeni dönemine başlayacaktır.” (ÖE3)

“Ailenizin yanında akşam ders çalıştığınızı düşünün bir de ailenizden uzakta başka bir ilde o ders için geldiğinizi düşünün. Bu psikolojik baskı bile sizi rahatsız edecektir. O ders sizin için bir problem olarak görülecektir. Esnek bir şey değil zorunlu bir şey olarak gözükecektir.” (ÖE4)

“Tatil Fırsatı” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarının görüşlerinin geneline bakıldığında elde edilen bilgilere ilişkin uzaktan öğrenmenin zaman ve mekân yönüyle esnek bir öğrenim sağladığı ifade edilmiştir. Yaz döneminde öğrencilerin uzaktan öğrenme

ile derslere katılabildikleri gibi aynı zamanda tatil yapabilme fırsatı yakaladıkları görüşünü öğretim elemanlarının çoğu savunmaktadırlar. Fakat konuya ilişkin sadece 3 ve 4 numaralı öğretim elemanları görüşte bulunmuşlardır. Aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Ailesiyle birlikte zaman geçirecektir. Tatilini rahatlıkla yapacaktır. Psikolojik olarak rahat yeni dönemine başlayacaktır.” (ÖE3)

“Ailenizin yanında akşam ders çalıştığınızı düşünün bir de ailenizden uzakta başka bir ilde o ders için geldiğinizi düşünün. Bu psikolojik baskı bile sizi rahatsız edecektir.” (ÖE4)

“Erken Mezuniyet” temasına ilişkin beş öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanları, öğrencilerin bağlı buldukları programın normal öğretim süresinden daha önce mezun olabilmeleri adına yaz okullarında üst dönem dersleri alarak dönem kazandıkları görüşünde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Örneğin ben hayata çabuk atılmak istiyorsam o zaman da yaz okullarından dersleri alıp, tamamlayıp biran önce yükümlülüklerimi yerine getirip fakültemden mezun olup hayata da atılabilmeliyim.” (ÖE1)

“...önümüzdeki dönemlerin derslerini alabilir. Hatta mezuniyetini bile yazın halledebilir. Bu anlamda çok büyük artıları var... çünkü siz yaz okuluyla birlikte erkenden mezun olabilme hakkına sahip oluyorsunuz. Yaz döneminde de hızlı bir şekilde ders alırsanız, 8 yarıyıl dediğimiz lisansınızı siz belki çok daha erkenden bitirme şansına sahip olursunuz.” (ÖE2)

“... ikincisi: Daha yüksek kredi alarak daha önce okulunu bitirme gibi bir amacı olabilir.” (ÖE3)

“... bence kredili sistem diye bir şey yapıyorsan, öğrenci erken bitirmek istiyorsa, öğrenciye farklı alanlarda, farklı zamanlarda, farklı dersler aldırıp bu kadar senelik eğitimin var ama sen istersen 3 senede bitirebilirsin diye avantaj sunuyorsun. Bu bir olanaktır.” (ÖE5)

“... üstten ders alıyor mesela ikinci sınıf öğrencisi üçüncü sınıf dersini istiyor... geliyor, anlatıyor derdini hocam dönemi azaltmak istiyorum, dönemde dersleri hafifletmek istiyorum, KPSS’ye ye hazırlanacağım diyor mesela.” (ÖE6)

“Bireysel Öğrenmeyi Geliştirme” temasına ilişkin tek bir öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Öğretim elemanı, öğrencilerin almış oldukları

dersleri uzaktan öğrenme ile yürütmelerinin kendileri açısından bireysel öğrenme sorumluluğu kazandırdığı yönünde görüşte bulunmuştur. Öğrencinin ilgili derslere ait nasıl bir çalışma stratejisi geliştireceği veya konuya yönelik araştırmaları nasıl yapmaları gerektiği yine öğrencinin kendisine bağlı olduklarından dolayı kendi öğrenme sorumlulukların bu şekilde artacağı düşünülmektedir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... Öğrenciye kendi öğrenme sorumluluğunu kazandırılırsun. Öğrenci araştırmak zorunda, arkadaşlarıyla iletişime girmek zorunda ve bunu çeşitli yani ilerde sıklıkla kullanacağı teknolojik araçlarla yapmanın önünü açıyorsun. En büyük avantajı bu.” (ÖE3)

“Fırsat Eşitliği Sağlama” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrenciler arasında kiminin yaz okuluna katılmaya ihtiyacı olmasına rağmen ekonomik durumunun yetersiz olması ya da bazı nedenlerle fiziksel olarak ilgili üniversitenin bulunduğu şehre gidemiyor olması uzaktan öğrenme uygulaması ile bu durumun ortadan kalkabileceğine yönelik görüşlerde bulunulmuştur. Bu noktada uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek olan yaz okulu öğrenciler arasında fırsat eşitliği sağlanması adına büyük önem taşımaktadır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... bir de şöyle bir şey vardır siz evet o dersi seçebiliyorsunuzdur başka bir şehirde ve başka bir üniversitede ama bir türlü o dersi almak için fiziksel olarak oraya gidemiyorsunuzdur işte bu branşlaşmış bölümlerden, branşlaşmış derslerden bir ülkede hocalarının da zor bulunduğu derslerden nefis bir hizmet sağlar açık ve uzaktan öğrenme.” (ÖE1)

“Mesela İngiltere’de Cambridge Üniversitesi’nden ders almak istiyorsunuz. İngiltere’ye taşınmak zorundasınız ama uzaktan eğitimle Cambridge’de istediğiniz bir hocadan istediğiniz bir dersi çok hızlı bir şekilde alabilirsiniz. Aynı şeyi buraya uyarlayabiliriz. Bu makro modeli mikro model olarak Türkiye’ye uyarlayın. Çok cazip ve araştırmalarda öğrencilerin memnuniyetinin çok yüksek olduğunu gösteriyor özellikle bilinçli bir şekilde uzaktan eğitimi tercih edenler için.” (ÖE4)

“Eğitim öğretim yetersizliği olan, ya da eğitim öğretimde belli alanlarda, mesela her üniversitede her bölüm var ama her bölümde aynı kalitede aynı sayıda öğretim elemanı yok. Bu yaz okulu belki şunu da getirir, öğrenciye o alanda çok iyi isim yapmış bir hocadan ders alma imkânı da sağlayabilir. Mesela Ağrı’daki Eğitim Fakültesi’ndeki bir arkadaş, zaten hoca sayısı belli fiziki şartlar belli, ama diyelim ki Eskişehir’de bulunan bir okulda alanında çok

iyi bir hocadan ders alabilir. Uzaktan eğitimle de olsa ulaşılabilir olur, bunu sağlayabilir.” (ÖE5)

“Fiziksel Ortama Bağımlılığı Ortadan Kaldırma” temasına ilişkin dört öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Özellikle yaz okullarına şehir dışından gelen öğrenciler için barınma durumu büyük sorun oluşturabilmektedir. Öğrencilerin derslerine düzenli katılabilmeleri adına bulunduğu şehirlerde ev, apart veya yurt arayışı içerisinde oldukları görüşü bildirilmiştir. Fakat öğretim elemanlarının görüşlerinin geneline bakıldığında elde edilen bilgilere ilişkin uzaktan öğrenmenin zaman ve mekân yönüyle esnek bir öğretim sağladığı ifade edilmiştir. Bu durum yaz döneminde öğretim elemanlarının ortam yönüyle herhangi bir sınırlamaya maruz kalmaması sebebiyle öğretim süreçlerine diledikleri yerlerden katılma fırsatlarının olduğu görüşünü ortaya çıkarmıştır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... bir de şöyle bir şey vardır siz evet o dersi seçebiliyorsunuzdur başka bir şehirde ve başka bir üniversitede ama bir türlü o dersi almak için fiziksel olarak oraya gidemiyorsunuzdur işte bu branşlaşmış bölümlerden, branşlaşmış derslerden bir ülkede hocalarının da zor bulunduğu derslerden nefis bir hizmet sağlar açık ve uzaktan öğrenme.” (ÖE1)

“... öğrenciler evlerinde burada 2-3 ay yeniden ev kirası ödeyecekler. 2-3 ay masrafları olacak. Bunlar olamayacak evinden derslerini takip edecek.” (ÖE3)

“... Yani öğrenci derslerini bitirmiş, memleketine gitmiş, sonra yazın tekrardan gelip orada yaşayacak, ekstra bir bütçesi olması lazım, ev tutması lazım, orada harcamaları olacak. Ancak uzaktan eğitim ne yapar? Uzaktan Eğitim mekân sorununu esnetir. Mekân sorununu ortadan kaldırabilir.” (ÖE4)

“Aynı yerde bulunma zorunluluğunu kaldırabilir. Uzaktan eğitimin yararlılıkları var ya, zamandan, mekândan ortamdaki bağımsız, 7/24 öğretmenin öğrenciye, öğrencinin öğretmene ulaşabileceği, fiziki şartların engellemediği, uzaktan eğitimin bütün inceliklerinden yararlanabilirsin.” (ÖE5)

“Çalışma / Staj / Kurs İmkânı Sağlama” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrencilerin uzaktan öğrenme ile yaz okulunda aldıkları dersleri verebileceği gibi aynı zamanda bir işte çalışma, staj görme veya başka bir kursa katılma gibi fırsatları da yakalayabileceklerini belirtmişlerdir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... olabildiğince erken bitirir. Bizim öngöremediğimiz şeyler de olabilir. Örneğin; lisansını daha önce bitirip işe daha önce giriş yapabilir. KPSS’ye önce başvurabilir.” (ÖE2)

“Şimdi her öğrencinin ekonomik durumu düzgün değil. Yazın çalışan öğrenciler var. İşlerine devam edecekler, akşamda derslerine katılacaklar bilgisayar başında.” (ÖE3)

“... yaz okullarından derste alabiliyor, özel bir ihtiyacına yönelik kurs da alabiliyor. Mesela dil eğitiminde ya da özel bir alanla ilgili eğitimlerde yaz okulları kullanılabilir. Bu sadece öğrencinin kaldığı derslerden değil farklı alanlardan da kurs almasını sağlıyor.” (ÖE4)

“Yoğun Dönemleri Telafi Etme” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrenciler normal öğretim dönemlerinde sorumlu olduğu alan derslerine daha iyi odaklanabilmeleri açısından yaz okullarında diğer dersleri seçerek dönem içerisindeki ders yüklerini düşürebilme veya diğer sınavlara hazırlanabilme imkânları bulunmaktadır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... lisansınızı siz belki çok daha erkenden bitirme şansına sahip olursunuz. Ya da güz döneminde işiniz vardır, yazın aldığımız dersleri aradan çıkarıp daha hafif geçirebilirsiniz dönemi, ders yoğunluğu anlamında ...” (ÖE2)

“... bu servis dersleri onların dönemini hafifletiyor. Kendi alan derslerinin dışında bu derslere de performans sergilemektense yaz döneminde ders yüklerini hafifletiyorlar... geliyor anlatıyor derdini. Hocam dönemi azaltmak istiyorum, dönemde dersleri hafifletmek istiyorum diyor mesela.” (ÖE6)

3.1.2.1.2. Öğretim Elemanları Açısından Üstünlükler

Öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen “Öğretim Elemanları Açısından Üstünlükler” bölümüne ait 4 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Motivasyon Sağlama, Tatil Fırsatı, Akademik Çalışmalara Katkı ve Fiziksel Ortama Bağımlılığı Ortadan Kaldırma* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.6).

Tablo 3.6. *Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Öğretim Elemanlarına Sağladığı Üstünlükler ve Frekans Dağılımları*

Temalar	f
Motivasyon Sağlama	3
Tatil Fırsatı	1
Akademik Çalışmalara Katkı	3
Fiziksel Ortama Bağımlılığı Ortadan Kaldırma	2

“Motivasyon Sağlama” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarının alandan uzaklaşmama, kendi bilimsel çalışmalarına devam edebilme ve ekonomik olarak ekstra kazanç sağlamaları adına yaz okullarında uzaktan öğrenmenin kendi motivasyonlarına olumlu yönde katkılar sağladığı yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Hocanın motivasyonu anlamında öğrenen zaten bunu istiyor ki, böyle bir ihtiyaç var ki siz bunları veriyorsunuz, açmayı düşünüyorsunuz ama öğretim sistemi olarak iyi yapılandırılmış bir sistemde hocanın da motive olmasını artıracaktır. Bütün durumları görerek doğru yapılandırma ile sonuca ve doğru istediğiniz seviyeye ulaşırsınız.” (ÖE1)

“Motivasyon anlamında tavan yapar öğrenci. Öğretim elemanı düşünürseniz öğretim elemanının da kaybedeceği bir şeyi yok. Yaz döneminden önce eğer ders içeriklerini, müfredatını, sınav sorularını yani gerekli olan şeyleri hazırlasa zaten sistem büyük olduğu için sistemin o akışı yürüyor... Bu performansına da yansiyabilir.” (ÖE2)

“Hem öğrenci hem öğretim elemanı için daha motive edici olabilir. Hocaları eğitim öğretim açısından güdüleme, öğrenciye daha fazla kaynaklar sunma, özellikle dijital kaynaklar açısından, öğrenciyle 7/24 iletişim hâlinde olma durumunu sağlar. Ders dışında da eğitim öğretime devam edilebilmesi durumu kısa bir dönem olan yaz dönemini örgüne yakın ve avantajlı bir hâle getirilebilir.” (ÖE5)

“Tatil Fırsatı” temasına ilişkin tek bir öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Fakat öğretim elemanlarının görüşlerinin geneline bakıldığında elde edilen bilgilere ilişkin uzaktan öğrenmenin zaman ve mekân yönüyle esnek bir öğretim sağladığı ifade edilmiştir. Böylelikle hem eğitim-öğretim faaliyetlerinde

bulunarak aynı zamanda tatil yapma fırsatları da oluşabilmektedir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Akademisyen de yaz tatilini geçireceği iline, memleketine gidip normalde orada zaman geçireceğine derslerinin olduğu ile gidip orada kalıyor. Ancak uzaktan eğitim ne yapar? Uzaktan Eğitim mekân sorununu esnetir.” (ÖE4)

“Akademik Çalışmalara Katkı” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarının uzaktan öğrenme ile yaz okulunda verecekleri derslerin kendi bilimsel çalışmaları açısından engel teşkil etmeyecekleri görüşünde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Akademik çalışmalar anlamında tam tersi avantaj olarak görüyorum. Oradaki hocalar belki bilimsel araştırma projesi yürütebilir. Yazın o öğrencilerle ilgili başka şeyler çalışabilir.” (ÖE2)

“Şimdi burada herkes bu sistemin içinde ama herkes uzaktan ders vermiyor. Bir kere açık ve uzaktan ders nasıl verilir, hoca için böyle bir akademik katkı olacaktır. Ciddi anlamda Örgün’e bu işi nasıl yansıtacaktır. “Örgün de daha nasıl başarılı olurum”u bu sistemle tecrübe edecektir.” (ÖE3)

“Dolayısıyla uzaktan eğitimin yaz okullarında çok ciddi katkılarının olacağını düşünüyorum. Hem öğrencinin kaynaklarını düzgün kullanması hem de akademisyenin kendi kaynaklarını zaman ve maddi kaynaklarını düzgün kullanmasının verimli bir şekilde olmasına katkı sağlayabilir.” (ÖE4)

“Fiziksel Ortama Bağımlılığı Ortadan Kaldırma” temasına ilişkin öğretim elemanlarından sadece dört ve beş numaralı öğretim elemanı konuya yönelik bir görüş bildirmiştir. Fakat öğretim elemanlarının görüşlerinin geneline bakıldığında elde edilen bilgilere ilişkin uzaktan öğrenmenin zaman ve mekân yönüyle esnek bir öğretim sağladığı ifade edilmiştir. Bu durum yaz döneminde öğretim elemanlarının ortam yönüyle herhangi bir sınırlamaya maruz kalmaması sebebiyle öğretim süreçlerine diledikleri yerlerden katılma fırsatlarının olduğu görüşünü ortaya çıkarmıştır. Dört ve beş numaralı öğretim elemanın görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Akademisyen de yaz tatilini geçireceği iline, memleketine gidip normalde orada zaman geçireceğine derslerinin olduğu ile gidip orada kalıyor. Ancak

uzaktan eğitim ne yapar? Uzaktan Eğitim mekân sorununu esnetir. Mekân sorununu ortadan kaldırabilir.” (ÖE4)

“Öğretim elemanı okula ya da yaşadığı yere bağlı kalmadan başka yerden de sisteme bağlı kalarak eğitim öğretimi devam ettirir. Yaz okulunda bir eğitim öğretim birlikteliği var, nereye giderseniz gidin her programdaki her ders özellikle zorunlu dersler aynıdır.” (ÖE5)

3.1.2.1.3. Kurum Açısından Üstünlükler

Öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen “Kurum Açısından Üstünlükler” bölümüne ait 2 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Kurumun Yaygınlaşması* ve *Kaynakların Kullanımı* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.7).

Tablo 3.7. *Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Kuruma Sağladığı Üstünlükler ve Frekans Dağılımları*

Temalar	f
Kurumun Yaygınlaşması	2
Kaynakların Kullanımı	2

“Kurumun Yaygınlaşması” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilen bir yaz okulunda gerekli denklik şartlarının sağlanması durumunda farklı üniversitelerde okuyan öğrenciler açısından da bu durumun avantaj sağlayacağı bu şekilde ilgili üniversitenin yaygınlaşmasının da artacağı görüşlerde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Şimdi biz öğrenciyi ne kadar bu sistem içerisinde çevirebilir ve onları ne kadar erken sistemden diploma ile mezun edebilirsek sistem o kadar hızlı, daha refleks olur yani. Kurum bu anlamda daha çok öğrenci kazanır. Her hâlükârda yazın görev almak isteyen hoca sayısı artar. Her boyutuyla bir ivmelenme, bir hareketlenme olur.” (ÖE2)

“Yaz okulunda uzaktan öğrenme ile açılan dersleri başka üniversitelerde başka öğrencilere de açıyorsun, bu da neyi getiriyor; dar çevrede belli bir miktar öğrenci ile yüz yüze gelirken, çevrimiçi eğitim ile o öğrencilere de hizmet sağlamış oluyorsun.” (ÖE5)

“Kaynakların Kullanımı” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okullarında eğitim-öğretim faaliyetlerinin devam edilebilmesi için üniversitenin fiziksel kaynakları kullanılmaktadır. Üniversiteler derse uygun sınıfların hazırlanması, ortamın güvenliği, hizmetli personel vb. durumlar için belli kaynakları kullanmaktadır. Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda bahsedilen bu durumların ortadan kalkması kuruma kaynaklarını kullanması konusunda daha avantajlı olacağı görüşü belirtilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... ama burada kritik olan şu verebileceğiniz içeriği uzaktan eğitim yoluyla vermeyip, bunu yüz yüze veriyorsanız ve bunun için ekstradan kaynak harcıyorsanız hem öğrencinin zamanını hem kendi zamanınızı hem de kurumun kaynaklarını aslında ulusal kaynaklarını kullanmış oluyorsunuz. Aslında bu da bir eksiklik oluyor.” (ÖE4)

“Bu yaz okulunda, örgünde güvenlik ve bazı fiziki olanakların zorlanması sıkıntı ama çevrimiçi yapılan bir eğitimde bu tarz şeyleri de ortadan kaldırılmış olacak. Okulun fiziki olanaksızlıkları da bertaraf edilebilir böylece.” (ÖE5)

3.1.2.2. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Oluşturduğu Sınırlılıklara Yönelik Görüşler

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğrenmenin oluşturduğu sınırlılıklarına ilişkin sadece kendilerine yönelik görüşlerde bulunmuşlardır. Bu elde edilen görüşlere bağlı olarak 4 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Alışkanlıkları Değiştirme*, *Ön Yargılar*, *İş Yükü* ve *Karşılıklı Etkileşim* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.8).

Tablo 3.8. *Öğretim Elemanlarının Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Sınırlılıklarına Yönelik Görüşleri ve Frekans Dağılımları*

Temalar	f
Alışkanlıkları Değiştirme	1
Ön Yargılar	1
İş Yükünü Artırma	3
Karşılıklı Etkileşim	3

“Alışkanlıkları Değiştirme” temasına ilişkin tek bir öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Yüz yüze eğitim ve uzaktan öğretim arasında her iki yönteminde birbirlerine göre üstün ve zayıf yönleri bulunsa da bazı öğretim elemanları benimsemiş oldukları yüz yüze eğitim yöntemini değiştirmede zorlandıkları ifade edilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Örgün öğrenmenin yani yüz yüze öğrenmenin vermiş olduğu alışkanlıklar var. Bu alışkanlıklara yeni bir şey katmak biraz zor gelecektir. Hem öğretim elemanına hem öğrenciye zor gelebilir.” (ÖE3)

“Ön Yargılar” temasına ilişkin tek bir öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Yüz yüze eğitim vermeyi benimsemiş öğretim elemanlarının uzaktan öğretime karşı ön yargılı olduğu görüşünde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Şimdi burada herkes bu sistemin içinde ama herkes uzaktan ders vermiyor. Bir kere açık ve uzaktan ders nasıl verilir, hoca için böyle bir akademik katkı olacaktır ve ciddi anlamda Örgün’e bu işi nasıl yansıtacaktır. “Örgün’de nasıl daha başarılı olurum”u bu sistemle tecrübe edecektir. Şimdi herkes öncelikle bu iş uzaktan olmaz demeyecek gelip bir deneyecek. Belki daha faydalı olacak bilemezsin! Bu anlamda bu kültürün kazandırılması için önemli bir ortam bu.” (ÖE3)

“İş Yükünü Artırma” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda derslerin yürütüleceği ortamlar olarak bilinen öğrenme yönetim sistemlerine öğretim

elemanlarının hâkim olması gerekmektedir. Yüz yüze sınıf ortamında aktarılan içeriklerin dijital ortama uyarlanması ve yeni teknolojiye uyum süreci düşünüldüğünde öğretim elemanları için iş yüklerinin artırabileceği yönünde görüşlerde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“İnsanlara bir kere ekstra iş yükü sağlıyorsunuz. Ne olacak biz yaz döneminde dinlensin dediğimiz birçok insan tekrar bir öğretim sürecine dâhil olacak. Öğrenme Yönetim Sistemine hâkim olacak, içerikleri hazırlayacak... bu noktada öğretim elemanları için yine iş yükü oluşturacaktır.” (ÖE2)

“Bu uygulamayı ilk defa gerçekleştirecek bir kişi uzaktan eğitim sisteminin o kadar da kolay olmadığını anlayacaktır. Normal örgünde göstermiş olduğu performansın belki birkaç katı fazla mesai harcayacaktır diye düşünüyorum. Çünkü önceden öğrenme malzemelerini hazırlaması, sisteme dâhil etmesi, sürekli güncellemesi gerekmektedir. İş yükü ilk kez uygulayacak bir kişi için kesinlikle olacaktır.” (ÖE3)

“Öncelikle artı bir iş yükü oluşturuyor. Sınıf ortamında yeri geldi mi doğaçlama olarak dersi yürütebilirken bu sistemde salisesine, arada yapacağınız espriye kadar planlamak zorundasınız. Sınıf ortamında öğrencinin dikkatinin dağıldığını hemen fark edebilirken bu anlamda kontrol sıkıntısı yaratıyor.” (ÖE6)

“Karşılıklı Etkileşim” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğreticinin öğrenciyle iletişim içinde buldukları bir ortamdan dijital ortama geçişinde etkileşim yönünün zayıf kalacağı yönünde görüşlerde bulunulmuştur. İnsan doğası gereği etkileşim içerisinde olan bir varlıktır. Her ne kadar dijital ortamlar üzerinde de etkileşimin gerçekleştirilebileceği ortamlar bulunsada gerçek hayatta var olan etkileşime göre zayıf kalabileceği düşüncesi ifade edilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Şimdi siz eğer derslerinizi büyük kitlelere verme amacınız varsa kitlesel bir eğitimden bahsediyorsanız bunun doneleri ona göre olacak. Bu nasıl olacak? İçeriklerinizi ona göre üretmeniz, senkron derslerinizi ona göre ayarlamamız gerekir. Senkron derslerde etkileşimlilik daha rahat ayarlanırken asenkron derslerde öğreten ve öğrenen arasındaki etkileşimlilik büyük kitlelerden bahsediyorsanız olmayacaktır. Dersin yapısına uygun olarak bunu ayarlamamız gerekiyor.” (ÖE1)

“Öğrenme sosyal bir süreçtir, insan etkileşimi gerektirir ama şunu da iyi biliyoruz ki dijital teknolojiler öğrenmeyi üst düzeye çıkardı ve biz hayattaki

sosyal etkileşimlerimizden çok dijital etkileşimlerimize odaklanmış durumdayız... Dijital teknolojiler bunu dengeleme yolunda hızla ilerliyor ve bunun üstüne kitlesel eğitimde kullanılabildiği için hem ekonomik olarak daha avantajlı oluyor. Ama yine de yüz yüze eğitimin yaratacağı çok yüksek etkileşimdeki boşluk uzaktan eğitimde sağlanamayacaktır.” (ÖE4)

“... öğrencilerimle diyalog içinde olmak istiyorum anlatacağımı anlatıp gitmek benim çok hoşuma gitmiyor. Öğrenci sayısı yüksekse bölüyorum sonra diyorum nasıl olsa buradasınız madem geldiniz faydalı olsun. İşte 100 kişilik bir grup olduysa ben onu ikiye bölüyorum. Sabah bir grupla yapıyorum öğleden sonra bir grupla yapıyorum.” (ÖE6)

3.1.2.3. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenme Uygulamasına Yönelik Görüşler

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğrenme uygulamasına yönelik elde edilen görüşler 2 farklı bölüm altında incelenmiştir. Bu bölümler uygulamaya ilişkin “Üstünlükler” ve “Sınırlılıklar” olarak belirlenmiştir.

3.1.2.3.1. Uygulamanın Üstünlükleri

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğretim uygulamasına yönelik görüşlerinden elde edilen “Üstünlükler” bölümüne ait 8 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Uygulamada Bir İlk, Teknoloji Kullanımı, Karşılıklı Etkileşim, Eğitsel İçeriklere Erişim, Teorik Derslerin Kolay Aktarımı, Daha Fazla Öğrenciye Hizmet Sunma ve Sayıca Öğretim Elemanı Açığını Kapatma* olarak belirlenmiştir.

Yaz okullarında uzaktan öğretim uygulamasına yönelik üstünlükler bölümüne ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.9).

Tablo 3.9. *Yaz Okullarında Uzaktan Öğretim Uygulaması Üstünlüklerine Yönelik Görüşler ve Frekans Dağılımları*

Temalar	<i>f</i>
Uygulamada Bir İlk	1
Teknoloji Kullanımı	5
Karşılıklı Etkileşim	2
Eğitsel İçeriklere Erişim	3
Teorik Derslerin Kolay Aktarımı	3
Daha Fazla Öğrenciye Hizmet Sunma	2
Sayıca Öğretim Elemanı Açığını Kapatma	2

“Uygulamada Bir İlk” temasına ilişkin tek bir öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Yaz okulları genel itibarıyla örgün eğitim sistemi içerisinde yer alan lisans ve önlisans programlarında uygulanmaktadır. Yaz okullarındaki dersler yöntem olarak yüz yüze sınıf ortamında gerçekleştirilmektedir. Yurtdışında örnekleri olsa da ülkemizde bugüne kadar uzaktan öğrenme yöntemiyle yaz okullarında ders verilmediği bu yönüyle ilk olacağı görüşünde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Anadolu Üniversitesinden uzaktan uygulanacak ilk yaz okulu bu. Açık ve uzaktan öğrenme yöntemiyle yaz okulu uygulaması bir ilk. Her ne kadar açıköğretim sistemi öğretim elemanlarına bu e-kampüs sistemimizle birlikte açık ve uzaktan öğrenme nasıl gerçekleştirebilirler tecrübesini kazandırsa da bu bir ilk.” (ÖE3)

“Teknoloji Kullanımı” temasına ilişkin beş öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrencilerin teknolojiye sahip olma ve kullanım düzeylerinin yüksek olması güncel eğitim-öğretim ortamlarına teknoloji entegrasyonu gerektiği görüşünü de beraberinde getirmektedir. Uzaktan öğrenme ile öğrenciler hem teknolojiyi etkin kullanmaları hem de öğrenmelerini kolaylaştırmaları adına normal eğitime göre daha verimli olabileceği görüşü ifade edilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... ama bugün baktığımızda bütün üniversite gençleri artık native (Dijital Yerli). Dersi verecek hocadan daha iyi teknolojiyi kullanıyorlar.” (ÖE1)

“Öğrenciye kendi öğrenme sorumluluğunu kazandırıyoruz. Öğrenci araştırmak zorunda, arkadaşlarıyla iletişime girmek zorunda ve bunu çeşitli yani ilerde sıklıkla kullanacağı teknolojik araçlarla yapmanın önünü açıyoruz.” (ÖE3)

“Mobil telefonlardan bile içeriklere erişilebiliyor. Türkiye ortalamasını düşünün %78’in üzerinde mobil cihaz kullanımı var ki bu oran gençlerde %96’lara çıkıyor. Bu kadar aktif bir şekilde mobil cihazlardan yararlanıyorlar. Artı 4.5G teknolojisiyle de artık her şeyi yapabiliyoruz. Video izliyoruz, Pdf dosya indiriyoruz, yaşamımızı kolaylaştırıyoruz.” (ÖE4)

“Yaz okulunda yeni teknolojiler dolayısıyla da özellikle üniversite hocaları yaz okulu sayesinde yeni eğitim öğretim platformlarıyla tanışacaklar. Bu platformları daha etkili kullanarak daha farklı bilişim teknolojilerini takip edecekler...” (ÖE5)

“Ders malzemeleri dediğimizde son dönemde çok meşhurdur. Powerpointi hazırla seslendir öğrenciye sun. Öğrenci de sıkılıyor bundan. Sonuçta hepimiz biliyoruz bilgi çağındayız, öğrenci o powerpointlerin çok daha üstünde videolara çok daha güzel bilgilere her yerden ulaşabiliyor İnternet üzerinden. Tek tuş uzağında bilgi.” (ÖE6)

“Karşılıklı Etkileşim” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Günümüzde iletişim kanalları olarak genellikle teknolojik araçların veya ortamların kullanımı bilinmektedir. Sosyal ağlar üzerinden insanların birbirleriyle iletişim hâlinde olma oranları her geçen gün artmaktadır. 7/24 öğrencinin öğreticiyle ya da diğer öğrencilerle etkileşim hâlinde olması mevcut duruma göre daha üstün olabileceği görüşünde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... ama şunu da iyi biliyoruz ki dijital teknolojiler öğrenmeyi üst düzeye çıkardı ve biz hayattaki sosyal etkileşimlerimizden çok dijital etkileşimlerimize odaklanmış durumdayız. Gün içerisinde etkileşimlerimizin toplamına bakalım dijital etkileşimlerimiz yüz yüze etkileşimlerimizi geçti. Bu ne demek biz aslında sosyal olarak etkileşimlerimizi gerçek hayattan alıp, dijital sanal ortama taşıdık ve bu fayda dijital ortamda herkesle iletişimin önu açıldığı için bu yüz yüze eğitimin bu şimdiye kadar devam eden avantajı aslında dengelenmiş oldu... Sosyal etkileşimlerimiz dijital çağa taşındıktan sonra önümüzdeki sınırlılıklar kalktı. Aynı anda ben ile karşımdaki kişi konuşabiliyorken, dijital ortamda ben bir saniye başka biriyle ikinci saniye başka biriyle konuşuyorum ama gerçek hayatta bu mümkün değil.” (ÖE4)

“Hocaları eğitim öğretim açısından güdüleme, öğrenciye daha fazla kaynaklar sunma, özellikle dijital kaynaklar açısından, öğrenciyle 7/24 iletişim hâlinde

olma durumunu sağlar. Ders dışında da eğitim öğretime devam edilebilmesi durumu kısa bir dönem olan yaz dönemini örgüne yakın ve avantajlı bir hâle getirilebilir.” (ÖE5)

“Eğitsel İçeriklere Erişim” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Teknolojinin kullanımıyla beraber getirdiği üstünlükleri arasında en temel bilinen durum içeriklere erişim kolaylığıdır. Uzaktan öğrenme bünyesinde yer alan öğrenme yönetim sistemleri ile içeriklere kolaylıkla erişilebilir, paylaşılabilir veya izlenilebilmektedir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... 10 milyon öğrenciniz de olsa o öğrenciler geniş bantlı İnternet yoluyla erişebilir, indirebilir bu içeriği çalışabilirler. Bu ne demek yüzlerce kat hedef kitleye ulaşma potansiyeli demek. Bu potansiyeli kullanarak öğrencilerin aynı ortamda bulunma zorunluluğunu hem de kaynaklara ulaşma sıkıntısını ortadan kaldırmış oluyorsunuz.” (ÖE3)

“Mobil telefonlardan bile içeriklere erişilebiliyor. Türkiye ortalamasını düşünün %78’in üzerinde mobil cihaz kullanımı var ki bu oran gençlerde %96’lara çıkıyor. Bu kadar aktif bir şekilde mobil cihazlardan yararlanıyorlar. Artı 4.5G teknolojisiyle de artık her şeyi yapabiliyoruz. Video izliyoruz, Pdf dosya indiriyoruz, yaşamımızı kolaylaştırıyoruz.” (ÖE4)

“Hocaları eğitim öğretim açısından güdüleme, öğrenciye daha fazla kaynaklar sunma, özellikle dijital kaynaklar açısından, öğrenciyle 7/24 iletişim hâlinde olma durumunu sağlar. Ders dışında da eğitim öğretime devam edilebilmesi durumu kısa bir dönem olan yaz dönemini örgüne yakın ve avantajlı bir hâle getirilebilir.” (ÖE5)

“Teorik Derslerin Kolay Aktarımı” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okullarına açılan her bir dersin uzaktan öğretim yöntemiyle verilebilmesi mümkündür. Fakat kaynakların kullanımı açısından uygulamalı derslerin daha fazla maliyet gerektirdiği bilinmektedir. Uygulama dersleri için gerekli laboratuvar ortamının sağlanmasının yanı sıra uygulamaların yapılmasında gerçek yaşantı sonucuyla elde edilen kazanımların daha farklı olacağı belirtilmiştir. Buna karşın teorik derslerin aktarımı için uzaktan öğretim yöntemiyle yapılmasının daha ekonomik olacağı görüşünde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... dersin teorik kısmını ciddi anlamda çok güzel bir şekilde verebilirsin. Hatta deney öncesi uygulama öncesi iş akış, iş-performans aşamalarını çok rahat bir şekilde anlatabilirsin. Sadece deneyini gelir yapar gidersin.” (ÖE3)

“... yani bence açık ve uzaktan öğrenme bu yolla sosyal bilimler alanındaki sosyal içerikli derslerde aktif bir şekilde kullanılabilir, çokta uygun bir yöntem. (ÖE4)

“Yaz okulunun temeldeki esprisi, zorunlu seçmeli, seçmeli gibi dersleri, kredisi ağır olmayan dersleri seçerse, okulu daha rahat bitirir. Yaz okulunda asıl düşünülen, düşük kredili dersleri alıp, güz dönemi için ders yükünü hafifletmek oluyor öğrencilerde. Böylece güz döneminde sosyal etkinliğe veya akademik çalışmaya ayıracağı vakti çoğaltabilir.” (ÖE5)

“Daha Fazla Öğrenciye Hizmet Sunma” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Mevcut işleyişte üniversitelerin fiziksel ortamının kapasitelerin göre belirlemiş olduğu kontenjan sınırı bulunmaktadır. Fakat uzaktan öğrenme ortamlarında gerekli altyapının sağlanması durumunda aynı anda hizmet verilebilecek öğrenci sayısı daha fazla olabileceği görüşünde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Normalde bir akademisyen bir sınıfta ortalama 20-25 öğrenciyle ders işleyebilirken video programlarla, Adobe Connect programları üzerinden binlerce öğrenciyle senkron ders işleyebiliyorsunuz. Bu sadece video konferans yoluyla olanlar. Bunun asenkron olan içeriklerini ise Blackboard gibi uygulamalar üzerinden milyonlarca öğrenciyle ders işleyebilirsiniz. 10 milyon öğrenciniz de olsa o öğrenciler geniş bantlı İnternet yoluyla içeriklere erişebilir, indirebilir bu içeriği çalışabilirler. Bu ne demek yüzlerce kat hedef kitleye ulaşma potansiyeli demek.” (ÖE3)

“Nicel anlamda kesinlikle çözüm olacağını düşünüyorum. Sınırlı olan fiziksel ortamdaki öğrenci sayısı online ortamlar ile daha fazla sayılara çıkacaktır. Çok daha fazla kitleye ulaşabilecek bu sayede.” (ÖE6)

“Sayıca Öğretim Elemanı Açığını Kapatma” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okullarında her dersin belirli koşullar sebebiyle açılmadığı bilinmektedir. Bu koşullar arasında gerekli sayıda öğretim elemanına ulaşılmadığı düşünüldüğünde uzaktan öğretim ile bu sorunun önüne geçilebileceğine yönelik görüşlerde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... ama bir türlü o dersi almak için fiziksel olarak oraya gidemiyorsundur işte bu branşlaşmış bölümlerden, branşlaşmış derslerden bir ülkede hocalarının da zor bulunduğu derslerden nefis bir hizmet sağlar açık ve uzaktan öğrenme.” (ÖE1)

“Eğitim öğretim yetersizliği olan ya da eğitim öğretimde belli alanlarda, mesela her üniversitede her bölüm var ama her bölümde aynı kalitede aynı sayıda öğretmen yok. Bu yaz okulu belki şunu da getirir, öğrenciye o alanda çok iyi isim yapmış bir hocadan ders alma imkânı da sağlayabilir. Mesela Ağrı’daki Eğitim Fakültesi’ndeki bir arkadaş, zaten hoca sayısı belli fiziki şartlar belli, ama memleketi diyelim ki Eskişehir. Eskişehir’de bulunan bir okulda çok alanında iyi bir hocadan ders alabilir. Uzaktan eğitimle de olsa ulaşılabilir olur, bunu sağlayabilir.” (ÖE5)

3.1.2.3.2. Uygulamanın Sınırlılıkları

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğretim uygulamasına yönelik görüşlerinden elde edilen “Sınırlılıklar” bölümüne ait 7 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Yüz Yüze Eğitimdeki Etkileşim*, *Teknoloji Okuryazarlığı*, *Uygulamalı Derslerin Aktarım Zorluğu*, *Teknolojik Altyapı*, *Gönüllü Olma*, *Ölçme-Değerlendirme Güçlüğü* ve *Derslerin Denklik Sorunu* olarak belirlenmiştir.

Yaz okullarında uzaktan öğretim uygulamasına yönelik sınırlılıklar bölümüne ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.10).

Tablo 3.10. *Yaz Okullarında Uzaktan Öğretim Uygulamasının Sınırlılıklarına Yönelik Görüşler ve Frekans Dağılımları*

Temalar	<i>f</i>
Yüz Yüze Eğitimdeki Etkileşim	4
Teknoloji Okuryazarlığı	3
Uygulamalı Derslerin Aktarım Zorluğu	5
Teknolojik Altyapı	3
Gönüllü Olma	2
Ölçme-Değerlendirme Güçlüğü	4
Derslerin Denklik Sorunu	3

“Yüz Yüze Eğitimdeki Etkileşim” temasına ilişkin dört öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okullarında açılmış olan derslerin tamamı sınıf içerisinde yüz yüze yöntemle yapılmaktadır. Bunlar arasında uygulamalı derslerin yüz yüze sınıf veya laboratuvar ortamında yapılmasının daha faydalı olacağı görüşü bildirilmiştir. Bunun dışında öğretim elemanlarının uzaktan öğrenmeye karşı bakış açılarından kaynaklanan nedenlerde bulunmaktadır. Bu durum etkileşimin düşük olabileceği endişesiyle uzaktan öğrenme ile derslerin verilmesinde sınırlılık oluşturabilmektedir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Açık ve uzaktan öğrenmeyi her döneme yaymak gerekiyor ama bazı derslerin belki yüz yüze alınma ihtiyacı vardır... Doğru yapılandırırsanız uygulama dersleri de olabilir. Ama daha büyük bütçe daha büyük maliyet gerektirir. İşte burada önemli olabilir açık ve uzaktan öğrenmeyle derslerin verilmesi.” (ÖE1)

“Öğrenme sosyal bir süreçtir, insan etkileşimi gerektirir... Dezavantajlı olarak söyleyebileceğim tek şey varsa o da yüz yüze eğitimin yaratacağı çok yüksek etkileşimdeki boşluk olarak görüyorum.” (ÖE4)

“... öbür taraftan bazı disiplinler için yüz yüze eğitim şart. Mesela özel eğitim öğretmenliğinde bazı dersler var bunu yüz yüze yapılması lazım.” (ÖE5)

“Biraz da yetişkin bir grupla çalışıyoruz. İster yüz yüze olsun ister online bireysel gelişimlerini sağlamaları gerekiyor. Sınıfta bire bir ortamda farklı etkinlikler yapabiliyoruz; oyun, drama, yarışma. Farklı gidebiliyor ders işleyişleri. Bunu onlineda çok sağlayamayabilirsiniz.” (ÖE6)

“Teknoloji Okuryazarlığı” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda temel araçlardan biri ilgili teknoloji kullanabilme becerisidir. Bilgisayar kullanım becerisi düşük olan bir bireyin sistem içerisinde yer alması kendisi adına dezavantajlı bir konuma getirecektir. Günümüzde teknoloji kullanabilen birey sayıları çok yüksek oranlarda olmasına rağmen yine de bir sınırlılık oluşturabileceği görüşünde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisine bakacak olursak teknolojiye ve teknoloji okuryazarlığına sahip olmak bence o işin en temeli. Teknolojiyi bilmeyen adama zaten öğretemezsin. Diyeceksin ki sen bunu alabilmek için temel bilgiye sahip olacaksın. Bunu bilmiyorsan bunu alamazsın.” (ÖE1)

“Kişinin teknoloji okur-yazarlığı artı teknoloji sahipliği gereklidir. Kitle büyük oluşu için olmalı diyelim. Yani online sistem üzerinden yürütmesi gerekiyor yoksa zaman çok dar.” (ÖE2)

“Teknoloji kullanım yeterliliği düşük olan öğrenciler için bir dezavantaj olabilir. Teknolojiyi kullanmada uygun yeterliliğe sahip olmayan öğrenciler için sisteme giriş zor olabilir ki bana göre öğrencinin bu kadar zaman harcıyıp, yer değiştirip emek harcaması bu emeği kalkıp biraz teknolojiye vermesiyle bu açığı kapatabileceğine inanıyorum.” (ÖE4)

“Uygulamalı Derslerin Aktarım Zorluğu” temasına ilişkin beş öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okullarına açılan her bir dersin uzaktan öğretim yöntemiyle verilebilmesi mümkündür. Fakat kaynakların kullanımını açısından uygulamalı derslerin daha fazla maliyet gerektirdiği bilinmektedir. Uygulama dersleri için gerekli laboratuvar ortamının sağlanmasının yanı sıra uygulamaların yapılmasında gerçek yaşantı sonucuyla elde edilen kazanımların daha farklı olacağı belirtilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Doğru yapılandırırsanız uygulama dersleri de olabilir. Ama daha büyük bütçe daha büyük maliyet gerektirir. Yani üniversitelerle anlaşsınız ben bir kimya deneyini sanal laboratuvar da anlatırım ama herkes orada olan üniversiteye gidip uygulamasını da yapabilir.” (ÖE1)

“... fakat uygulama yapacağın dersleri uzaktan yapamazsın zaten. Teorik kısmını ciddi anlamda çok güzel bir şekilde verebilirsin... Sadece deneyini gelir yapar gidersin.” (ÖE3)

“Şöyle ki, bazı dersleri uzaktan eğitimle veremezsiniz. Öğrenciyi dersi derste laboratuvar ortamında görmemiz gerekir. Yani onun deneme yanılma yoluyla deney yoluyla sizden doğrudan bilgi alması gerekir. İşte bu bir veterinerlik programı olabilir, bir tıp programı olabilir. Buna birçok örnek verilebilir.” (ÖE4)

“... öbür taraftan bazı disiplinler için yüz yüze eğitim şart. Mesela özel eğitim öğretmenliğinde bazı dersler var bunu yüz yüze yapılması lazım. Ya da eczacılıkta bazı laboratuvar dersleri var bunların yüz yüze yapılması lazım, onu online yapamazsın, onu uygulamada yapmalısın.” (ÖE5)

“Biz öğretmen yetiştirdiğimiz için öğretmen adayını da biraz aktif kılmak gerekiyor. Davranışlarını görmek gerekiyor. Bir olaya nasıl yaklaşıyor doğru mu yanlış mı? Nasıl tepki gösteriyor bunları inceliyoruz. Sınıfta bire bir ortamda farklı etkinlikler yapabiliyoruz; oyun, drama, yarışma... Farklı gidebiliyor ders işleyişleri. Bunu online ortamda çok sağlayamayabilirsiniz.” (ÖE6)

“Teknolojik Altyapı” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda teknik altyapının ihtiyacı karşılayacak şekilde hazırlaması gerekmektedir. Sistem içerisinde yer alacak kişi sayısına göre gerekli yapı oluşmadığı takdirde uygulamanın başarısız olacağı kaçınılmaz bir durumdur. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Karşılıklı iletişim kurulurken alt yapı buna yeter mi yetmez mi bunlara da bakmak gerekir.” (ÖE1)

“... öğrencilerin sisteme girişlerini takip eden sistem boyutunda evet ciddi anlamda teknik altyapı ve bunun takibi önemli bir şey ama öğrencilerimiz açısından birtakım boşluklar illaki vardır. Bu ne olabilir; İnternet hızınızın yavaş olması, kotasının bitmiş olması gibi...” (ÖE3)

“Online bir sınav sistemi oluşturmak için teknik altyapının da her öğrenciye eşit sağlanabilmesi lazım ki bu da çok zor ve sınavların eşit şartlar altında uygulanabilmesi açısından güvensiz bir durum. Eğitim öğretim kalitesi açısından iyi sorgulanıp ona göre planlanması lazım.” (ÖE5)

“Gönüllü Olma” temasına ilişkin iki öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarının yaz okullarında ders açmaları kişisel tercihlerine bağlı olarak gerçekleşen bir durumdur. Herhangi bir zorlamanın olmadığı bir süreçte öğretim elemanlarının gönüllülük esasına bağlı olarak gerçekleştirdiği eğitim-öğretim süreçlerinin daha verimli olduğu belirtilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... bunu da örgün ders veren hocaların daha kendilerini rahat hissettiği zamanlarda alınması bağlamında yaz okulu orada misyonuna çok güzel hizmet eder... daha önce hazırladığım dersleri 3. dönem olarak yaz okulunda verebilir miyim? Tabii ki verebilirim ama bunda hocaların istekli ve gönüllü olması meselesidir.” (ÖE1)

“Hoca belli aralıklarla gönüllülük esasına dayalı olarak görev alabilir. Bu performansına da yansiyabilir. Görev almak istemeyen hocamız da görev almayabilir. Yazın ben tatil yapacağım der. Hoca tarafından isteye bağlı yaptığımız zaman hiçbir sıkıntı olmaz... hocaların biraz daha gönüllü olabilmesi için belki maddi, manevi, yayın ya da ödül anlamında teşvik edici unsurlar belirlemeniz gerekir.” (ÖE2)

“Ölçme-Değerlendirme Güçlüğü” temasına ilişkin dört öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yüz yüze yöntemle gerçekleştirilen eğitim

ortamında öğreticiler öğrencilerin davranışlarını rahatlıkla gözlemleyebiliyorken uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir derste öğrencilerin davranışlarını gözlemleninin güç olduğu düşünölmektedir. Süreç içinde öğrencinin performansını değerlendirmeye yönelik bir takım yöntemlerin uygulanabileceği bildirilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Bununla ilgili eğitim-öğretim yönetmeliğinizi, sınav yönetmeliğinizi değerştirmeniz gerekiyor. Sınav organizasyonunuzu ona göre yapmanız lazım.” (ÖE2)

“... Burada o işe aşına olan, uzaktan öğretmeyi bilen, uzaktan eğitim sistemini kullanabilen ve birazda yaratıcı olan öğretim elemanları açısından danışmanlık hizmetleri değerlendirme gibi durumların hiçbir sorun olacağını sanmıyorum. Akran grup değerlendirmesi yapabilir, projeler yaptırabilir veya onları değerlendirebilir.” (ÖE3)

“Öğrenciye bilgi verirsın ve bunun dâhilinde dönüt almak için, neyin ne kadar öğrenildiğini ölçmek ve değerlendirmek için sınav yaparsın. Buna bakılarak edinilen dönüt; öğrencilerin genelinde başarı veya başarısızlık durumu ölçölmüş olur. Online sisteme belli dersleri koyduğumuzu düşünürsek, örgünde yapacağın herhangi bir çalışma da benzer dönüte sahip olacaktır. Online sistemde sınav yönetmeliğine bakmak lazım. Çünkü online sistemde sınav karmaşık bir durum. Üniversite içerisinde yapılan belli derslerin belli programlarına online sınav yapılabilir ama örgüne dâhil olan bir programın sınavını online yapmak biraz daha zor bir durum.” (ÖE5)

“Performans, süreç değerlendirmesi olarak sınıf içinde etkinlik yaptırıyoruz, proje veriyoruz, onlar projelerini paylaşıyorlar bizlerle o şekilde bir yönetim oluyor ama online olunca artı bir performans değerlendirmesi nasıl olur bilmiyorum.” (ÖE6)

“Derslerin Denklik Sorunu” temasına ilişkin üç öğretim elemanı konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Uzaktan öğrenmeyle yaz okulunda açılmış bir dersin dönem içerisinde açılan aynı derse nasıl denk olabileceği durumu büyük bir sınırlılık oluşturmaktadır. Konuya çözüm getirecek yöntem Yükseköğretim Kurulu tarafından oluşturulacak yönetmelik ve esaslar olarak düşünölmektedir. Konuya ilişkin aşağıda öğretim elemanlarının görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... ama bir de şuna da bakmak lazım açık ve uzaktan öğrenmeyle örgün bölümlerin bir yaz okulunda ders vermesi nasıl kabul edilecek buna da bakmak gerekiyor. Bu büyük bir olanaktır ama ben öğrenci olarak hiç derse gitmezsem örgünlere gidip bütün dersleri açık ve uzaktan öğrenmeden alırsam temeli örgün olan bir fakülte buna ne kadar olur der.” (ÖE1)

“Yaz okulu mantığında şu da vardır. A üniversitesinin açmış olduğu bir dersi siz B üniversitesi olarak gidip kafanıza göre alamazsınız. Bunu bir kere öğrenci işlerinden teyit etmeniz lazım.” (ÖE2)

“Bu konuyla ilgili en büyük handikap, sınırlılık bence akreditasyon yani denklik sorunu. Uzaktan eğitim yoluyla yaz okulunda vereceğiniz ders ile dönem içerisinde yüz yüze verilen dersin eşit krediyle kabul edilmesi sorunu. Ülkemizde yaz okulunda a üniversitesinden aldığınız dersi b üniversitesinden saydırabilmeniz lazım.” (ÖE4)

3.1.2.4. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye Yönelik Öneriler

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik önerileri 4 farklı bölüm altında incelenmiştir. Bu bölümler “Uygulamaya yönelik”, “Yapılandırmaya yönelik”, “Yasal Boyuta yönelik” ve “Açıköğretim Sistemine yönelik” öneriler olarak belirlenmiştir.

3.1.2.4.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğretim uygulamasına yönelik bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Yapılan görüşmeler sonucunda yaz okullarında uzaktan öğrenme uygulamasına yönelik bir pilot çalışmaya ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır. Bu ön uygulama ile yaşanan sorunların tespit edilmesi ve sistemin ileride oluşabilecek durumlara karşı önlem alınması adına büyük önem taşımaktadır. Aşağıda bu konuya yönelik öğretim elemanının görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Biz yeniliğe çok hızlı adapte olan bir toplumuz ve yeniliği hemen kabul edip sisteme entegre etme çabası içerisinde olduğumuz için de bu nedenle ilerleyen süreçlerde sıkıntılı süreçlerle karşılaşyoruz. Bence açık ve uzaktan öğrenme sisteminin böylesine bir potansiyeli olan modeli uygulamaya koyabilmek için ön çalışmaya ihtiyaç vardır. Alt yapının iyi hazırlanmış olması gerekir. Bununla ilgili sadece akademik personel değil uzaktan eğitim verecekseniz teknik personelin de yaz döneminde hazır bulunması gerekir. Buna uygun tüm alt yapı bileşenlerinin aktif bir şekilde gözden geçirilmesi, pilot uygulamaların, çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Pilot üniversiteler seçilebilir, bu üniversiteler bir iki yaz bu eğitimi verebilir, bunun uygulanabilirliği hem öğrenci hem de kurum açısından değerlendirilir. Avantajları sınırlılıkları, riskler SWOT analiziyle göz önünde bulundurulur. Bunlar giderildikten sonra ancak daha verimli bir çalışmayla uzaktan eğitim yoluyla yaz programları sağlanabilir.” (ÖE4)

3.1.2.4.2. Yapılandırmaya Yönelik Öneriler

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğretimin yapılandırılmasıyla ilgili bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Yapılan görüşmeler sonucunda yaz okullarında uzaktan öğrenme uygulamasının yönetsel boyutunda iyi bir yapılandırmaya ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır. Kurumun kendi sistemi içinde yer alan konular üzerinde sağlam bir yapının oluşturulması ve diğer üniversiteler ile olan işbirliği süreçlerinin sağlanması gerektiği öğretim elemanlarının görüşleri sonucu ortaya çıkmıştır. Yapılandırmaya ihtiyaç duyulan konular aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Teknik altyapının ihtiyacı karşılayacak şekilde hazırlanması,
- Öğretim içeriklerinin konu uzmanları tarafından uygunluğunun sağlanması,
- Yaz okulunda açılacak derslere yönelik bir standardın oluşturulması,
- Derslerin denklik durumu için diğer üniversiteler ile işbirliğinin sağlanması ya da Yükseköğretim Kurumu yönetmeliğine bağlı bir esasa dayandırılması,
- Öğretim elemanlarının sürece katılım oranlarını artırmaya yönelik gerekli teşvik ve ekonomik durumun yapılandırılması,
- Öğrencilerin uygulamaya katılımı için gerekli koşulların belirlenmesi,
- Sınavlar ve diğer ölçme-değerlendirme araçları için gerekli yapılandırmaların sağlanması gerekmektedir.

Aşağıda bu konuya yönelik öğretim elemanının görüşüne yer verilmiştir.

“Bu iş tasarım ve planlama işi. Hepsini yaparsınız. Kitlese derslerin dinamikleri daha farklı, butik derslerin dinamikleri ise daha farklıdır. Bu dinamikler için asıl sizin karşı tarafın ne yapmak istediğini sormanız gerekiyor beraber iş yaparken. Siz nasıl bir dinamizm istiyorsunuz, nasıl bir yapınız var, nasıl bir bütçeniz var ve bunu nasıl yapılandıracaksınız? Bütün bunlar sizin çeşitli bakış açılarına sahip olmanızı sağlayacaktır ve ona göre alt yapı kuracaksınız. Bu işi yapacakların bir araya gelip konuşularak çözülmesi lazım. Burada dediğim gibi yönetsel boyut, içeriksel boyut, konu uzmanlığı, öğretimsel boyutu ve açıköğretim uzmanlarının hepsi bir araya gelip çözmeliler. Kredi sistemini yönetsel olarak çözdüğünde açık ve uzaktan eğitimi illa ki yaz okuluna sıkıştırmak zorunda değilsin. Dikkat edin buna çok farklı bir açılıma gidiyorsunuz. Bunu çok iyi yapılandırmanız gerekiyor. Ben almam almam, gider başka bir yerden alırım derslerimi. Eee hani örgün

öğretimde okuyordum ben. Yani hakikaten yönetsel işleri çözmemiz gerekiyor bu noktada...” (ÖE1)

3.1.2.4.3. Yasal Boyuta Yönelik Öneriler

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğretimin yasal boyutuna yönelik bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Yaz okulunda açılan derslerin diğer üniversiteler arasında geçerliliğine yani denklik konusuna yönelik yasal bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu görüşünde bulunmuşlardır. Öğretim elemanlarının Yükseköğretim Kurumu'nun bu uygulamaya yönelik karar ve esaslar belirlemesi oluşabilecek sorunların önüne geçeceği yönünde önerilerde bulunmuşlardır. Aşağıda bu konuya yönelik öğretim elemanının görüşüne yer verilmiştir.

“Türkiye’de açık ve uzaktan öğrenme alanında yapılan, yapılacak uygulamaların bir dayanağının YÖK tarafından oluşturulması gerekmektedir. Aksi hâlde her kafadan bir ses çıkabiliyor. Uygulamalarda da standartlaşamıyorsunuz. Anadolu Üniversitesi olarak 30 yılı aşkın bir deneyimden dolayı biz artık belirli noktaları aşmışız, standart hâle gelmişiz, açık ve uzaktan eğitimi daha iyiyi yapmaya çalışıyoruz. Ama birçok kurum ya da uzaktan eğitime başlayan birçok kurum maalesef başarısızlıkla sonuçlanıyor. Dolayısıyla bir üst kurumun kuralları netleştirilmesi adına Türkiye açık ve uzaktan öğretim yönetmeliği gibi bir üst şemsiyenin olması gerektiğini düşünüyorum. Bu örgünde var. Nasıl var? YÖK’ün eğitim-öğretim yönetmeliği ya da lisansüstü eğitim yönetmeliği, çerçeve yönetmeliğini sağlıyor. Türkiye’de uygulanacak Açıköğretim Sisteminde, açık ve uzaktan öğrenme çerçeve yönetmeliği gibi bir yönetmelik altında bunun sıralanması gerekiyor. Yaz okuluna gelecek olursak ben yaz okulunun da aslında bizim üniversitenin öncülüğünde böyle bir çerçeve yönetmelik çatısı altında yani ders nasıl seçilir, bunlar çok önemli. Neye göre ders seçilir? Güz dönemindeki dersi mi seçeceksin yazın, bahar döneminin dersini mi seçeceksin? Kaldığın dersi mi seçeceksin, üstten mi ders seçeceksin? Not ortalamayı yükseltmek için mi seçeceksin? Neye göre notlandırma, hesaplama yapılacak? Öğretim malzemesi ne olacak? gibi soruların netlik kazandığı bir usul ve esaslarımızın ya da eğitim-öğretim yönetmeliklerimizin olması gerekiyor. Buna istinaden de bu bir üst şemsiyedir ona göre de uygulamanızı belirlemeniz gerekiyor.” (ÖE2)

3.1.2.4.4. Açıköğretim Sistemine Yönelik Öneriler

Öğretim elemanlarından bazıları yaz okullarında uzaktan öğrenmenin açıköğretim sisteminde de uygulanabileceğine yönelik bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Yaz okulu uygulaması genel itibarıyla örgün eğitim sistemi bünyesinde yer alan lisans ve önlisans programlarında uygulanmaktadır. Açıköğretim sistemi bünyesinde yaz okulu uygulamasına yönelik bugüne kadar herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Yaz okuluna katılan öğrencilerin, başarısız oldukları dersleri alabildikleri, genel not ortalamalarını yükseltebildikleri ve üst dönem derslerini alarak erken mezun olabilmeye gibi fırsatlar göz önünde bulundurulduğunda, yaygın öğrenim görmekte olan tüm öğrencilere de bu fırsatlar sunulması büyük önem taşımaktadır. Açıköğretim sisteminde yaz okulu uygulamasının nasıl yapılacağına yönelik öğretim elemanın görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

“Açıköğretim Sisteminde yaz okulu uygulanabilir mi? Kesinlikle evet. Ancak bununla ilgili hiçbir çalışma fiili anlamda Türkiye’de bulunmamaktadır. Fakat biz Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi olarak uygulayabiliriz. Tabii bunun için ciddi anlamda bir irade gerekiyor. Burada her türlü akademik takvimi oluşturmanız gerekiyor, bunun için senatodan onay almanız gerekiyor. Bununla ilgili eğitim-öğretim yönetmeliğinizi, sınav yönetmeliğinizi değiştirmeniz gerekiyor. Sınav organizasyonunuzu ona göre yapmanız lazım. Kitap varsa kitap organizasyonunu, öğrencilerle ilgili her türlü yönetsel, idari faaliyetleri organize etmeniz gerekiyor. Dolayısıyla bu tek bir birimin organize edeceği bir şey değil. Örgünden farklıdır. Örgünde öğrenci işleri, fakülte tarih koyar. Öğrenci başvurusunu yapar sistemden. Çünkü sistemde öğrenci sayısı azdır. Hoca sınıfta dersini anlatır çıkar. Açıköğretimde bu durum o kadar basit değildir. Çünkü açıköğretim sistemi ya da açık ve uzaktan öğrenme dediğimiz sistem bu kadar basit değil. Çok iyi yapılandırmanız gerekiyor her şeyiyle. Ders malzemesini, takvimini, işlenecek üniteleri, her şeyi yapılandırmanız gerekiyor. Yapılabilir bu anlamda ama ciddi bir emek gerekiyor.” (ÖE2)

3.2. Öğrenci Görüşleri

Bu bölümde öğrencilerin aşağıdaki sorulara ilişkin görüşlerine yer verilmiştir:

- Yaz okullarına yönelik görüşleri,
- Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleri,
 - Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sağlayacağı üstünlüklere ilişkin görüşleri,
 - Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sınırlılıklarına ilişkin görüşleri,
 - Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye ilişkin önerileri.

3.2.1. Öğrencilerin Yaz Okullarına Yönelik Görüşleri

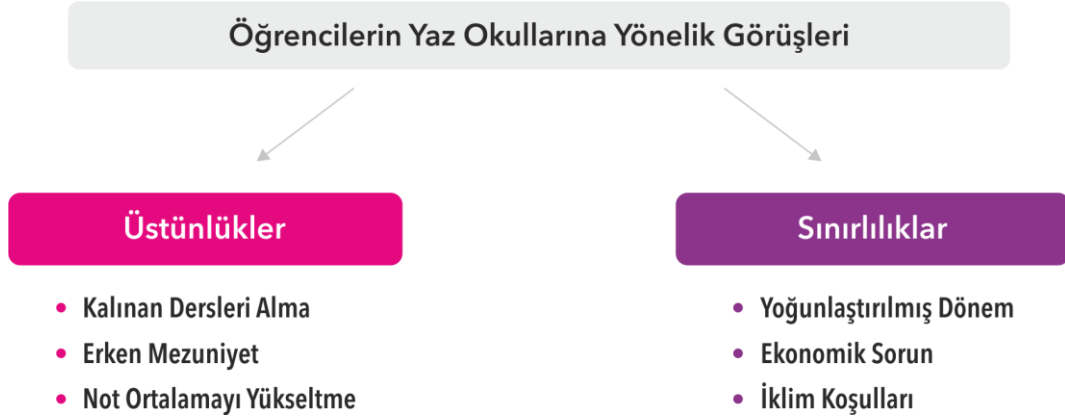
Görüşmeye katılan öğrencilere yaz okullarının mevcut durumuyla ilgili bilgiler almak amacıyla “*Yaz okullarına yönelik görüşleriniz nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya vermiş olduğu cevaplardan yola çıkılarak

“Üstünlükler” ve “Sınırlılıklar” olmak üzere iki farklı bölüm oluşturulmuştur. Yaz okullarının öğrencilere sağladığı üstünlükler bölümüne bağlı olarak 3 farklı tema oluşturulmuştur. Buna karşın sınırlılıklarına yönelik ise 3 farklı temanın tespiti araştırmacı tarafından sağlanmıştır.

Öğrencilerin yaz okullarına yönelik görüşleri sonucunda iki bölüm ve bu bölümlere bağlı olarak toplamda 6 farklı tema tespit edilmiştir.

Yaz okullarında yönelik öğrencilerin görüşleri sonucunda tespit edilen bölüm ve temaların bulunduğu çizelge Şekil 3.3’de gösterilmektedir.

Şekil 3.3. Öğrencilerin Yaz Okullarına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Temalar

3.2.1.1. Öğrenciler Açısından Yaz Okullarının Üstünlükleri

Öğrenci görüşlerinden elde edilen “Üstünlükler” bölümüne bağlı olarak 3 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Kalınan Dersleri Alma*, *Erken Mezuniyet* ve *Not Ortalamayı Yükseltme* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.11).

Tablo 3.11. Öğrencilere Göre Yaz Okullarının Üstünlükleri ve Frekans Dağılımları

Temalar	<i>f</i>
Kalınan Dersleri Alma	2
Erken Mezuniyet	5
Not Ortalamayı Yükseltme	2

“Kalınan Dersleri Alma” temasına ilişkin iki öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Genel olarak öğrencilerin yaz okullarında başarısız oldukları dersleri geçebilmeleri adına yaz okullarının önemli bir fırsat sunduğunu, bu yönüyle kendilerine avantaj sağladığı görüşünde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Normal ders dönemindeki dersler genelde çok yoğun, amfilerde çok verimli geçmezdi. O yüzden geçmek belki biraz da ondan zorlaşıyordu. Yaz okulu derslere katılım, yani yaz okulundan ders alan kişi sayısı daha az olduğu için dönem içine göre daha uygun oluyordu. Ders anlamak veya geçmek için fırsattı yani en azından geçme ihtimalinin oranını yükseltiyordu.” (Ö1)

“Yaz okulunun öğrencilerin hem kaldığı derslerden geçmesi açısından hem de okulunu erken bitirmek isteyip, meslek hayatına atılmak isteyen öğrencilerin okullarını erken bitirmeleri için büyük bir avantaj olduğunu düşünüyorum.” (Ö5)

“Erken Mezuniyet” temasına ilişkin beş öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrenciler, bağlı buldukları programın normal öğretim süresinden önce mezun olabilmeleri adına yaz okullarında üst dönem dersleri alarak dönem kazandıkları yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Yaz okulunda 2 adet ders aldım. Matematik ve Sayısal Yöntemler dersleriydi. O süreçte Erasmus’ta olduğum için mecburen okulumu uzatmamak adına o iki dersi almam gerekiyordu. Aksi hâlde okulum yarım dönem uzayacaktı.” (Ö2)

“... 2010 yılında bir dönem hiç ders almamıştım sadece Türk Dili dersi aldım, daha sonraki iki sene yaz okuluna kaldım o arada almadığım dersleri almak için. Hem dediğim gibi o esnada alamadığım dersleri hem de birkaç tane de üstten ders aldım. Hem erken mezun olmak hem de son sene KPSS’ye hazırlanabilmek için, zamanımı daha iyi değerlendirebilmek adına.” (Ö3)

“Üstten ders alıp, okulu erken bitirmek istedim ama daha sonra düşük notla geçtiğim derslerin yerine saydırdım, benim için daha iyi oldu.” (Ö4)

“Ben iki yaz okulunda da üstten ders aldım. Okulu erken bitirmek amacındaydım. Bir de dönem içerisindeki zor ve ağır derslere daha iyi motive olabilmek için yaz okulunu tercih ettim.” (Ö5)

“Ben geçtiğimiz yaz döneminde (2015), okulu erken bitirmek için üstten ders almak amacıyla yaz okulundan ders aldım. Zorunlu derslerin hiçbiri açılmadı, sadece mesleki seçmeli ders alabildim. 4 tane mesleki seçmeli ders aldım.” (Ö6)

“Not Ortalamayı Yükseltme” temasına ilişkin iki öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrenciler açısından yaz okullarının, lisansüstü programlara katılmayı düşünen ya da akademik kariyer için kendi programlarından yüksek ortalama ile mezun olmayı dileyen öğrenciler için bir fırsat olduğu yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Yaz okulu, alabileceğiniz krediye göre, ortalama yükseltmeye, alttan ders alabilmeye ya da daha fazla ders almaya olanak sağlıyor.” (Ö1)

“Yaz okulunda zayıf derslerimi tekrar alarak ortalamamı yükseltmek istiyordum ama aynı zamanda staj da yapmam gerektiği için pek mümkün olmadı.” (Ö4)

3.2.1.2. Öğrenciler Açısından Yaz Okullarının Sınırlılıkları

Öğrencilerin görüşlerinden elde edilen “Sınırlılıklar” bölümüne bağlı olarak 3 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: *Yoğunlaştırılmış Dönem*, *Ekonomik Sorun* ve *İklim Koşulları* olarak belirlenmiştir.

Bu bölüme ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.12).

Tablo 3.12. Öğrencilere Göre Yaz Okullarının Sınırlılıkları ve Frekans Dağılımları

Temalar	<i>f</i>
Yoğunlaştırılmış Dönem	4
Ekonomik Sorun	2
İklim Koşulları	3

“Yoğunlaştırılmış Dönem” temasına ilişkin dört öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okulları, normal öğretim dönemine göre sınırlı bir sürede aynı içeriğin verilmesi yönüyle yoğun geçmektedir. Bu sebeple derslerin daha hızlı işlenmesi öğrencilerin konuya odaklanmalarında güçlük yaşayabilecekleri görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Konuya ilişkin aşağıda öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Yaz okulunda aldığım dersler Matematik ve Sayısal Yöntemler dersleriydi ki bilirsiniz bu dersler bölümün zorunlu dersleri ve normal dönem içerisinde özüm senerek işlenmesi gereken dersler. 4 aylık bir süreç içerisinde işleniyor. Fakat yazın 1,5 aylık bir süre içerisinde çok yoğun bir biçimde sıkıştırıldı ve konular ister istemez zordu. Hatta bir tanesi İngilizceydi, Sayısal Yöntemler dersi. Zaten Türkçe olmamasının öğrenciler üzerinde ister istemez bir olumsuz etkisi var, bir de böyle zor bir dersin bu şekilde sıkışmış olması, öğrencileri, hâliyle beni de çok daha kötü bir şekilde zorlamış oldu.” (Ö2)

“Yaz okulu Ramazan ayına denk geldi; o yüzden zorlandım açıkçası. Sabah kalk, okula git. Bir de normalde aldığım dersleri bir kere görüyorsam, yaz okulunda aynı dersi haftada iki kez görüyoruz. Böyle olunca haftalık ders saati çok fazla arttı. Konular bir anda ilerlemeye başladı. Süre kısıtlıydı, daha yoğun bir program oluştu. Sürekli aynı dersi görmek insanı bunaltıyor, haftada bir kere olunca daha güzel oluyor kişi için.” (Ö4)

“Yaz okulunda dersi işleyiş biçimleri birazcık hızlanıyor hocaların. Mesela normal bir dönemde 4 aylık dönemde işleyeceği konuları hoca 1 buçuk ayda işliyor ve öğrenciler de biraz rehavete girdikleri için açıkçası hocalar da biraz acele etmek zorunda kalıyor zorunlu olarak. Böyle olunca yoğun bir tempoda dersler işlenmiş oluyor.” (Ö5)

“Dersler çok daha yoğundu, sıkıştırılmış bir programdı. Bir an önce bitirmemiz gerekiyordu. Biraz önce saydığım olumsuz şartlara bir de bunu ekleyince, gerçekten yorulduğumu hissettim ben. Normal dönemde ben 45 kredi ders alıyordum, bu kadar yorulmuyordum. Pek olumlu etkisi olduğunu düşünmüyorum. Umduğumdan kötü notlar aldım ve yaz okulunda aldığım derslerin yerine tekrar ders almak zorunda kaldım son dönemimde.” (Ö6)

“Ekonomik Sorun” temasına ilişkin iki öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okullarına hem başka şehirlerden katılan öğrenciler için hem de aynı şehirde yaz okuluna devam eden öğrenciler için ulaşım ve barınma gibi konular üzerinde ekonomik açıdan bazı ek kaynaklara ihtiyaç duyulduğu bilinmektedir. Yaz okulu programına katılmak isteyen öğrencilerin katılım için gereken harç bedelinin dışında yukarıdaki hususlar yönüyle kendilerine ekonomik durumları açısından dezavantaj oluşturduğu yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... ya şöyle ki o zamanlar bizim Makine Mühendisliği bölümü dili İngilizce olduğu için iki kat harç ödüyorduk, aynı zamanda ikinci öğretimdik. Oradan da iki kat ödüyorduk, açıkçası o zamanlar yaz okulunun ödenmesi gereken harç da normal harç gibi dörtle çarpılıyordu.” (Ö1)

“... belki çok basit bir şey gibi gelebilir ama ekonomik olarak da bana ekstradan bazı maliyetler yarattı. Şöyle örnek verebilirim, uçak için ceza parası ödedim, bilet tarihimi değiştirdim; yaz okuluna katılabilmem için Türkiye’ye erken dönmem gerekti.” (Ö2)

“İklim Koşulları” temasına ilişkin üç öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okullarının bilindiği üzere yaz aylarında yüksek sıcaklarda gerçekleşiyor olması nedeniyle bu durum eğitim-öğretim ortamlarını da olumsuz etkilemektedir. Öğrencilerin, yüksek sıcaklıkların etkisinden dolayı derslere olan motivasyonlarının düştüğü yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“İklim de zaten Denizli ortalama 40-45 derece civarlarında, yazın sıcak bir hava var. O yüzden eğitim açısından da derslikleri klimalıydı ama ders dışında kalan zamanda ders çalışmak, sınavlara hazırlanmak gibi durumlarda hava sıcaklığı öğrenciler üzerinde olumsuz bir etki yarattı.” (Ö2)

“Sıcak olması, yazın gelmiş olması, arkadaşlarımla çoğunun memleketine dönmüş olması... Ortamım değiştiği için ilk başlarda okula gitmek istemedim. Normalde okula çok seyerek giden bir öğrenciydim ama yaz okulu beni birazcık okuldan soğuttu. Derslere karşı motivasyonumu olumsuz etkiledi maalesef.” (Ö4)

“Umduğum gibi geçmedi, çünkü gerçekten çok sıcaktı. Hocalarımız da bunalıyordu. Devam zorunluluğu da vardı, o konuda hiçbir esneklik tanımadılar... benim sabahtan akşama kadar dersim vardı. 09.00-09.30 gibi başlıyordu, öğleden sonra da devam ediyordu, sıcakla da uğraşmak epey problem yaşatmıştı bize ki benim not ortalamamı düşürdü.” (Ö6)

3.2.2. Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye İlişkin Görüşleri

Görüşmeye katılan öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırma soruları olan “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleriniz nelerdir?*”, “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sağlayacağı üstünlüklere ilişkin görüşleriniz nelerdir?*”, “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sınırlılıklarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?*” ve “*Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik önerileriz nelerdir?*” soruları yöneltmiştir. Öğrencilerin bu sorulara vermiş olduğu cevaplardan “Üstünlükler”, “Sınırlılıklar” ve “Öneriler” olmak üzere üç farklı bölüm oluşturulmuştur.

Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin öğrencilere sağladığı üstünlükler bölümüne bağlı olarak 6 farklı tema oluşturulmuştur.

Yaz okullarında uzaktan öğrenmenin öğrenciler açısından sınırlılıkları bölümüne bağlı olarak “Teknoloji”, “Etkileşim” ve “Motivasyon” alt bölümleri oluşturularak bu bölümlere bağlı toplamda 7 farklı tema oluşturulmuştur.

Son olarak yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik öneriler bölümüne bağlı olarak 3 farklı tema oluşturulmuştur.

Öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmeye ilişkin görüşleri sonucunda 3 bölüm ve bu bölümlere bağlı toplamda 16 tema araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

Yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik öğrenci görüşleri sonucunda tespit edilen bölüm ve temaların bulunduğu çizelge Şekil 3.4’de gösterilmektedir.

Şekil 3.4. Öğrencilerin Yaz Okullarına Yönelik Görüşlerinden Elde Edilen Temalar

3.2.2.1. Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Öğrencilere Sağladığı Üstünlüklere Yönelik Görüşler

Öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmenin sağladığı üstünlüklere yönelik elde edilen görüşlere bağlı olarak 6 farklı tema tespit edilmiştir. Bunlar: “*Ekonomik Fayda*”, “*Erken Mezuniyet*”, “*Ders Akışı*”, “*Yer ve Zaman Esnekliği*”, “*Tekrar Edilebilme*” ve “*Kontenjan*” olarak belirlenmiştir.

Yaz okulunda uzaktan öğrenmenin öğrenciler açısından üstünlüklerine ait temalar ve frekans dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Bkz. Tablo 3.13).

Tablo 3.13. Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Üstünlüklerine Yönelik Görüşleri ve Frekans Dağılımları

Temalar	<i>f</i>
Ekonomik Fayda	3
Erken Mezuniyet	2
Ders Akışı	1
Yer ve Zaman Esnekliği	3
Tekrar Edilebilme	3
Kontenjan	1

“Ekonomik Fayda” temasına ilişkin üç öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Öğrencilerin yaz okullarında almış oldukları derslere düzenli katılabilmeleri adına buldukları şehirlerde ev, apart veya yurt arayışı içerisinde oldukları bilinmektedir. Bu durumun öğrenciler üzerinde ekstra bir külfet gerektirdiği düşünüldüğünde yaz okulunda uzaktan öğrenme uygulamasıyla almış oldukları dersleri herhangi bir ortama bağlı kalmadan verebilme imkânları bulunmaktadır. Sonuç olarak barınma, ulaşım ve benzeri giderlerin ortadan kalkması öğrenciler üzerinde ekonomik olarak fayda sağlayacaktır. Konuya ilişkin aşağıda öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“... dersi almaya itecek birçok avantaj olduğunu söyleyebilirim. Ekonomik nedenler, zaman, kalacak yer sıkıntısı, ailevi durumu ve yazın çalışma zorunluluğu olanlar vardı mesela, uzaktan eğitimle yaz okulunda ders alarak işine de devam edebilirdi herhâlde arkadaşlar.” (Ö1)

“Normalde Temmuz’un 15’inde yaz okulu başlayacaktı ancak Temmuz’un 1’ine alındı. Bu yüzden Almanya’daki programım (Erasmus) da biraz zorlandı, değiştirmek zorunda kaldım. O yüzden Almanya’dan apar topar gelip yaz okuluna katılmam gerekti. Bu durum ekonomik olarak da zorladı beni. Eğer ki uzaktan olsaydı, belki normal bir zamanda Türkiye’ye gelirdim ve derslerimi uzaktan alırdım. Belki evimde olurdu, belki başka bir şehirde olurdu ama Denizli’de o sıcakta yaz okuluna gitmek zorunda kalmayabilirdim.” (Ö2)

“Örneğin benim ailem İstanbul’da yaşıyor. Yaz okulu için Eskişehir’e tekrar gelmem hem barınma açısından hem de harcamalarım açısından büyük bir zahmet öğrenciler için. Ama uzaktan eğitimle bu dersleri almak tabii ki de bu sorunları özellikle de ekonomik açıdan, aile özlemini de gidermesi açısından bence faydalı olduğunu düşünüyorum.” (Ö5)

“Erken Mezuniyet” temasına ilişkin bu soru başlığı altında iki öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Fakat yaz okullarının öğrencilere avantajları bölümünde beş öğrenci (Ö2, Ö3, Ö4, Ö5 ve Ö6) okulu daha erken bitirmeye yönelik görüşlerde bulunmuşlardır. Aynı amaç doğrultusunda verilen ifadelerde veri tekrarı olmaması adına bu bölümde yer verilmemiştir. Öğrencilerin bağlı buldukları programın normal öğretim süresinden önce mezun olabilmeleri adına yaz okullarında üst dönem dersleri olarak dönem kazandıklarına yönelik görüşlerine aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

“Mesela alttan olan bir ders değil de üstten olan bir ders için yaz okulunu düşünebilirdim. O zaman avantajlı olurdu. Hem tatilimi yapıp hem de önümüzdeki seneleri rahatlatabilirdim.” (Ö3)

“... başka bir şehirde de yapabilirdim, kendi memleketimde de yapabilirdim, bir sıkıntı olmazdı. Kesinlikle okulum daha erken biterdi ve dönemde seçtiğim ama bana uyuşmayan derslerin yerine de farklı dersler seçerek değiştirebilirdim. Daha iyi olurdu benim için, kendimi farklı alanlarda geliştirebilirdim. Sevdiğim dersleri daha fazla alabilir, daha çok uzmanlaşabilirdim belki. (Ö4)

“Ders Akışı” temasına ilişkin tek bir öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Yaz okullarında yüz yüze yapılan eğitim ortamında çevresel faktörlere bağlı olarak ders planlarında aksamalar yaşanmaktadır. Ders içeriklerinin eksik kaldığı veya yetiştirmek için son anlarda daha yoğun aktarılmasına yönelik görüşte bulunulmuştur. Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir derste içeriklerin daha planlı ve düzenli aktarılabilceği düşünülmektedir. Konuya ilişkin öğrencinin görüşüne aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

“Uzaktan eğitimde konunun nerede başlayacağı ve nerede biteceği daha belirgin oluyor. Yüz yüze eğitimde sıcağın dolayısıyla, hoca da öğrenciler de bunabiliyor. Bazen bu sebeple öğrenciler dışarıya çıkmak istiyor ve hoca da dersi bitirmek durumunda kalıyor. Bazı konular uzayabiliyor, bazı konular ise eksik kalabiliyor ama uzaktan eğitimde böyle bir durum söz konusu olmuyor. O saat dilimi içerisinde, hangi konunun işlenmesi gerekiyor, nereye kadar işlenmesi gerekiyorsa, o şekilde işleniyor. Böyle olunca da konuların sistemli bir biçimde işlendiğini düşünüyorum hatta kaçırdığımız dersler için geri dönüp izleme fırsatımız oluyor.” (Ö4)

“Yer ve Zaman Esnekliği” temasına ilişkin üç öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Yaz okullarının bilindiği üzere yaz aylarında yüksek sıcaklarda

gerçekleşiyor olması hâliyle eğitim-öğretim ortamlarını da olumsuz etkilemektedir. Öğrencilerin oluşan bu sıcaklıklara karşı derslere olan motivasyonlarının düştüğü yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Konuya ilişkin aşağıda öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Yani yer ve zamandan esneklik sağlayabilecek olması ders sayısını da arttırabilir. Böyle bir esneklik sağladığı için alabileceğiniz krediye, ortalama yükseltmeye, alttan ders alabilmeye ya da daha fazla ders almaya olanak sağlayacağını düşünüyorum.” (Ö1)

“Yaz okulu uzaktan eğitimle olmuş olsaydı eğer, ben belki bu dersleri Almanya’dayken bile halledebilecek durumda olacaktım. Belki yurtdışı programım değişmek zorunda kalmayacaktı.”(Ö2)

“Yaz okulu uzaktan eğitimle olduğu zaman birçok engeli öğrenciler için ortadan kaldırıyor. Eğer özellikle başka bir şehirde okuyorsanız boş yere tekrar okula gitmenize gerek kalmayabilir. Çünkü bilgisayar başındasın evdesin, evinden kalkıp okula gitme zorunluluğun yok. Bu açıdan uzaktan eğitim yazın daha avantajlı olabilir.” (Ö5)

“Tekrar Edilebilme” temasına ilişkin üç öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuşlardır. Planlı eğitim-öğretim temasında açıklandığı gibi uzaktan öğretim ile gerçekleştirilecek derslerin sonradan izlenilmesi ve içeriklerin tekrar edilebilmesinin mümkün olabildiğine yönelik görüşlerde bulunulmuştur. Konuya ilişkin aşağıda öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

“Böyle olunca da konuların sistemli bir biçimde işlendiğini düşünüyorum hatta kaçırdığımız dersler için geri dönüp izleme fırsatımız oluyor. Takıldığımız yere tekrar bakabiliyoruz, kayıt altına alındığı için. Yüz yüze böyle bir imkân olmuyor, uykumuz gelse, o gün hastaysak, gelmek istemiyorsak dersi kaçıırız ve bir daha o dersin telafisini bulamıyoruz.” (Ö4)

“... bence bu uygulamada öğrencilerin dersleri kayıttan yeniden izleyebilmeleri açısından çok avantajlı buluyorum.” (Ö5)

“Bir de o gün orada dinledim, eve gidince de notlarla uğraşmak zorunda kalıyorum ama online olursa belki evde bir kez daha dinleyebilirdim. Tekrar üzerinden geçme şansım olacaktı, bu çok daha fazla verimli olabilirdi.” (Ö6)

“Kontenjan” temasına ilişkin tek bir öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Öğrencilerin almak istediği dersi kendi üniversitesinde açılmadığı durumlarda başka üniversitelere başvurmaları gerekmektedir. Sınırlı kontenjanlara

düşünüldüğünden fazla başvuru talebinin olduğu bu sebeple birçok öğrencinin ihtiyacı olmasına rağmen mağdur olduğu yönünde görüşte bulunulmuştur. Uzaktan öğrenme ile açılacak bir yaz okulu dersinin daha fazla öğrenciye hizmet sunabileceği düşünülmektedir. Konuya ilişkin öğrencinin görüşüne aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

“Bence uzaktan öğretimde bu dersi isteyen alabilmeli ve bu çok faydalı olur. Dersi aldığım zamanı hatırlıyorum Haber Merkezi’nde idim ve bilgisayarın başında nöbet tutuyordum dersi alabilmek için. Alamayan arkadaşlarım üzülüyorlar. Para vermek istiyor, bilgisayar başında hazır. Buna çok ihtiyacı var ama alamadı.” (Ö6)

3.2.2.2. Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmenin Sınırlılıklarına Yönelik Görüşleri

Öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmenin oluşturduğu sınırlılıklarına yönelik “Teknoloji”, “Etkileşim” ve “Motivasyon” boyutları üzerinde görüşlerde bulunmuşlardır. Teknoloji boyutuna bağlı olarak iki tema tespit edilmiştir. Bunlar: “*Teknoloji Okuryazarlığı*” ve “*Teknolojiye Sahip Olma*” olarak belirlenmiştir. Etkileşim boyutuna bağlı olarak da iki tema tespit edilmiştir. Bunlar: “*Sosyalleşme*” ve “*İletişim*” olarak belirlenmiştir. Son olarak motivasyon boyutuna bağlı olarak ise üç tema tespit edilmiştir. Bunlar: “*Ortamın Yaratmış Olduğu Rahatlık Hissi*”, “*Anlık Karşılıklı İletişimin Güçlüğü*” ve “*Teknik Sorunlara Karşı Endişe Duyma*” olarak belirlenmiştir.

Yaz okulunda uzaktan öğrenmenin öğrenciler açısından sınırlılıklarına yönelik oluşturulmuş alt bölümler ve temalar aşağıda açıklanmaktadır.

3.2.2.2.1. Teknoloji Boyutuna Yönelik Görüşler

Öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenme yönteminin beraberinde getirmiş olduğu teknoloji kullanım boyutuna yönelik elde edilen görüşlere bağlı olarak iki tema tespit edilmiştir. Bu temalar uzaktan öğretim sürecinin sağlıklı işleyebilmesi için koşul olarak belirtilmiş “Teknoloji Okuryazarlığı” ve “Teknolojiye Sahip Olma” temaları olarak belirlenmiştir.

Teknolojiye sahip olma temasına ilişkin tek bir öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuştur. Öğrencilerin teknolojiye sahip olma ve kullanım düzeylerinin

yüksek olduğu görüşü belirtilmiştir. Uzaktan öğrenme ile öğrenciler hem teknolojiyi etkin kullanmaları hem de öğrenmelerini kolaylaştırmaları adına normal örgün eğitime göre daha verimli olabileceği görüşü ifade edilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğrencinin görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Teknik açıdan bakacak olursak, artık herkesin evinde bilgisayar var, akıllı telefonlar var. Teknolojiye her yerden ulaşabiliyoruz, İnternete her yerden bağlanabiliyoruz. İnternet hızımız iyi.” (Ö5)

Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda temel araçlardan biri ilgili teknoloji kullanabilme becerisidir. Bilgisayar kullanım becerisi yetersiz olan bir bireyin uzaktan öğrenme sistemi içerisinde yer alması kendisi açısından dezavantajlı bir konuma getirecektir. Günümüzde teknoloji kullanabilen birey sayıları yüksek oranlarda olmasına rağmen yine de öğrencilerin teknoloji kullanım boyutuna yönelik görüşleri alınarak tablo şeklinde gösterilmiştir. Bu görüşler aşağıdaki tabloda verilerek ilgili öğrenci görüşlerine doğrudan yer verilmiştir (Bkz. Tablo 3.14).

Tablo 3.14. *Öğrencilerin Teknolojiyi Kullanabilme Becerilerine Yönelik Görüşleri*

Öğrenci	Teknoloji Kullanım Becerisi
Öğrenci 1	Üst düzey
Öğrenci 2	Üst düzey
Öğrenci 3	Üst düzey
Öğrenci 4	Üst düzey
Öğrenci 5	Zayıf
Öğrenci 6	Üst düzey

Tablo 3.14’de görüldüğü üzere öğrencilerden beşi (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4 ve Ö6) uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda kullanılacak öğrenme yönetim sistemini kolaylıkla kullanabileceklerini belirtmişlerdir. Sadece tek bir öğrenci (Ö5) geçmişte uzaktan öğrenme ile almış olduğu bir dersi göz önünde bulundurarak öğrenme yönetim sistemini kullanabilme konusunda arkadaşlarından

destek aldığını, teknoloji kullanımı konusunda kendisini yeterli görmediğini belirtmiştir. Aşağıda bu görüşlerin bazılarına doğrudan yer verilmiştir.

“Uzaktan öğretimle ders aldığım dönemde hiç zorlanmadım. Genel olarak programlar çok kompleks değil. Yazıyorsunuz, hoca anlatıyor, sorunuz olduğunda siz yazıyorsunuz ya da o kamerayı açabiliyor isterse. Bu şekilde notlarınızı alıyorsunuz. Bence çok zor değil kullanımı.” (Ö3)

“Açıkçası ilk derse giriş yapacağım zaman bir arkadaşlarıma sordum. Ben teknolojiyle pek iç içe değilim. Fazla merakta etmiyorum o yüzden daha önce uzaktan eğitimde ders alan arkadaşlarımdan sistemin nasıl kullanıldığı, nasıl giriş yapıldığını, nerelerden hangi işlemlerin yapıldığını sordum onlar da öğretti ama öyle çokta zor bir şey değil.” (Ö5)

3.2.2.2.2. Etkileşim Boyutuna Yönelik Görüşler

Öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmenin öğrenci-öğretim elemanı ve öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşim boyutuna yönelik elde edilen görüşlere bağlı olarak iki tema tespit edilmiştir. Bu temalar öğrencilerin yaz okullarında birbirleri arasındaki “İletişim” ve “Sosyalleşme” boyutları olarak belirlenmiştir.

İletişim temasına ilişkin tek bir öğrenci konuya yönelik görüşte bulunmuştur. İnsan doğası gereği etkileşim içerisinde olan bir varlıktır. Öğretim elemanının öğrenciyle yüz yüze iletişim içinde buldukları bir ortamdan dijital ortama geçişlerinde karşılıklı etkileşim yönünün zayıf kalabileceği yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Her ne kadar dijital ortamlar üzerinde de karşılıklı etkileşimin gerçekleştirilebileceği ortamlar bulunsa da gerçek hayatta var olan etkileşime göre bu yönüyle zayıf kalabileceği düşüncesi ifade edilmiştir. Konuya ilişkin aşağıda öğrencinin görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Bizim bölümümüzle alakalı olarak İletişim Bölümü olduğu için genelde birebir hocayla sınıf içerisinde aktif bir şekilde iletişim içerisinde olmamız gerekiyor. Sorularımıza anlık dönütler almak, konuyu diğer arkadaşlarımızla tartışmak açısından yüz yüze iletişimin bu noktada önemli olduğunu düşünüyorum. Bu açıdan bazı derslerin uzaktan eğitimle pek etkili olacağını düşünmüyorum.” (Ö5)

Öğrencilerin yaz okullarında birbirleri ya da arkadaş grupları arasındaki iletişimlerini, tutum ve davranışları “Sosyalleşme” teması altında ele alınarak öğrencilerin bu konuya ilişkin görüşleri belirtilmiştir. Etkileşim teması altında

belirtilen bu temada öğrencilerin uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunun normal bir yaz okuluna göre sosyalleşme boyutuna yönelik görüşleri tablo şeklinde gösterilmiştir. Bu görüşler Tablo 3.15’de verilerek ilgili öğrenci görüşlerine doğrudan yer verilmiştir.

Tablo 3.15. Öğrencilerin Sosyalleşme Boyutuna Yönelik Görüşleri

Öğrenci	Uzaktan Öğrenmede Sosyalleşme Etkisi
Öğrenci 1	Kısmen Zayıftır
Öğrenci 2	Kısmen zayıftır
Öğrenci 3	Zayıftır
Öğrenci 4	Zayıftır
Öğrenci 5	Zayıftır
Öğrenci 6	Fark Yoktur

Tablo 3.15’de görüldüğü üzere öğrencilerden üçü (Ö3, Ö4 ve Ö5) uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda öğrenciler arasında sosyalleşmenin sağlanması yönüyle zayıf kalacağı görüşü belirtmişlerdir. Yine öğrencilerden ikisi (Ö1 ve Ö2) sosyalleşme anlamında kısmen zayıf kalacağı son bir öğrenci (Ö6) ise normal bir yaz okulu ile uzaktan öğrenme ile yaz okulları arasında sosyalleşme yönüyle anlamlı bir farkın olmayacağı görüşünde bulunmuşlardır. Aşağıda bu görüşlerin bazılarına doğrudan yer verilmiştir.

“Üniversitedeki arkadaşlarım sosyalleşmemde önemli bir etkendi. Fakat aynı zamanda benim yaşadığım yerde de, yani ailemin yaşadığı Adana’da da belli bir arkadaş kitlem var, yani aynı etkileşimi orada da yaşayabiliyordum. Yaz okulu, bu açıdan sosyalleşmemi %100 etkilerdi, diyemem. Kısıtlardı belki biraz o kadar...” (Ö2)

“Yaz okulunda arkadaşlarımla birlikte aynı sınıfta ders almak, ders sonrasında yazın hava da güzel olduğu için arkadaşlarımla bir şeyler yapmak, etkileşim içerisinde olmak benim için güzel bir durum. Fakat uzaktan eğitimle yaz okulunu düşündüğümde bu pek mümkün görünmüyor açıkçası...” (Ö5)

“Sosyalleşme anlamında da çok bir etkisi olacağını düşünmüyorum. Okulda, kimsenin konuşacak bile hâli yoktu zaten sıcağın. Kendi adıma belki dışarıda daha kaliteli vakit geçirebilecekken okulda geçirmiş oldum çoğu zamanımı.” (Ö6)

3.2.2.2.3. Motivasyon Boyutuna Yönelik Görüşler

Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek olan bir yaz okulunda öğrenciler motivasyon boyutuna yönelik görüşlerde bulunmuşlardır. Görüşlerden yola çıkarak elde edilen sonuçlarda uzaktan öğrenme ile yürütülecek bir yaz okulunda öğrenci motivasyonunun birçok değişkene bağlı olarak değişebileceği tespit edilmiştir. Öğrencilerin motivasyonlarını olumlu yönde etkileyen ve olumsuz olarak etki eden değişkenler olarak iki bölüm altında incelenmiştir. Öğrenci motivasyonuna olumsuz etki eden değişkenler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Uzaktan yürütülecek bir derste bilgisayar karşısında olmanın vermiş olduğu rahatlık hissinin derse karşı dikkatin dağılmasına sebep olması,
- Öğretim elemanı ile anlık etkileşimin bu sistem üzerinde güç olduğu endişesi,
- Oluşabilecek teknik sorunlara karşı kaygı duyma (İnternet kesintisi, arızalar vb.).

Öğrencinin motivasyonuna olumsuz yönde etki eden görüşlerden bazılarını aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

“Bilmiyorum yani okula gelmek bir şeyin parçası olmak güzel. Boş oturmak evde insanı rahatlığa itiyor. Okula gelip gittikçe; sabah mesela bir saatte kalkmak insanı disipline sokuyor. Diğer türlü ben disiplinli olamıyorum. Uzaktan öğretim sürecinde, bilgisayar karşısında ders izlediğimde okulda derste oturduğum gibi oturmuyorum. Gerekirse bilgisayarı kucağıma alıp uzanıyorum, bunların hepsi dikkat dağıtıcı şeyler aslında diye düşünüyorum. (Ö3)

“Aldığım uzaktan eğitimlerde kışın bazı sorunlar yaşanıyordu. Bilmiyorum belki, kışın çok soğuk olduğundan İnternet bağlantılarında sorun oluyordu. Sistem çok fazla çöküyordu. Böyle durumlar söz konusu olabiliyor, öyle zamanlarda tam motive olmuşken İnternetin kesilmesi, elektriklerin gitmesi, dersin bölünmesi tabii ki kötü bir durum çünkü tam adapte olmuşken bir anda dikkat dağılıyor.” (Ö4)

“Bizim bölümümüzle de alakalı olarak İletişim Bölümü olduğu için genelde birebir hocayla sınıf içerisinde aktif bir şekilde iletişim içerisinde olmanız gerekiyor. Bu açıdan bazı derslerin uzaktan eğitimle pek başarı sağlayacağını düşünmüyorum.”(Ö5)

Öğrenci motivasyonuna olumlu etki eden bu değişkenler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Yer ve zaman anlamında esneklik sağlanması açısından istenilen bir ortamda rahat çalışma hissi,
- Yaz tatilinde ailesiyle birlikte olmanın vermiş olduğu mutluluk hissini derslere karşı güdülenmeyi artırabileceği,
- Ders çalışma saati ve sürecinin bireyin kendi yönetiminde olması,
- Barınma, ulaşım vb. giderlerin ortadan kaldırılması açısından bireye ekonomik fayda sağlanması.

Öğrencinin motivasyonunu olumlu yönde etki eden görüşlerden bazılarını aşağıda doğrudan yer verilmiştir.

“Adana şartlarını düşünecek olursak açıkçası o sıcakta derse gelmek istemeyen ya da dersi alıp yeterince katılım gösteremeyenler oluyordu. Uzaktan öğretimle en azından klimanın altında dersi nispeten daha rahat bir ortamda takip edebiliyordum.” (Ö1)

“Şehir dışında okuyan öğrencilerin en büyük sıkıntılarından bir tanesi, evde veya yurttaki, kaldığı yere barınma açısından ödediği para. Ya da evde kalıyorsa, elektrik, su, doğalgaz gibi ödemesi gereken ekstrasından maliyetleri var ama eğer uzaktan eğitim olmuş olsaydı ve evimde olsaydım bu tarz maliyetlere girmeyecektim ve ailemin yanında, arkadaşlarımın yanında olacaktım, daha rahat bir ortamda olacaktım.” (Ö2)

3.2.2.3. Öğrencilerin Yaz Okullarında Uzaktan Öğrenmeye Yönelik Önerileri

Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek yaz okulunda öğrenciler bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Bunlar: “*Sistem Tanıtım Platformu Oluşturma*”, “*Eşzamanlı Eğitim*” ve “*Sosyal Ağ Entegrasyonu*” olarak belirlenmiştir.

Uzaktan öğrenme ile yaz okuluna katılacak öğrencilerin Öğrenme Yönetim Sistemi üzerinden dersleri nasıl takip edebilecekleri, ders içeriklerine nereden ulaşabilecekleri ve öğreticiye nasıl soru sorabileceği gibi konular üzerinde sorun yaşamamaları adına bu sistemin işleyişine yönelik bir tanıtım platformu (demo) oluşturulmasının faydalı olabileceği yönünde bir öneride bulunulmuştur. Teknoloji okuryazarlık düzeyi düşük olan öğrenciler için bu tarz bir uygulamaya ihtiyaç duyulduğu aşağıdaki öğrencinin doğrudan görüşüyle açıklanmıştır.

“Bir diğeri de dediğim gibi ben paneli (öğrenme yönetim sistemi) kullanmakta güçlük çektiğim için arkadaşlarımdan yardım istedim. Ama hani bu konuda arkadaşlarımdan yardım isteyemeyenler öğrenciler için bence bir kılavuz ya da bir demo uygulanması olsa çok güzel olur diye düşünüyorum. Gerektiğinde öğrenci girip anlamadığı noktaları izleyip öğrenebilir. Bu durum uzaktan eğitim için daha faydalı olacağını düşünüyorum.” (Ö5).

Katılımcı olarak belirlenmiş 6 öğrenci üzerinde uzaktan öğrenme ile yaz okulunda yürütülecek derslerin eş zamanlı / eş zamansız olarak gerçekleştirilmesine ilişkin bir soru sorulmuştur. Bunun üzerine öğrencilerin tamamı derslere eş zamanlı olarak katılmak istediklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca ders sonrası bu videoları tekrar izleyip anlamadıkları noktaları pekiştirebilmeleri açısından bu ders videolarının sistem üzerinde bulunmasını ve istedikleri zaman tekrar izleyebilmeleri açısından kendi öğrenmelerine fayda sağlayacağı yönünde görüşlerde bulunmuşlardır. Aşağıda örnek olarak 6 numaralı öğrencinin görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Bence derslerin belirli bir saatte işlenmesi iyi bir şey. Çünkü öğrenci bu sefer derslere katılmayıp dersleri biriktirecek. Çünkü öğrenciler rahatı seviyor. Aman sonra izlerim, aman sonra yaparım gibi ertelemeleri seviyorlar. O yüzden bu güdülemenin olması hatta hocanın da nasıl örgün eğitimde yoklama alınıyorsa aynı şekilde bir yoklama alınması bile öğrenciyi tetikleyebilir. Çünkü yaz okulunda normalde yoklama alınıyor. Devamsızlık yaparsan kalıyorsun. Kendi açımdan konuşmak gerekirse derslerin eş zamanlı olarak yürütülmesinin daha faydalı olacağını düşünüyorum bu yüzden...” (Ö6).

Öğrencilerin normal yaz okullarında etkileşim boyutuna yönelik yaptığı görüşlerde ders sürecinde ve ders sonrası iletişimlerini anlamında olumlu görüşlerde buldukları tespit edilmiştir. Bunun aksine uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda ise etkileşim boyutunun tam olarak sağlanamayacağı yönünde görüşlerde bulunulmuştur. Günümüz teknolojisinde sosyal ağ kullanım oranlarının yüksek olması yüz yüze yapılan iletişim arasındaki açığı kapatma bağlamında Öğrenme Yönetim Sistemlerine bu teknolojilerin dâhil edilmesiyle daha da üstünlük sağlayacağı yönünde bir öneride bulunulmuştur. Aşağıda 1 numaralı öğrencinin görüşüne doğrudan yer verilmiştir.

“Mesela genel olarak sosyal ağları herkes bir şekilde kullanıyor. Bu sisteminde bir şekilde bir ayağı bununla temas etse, entegreli olsa daha faydalı olacaktır bence. Aslında o tarz bir şey zaten olmak zorunda açıkçası. Arkadaşlarıma

özelden bir soru sorabilmem açısından dersle ilgili bir grup oluşturmak, not paylaşmak açısından çok güzel olur diye düşünüyorum. Bilmiyorum öğrenciler arasında görüntülü bir iletişim sağlanabilir mi, diyeceğim ama sistemin bir sürü öğrencisi olduğunu düşünürsek bir derste, o da çok olası görünmüyor açıkçası ama yapılırsa belki daha güzel olabilir yinede.” (Ö1).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

4.1. Sonuç

Bu araştırma üniversitelerde giderek yaygınlaşan yaz okulu uygulamasının uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilmesine ilişkin öğretim elemanları ve öğrencilerin ortak görüşleri, öğretim elemanlarının görüşleri ve öğrenci görüşleri olmak üzere üç bölüm altında değerlendirilerek aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

4.1.1. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Ortak Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmanın amaç ifadesinde belirtilen sorular bağlamında öğretim elemanları ve öğrencilerin yaz okullarına yönelik görüşleri ve yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik görüşlerinden elde edilen sonuçlar aşağıda açıklanmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin yaz okullarında öğrenciler açısından başarısız olunan dersleri alma, erken mezun olabilme ve akademik not ortalamayı yükseltme gibi konular üzerinde fayda sağladıkları yönünde ortak görüşlerde bulunmuşlardır. Kaya ve Konu (2015) ve Taşdemir (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda, öğrencilerin genel olarak yaz döneminde ders almalarının amacının üstten ders alarak erken mezun olmak ve ileri yarıyılları rahatlatmak olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada da yaz okullarının öğrenciye erken mezun olma fırsatı tanıma noktasında aynı sonuca ulaşıldığı tespit edilmiştir.

Bir başka ortak görüş olarak öğrencilerin yaz okullarında yoğunlaştırılmış bir dönem geçirdikleri yönünde görüşler bulunmaktadır. Normal eğitim-öğretim dönemine oranla aynı ders içerikleri yaz okullarında daha kısa bir sürede aktarılması, bu sebeple hem öğretim elemanının dersi hızlı işlemesi hem de öğrencinin yoğun bilgileri pekiştirmede zorluk çekmesi yaz okullarının sınırlılık yönünü ortaya koymaktadır. Durucasu, Aşan ve Er (2006) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, anket uygulanan 300 öğrencinin yaz okulu

beklentilerine göre %72'lik bir bölümünün öğrencilerin derse devam konusunda, yaz okulundaki derslerinin zorluğundan, derslerin işleniş biçimi ve memnuniyete kadar ilgili özellikler bakımından ortak görüşlerde bulduklarını tespit etmiştir. Aynı şekilde Deneme (2008) yaptığı araştırma sonucunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ders çalışırken kısa zamanda okudukları sözcüklerin anlamsız bir yığın hâline geldiğini, çalışmaya başladıklarında çalışamayacak kadar yorgun olduklarını ifade etmişlerdir. Omelicheva (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da yaz okullarında açılan dersler yoğunlaştırılmış bir formatta tasarlandığını belirtmiş bu bakımdan öğretim elemanları ders içeriğini daha hızlı öğretmeye, öğrenciler ise daha hızlı öğrenme çalışmakta olduklarını tespit etmiştir. Yapılan bu araştırmanın sonuçları belirtilen çalışmalardaki sonuçlarla karşılaştırıldığında benzer sonuçlar elde edildiği görülmüştür.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik fiziksel ortama bağlı kalmadan öğrenim faaliyetlerinde bulunabilmeleri yönüyle ortak görüşlerde bulunmuşlardır. Fiziksel ortama bağımlılığın ortadan kalkmasıyla birlikte barınma, ulaşım ve diğer maddi harcamaların ortadan kalkması öğrenciler açısından ekonomik durumlarına fayda sağlayacağı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Normal yaz okullarında olduğu gibi uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda öğrencilerin yine başarısız olunan dersleri alma, erken mezun olabilme ve akademik not ortalamayı yükseltme gibi olanakları bulunmaktadır. Ayrıca teknoloji kullanım düzeyi yüksek bireylerin bu uygulama ile yeni teknolojiler öğrenme ve bu tecrübelerini başka ortamlara transfer edebilme fırsatları bulmaları yönüyle öğretim elemanları ve öğrencilerin ortak görüşler içerisinde olduğu tespit edilmiştir.

Özkul ve Aydın (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğrencilerin İnternete dayalı uzaktan eğitim uygulamalarını daha fazla tercih ettikleri saptanmıştır. Hedef kitlenin, teknolojiyi daha fazla kullanabiliyor olmaları, tek yönlü iletişimi içeren okuma ve izleme türü etkinlikler yerine kısa mesajlar gönderme, durağan/hareketli görüntü ya da ses ekleme türü etkinlikleri tercih ediyor olmaları bu çalışmada elde edilen bulgular ile benzer sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir. Ayrıca Holmes, Signer ve Macleod (2014), He (2014), Perez-Fasano (2010), Bishop-Clark, Dietz-Uhler ve Fisher (2007) ve Auyeung (2004)

tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda katılımcıların süreç sonunda teknoloji kullanım durumlarında artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada da öğrencilerin teknoloji kullanım düzeylerinin yüksek olduğu ve bu nedenle uzaktan yaz okulu ile açılacak derslere katılımın yüksek olması beklenmektedir. Yukarıda belirtilen çalışmalardan elde edilen sonuçlar ile bu çalışmalardaki bulgular karşılaştırıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı tespit edilmiştir.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmeyle yürütülecek derslerde etkileşim boyutunun sınırlı olduğu yönünde ortak görüşlerde bulunmuşlardır. Öğretici-Öğrenci ve Öğrenci-Öğrenci arasındaki iletişimin yüz yüze gerçekleştirilen yaz okulundaki derslere göre zayıf kaldığı görüşü tespit edilmiştir. İbicioğlu ve Antalyalı (2005) yapmış olduğu çalışmada, sınıf ortamındaki eğitim ile uzaktan eğitim uygulamaları kıyaslanarak, uzaktan eğitimdeki başarıya etki eden faktörleri araştırmıştır. Araştırma sonucunda etkileşimin, dersin derinlemesine kavranmasında ve yanlış anlaşılmanın giderilmesinde birincil derecede öneme sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan bu çalışmada ise öğretim elemanlarının konuya yönelik olarak gelişen teknolojilerle birlikte dijital etkileşimin artırılabilmesi görüşünü savunsalar da yüz yüze iletişimin yarattığı boşluğu doldurmada etkili olamayacağı görüşünde bulunmuşlardır. Öğrenciler ise derslerle ilgili eşzamanlı sorular sorma noktasında ve diğer arkadaşlarıyla iletişim sağlamada uzaktan öğrenmenin yeterli olamayacağı görüşünü ifade etmişlerdir. Elde edilen görüşlere bağlı olarak uzaktan öğrenmede karşılıklı etkileşimin geliştirilmesinin mümkün olduğu fakat yüz yüze iletişim kadar yeterli olmayacağı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

4.1.2. Öğretim Elemanları Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar

Öğretim elemanları ve öğrencilerin ortak görüşleri dışında kalan noktaları belirlemeye ilişkin bulgular, öğretim elemanlarının yaz okullarına yönelik görüşleri ve uzaktan yaz okullarına yönelik görüşlerinden elde edilen sonuçlar olmak üzere iki bölüm altında aşağıda açıklanmaktadır.

Öğretim elemanları, yaz okulunda ders almak isteyenler öğrencilerin herhangi bir zorunluluk durumuna bağlı olmadan, kişisel isteklerine bağlı olarak gelişen bir uygulama olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yaz okuluna şehir dışından

katılan öğrencileri ele alarak sosyo-kültürel olarak bulunduğu şehri tanıma, kültürel zenginliklerini öğrenme fırsatı yakalamaları açısından yaz okullarının üstün yanları olduğu görüşünde bulunmuşlardır.

Yaz okullarında öğrencilerin yaşadıkları sorunları ele alarak derslerin denklik durumu konusuna yönelik bir takım görüşlerde bulunmuşlardır. Aynı derslerin farklı üniversitelerde farklı şekillerde işlenmesinden kaynaklanan bu durum, öğrencilerin yaz döneminde uygun şartlarda aynı dersi bulmaları açısından kendilerine güçlük oluşturmaktadır. Ayrıca öğrencinin ihtiyacı olmasına rağmen sınırlı kontenjan sorunu nedeniyle yaz okullarına katılamadıkları yine bu görüşler sonucunda ortaya çıkmıştır.

Yaz okullarının öğretim elemanları açısından ekstra ekonomik kazanç sağladığı görüşü belirtilmiştir. Öğretim elemanının yaz döneminde tekrar eğitim-öğretim faaliyetlerinde bulunmalarının karşılığı olarak yaz okullarında ekonomik olarak ek kazanç elde ettikleri ifade edilmiştir. Ayrıca akademik ortamdan uzaklaşmayarak kendi çalışmalarına devam edebilme olanakları yine yaz okulları ile mümkün olabildiği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Buna karşın öğretim elemanlarının ekstra çalışmaları ve tatil yapamamaları gibi durumlar ile karşı karşıya kaldıkları sonucuna ulaşmıştır.

Taşdemir (2010) yaptığı araştırma sonucunda, öğrencilerin yaz dönemi uygulamasının öğrenci, fakülte ve öğretim elemanlarının eşit derecede işine yaradığı görüşünde olduğunu tespit etmiştir. Ancak öğrenciler, öğretim elemanlarının yaz dönemine bakışlarını/ders almalarını, kısmen maddi, kısmen mesleki bir anlayışla yaklaştıklarını düşündüklerini ortaya koymuştur. Yapılan bu çalışmada da belirtilen çalışmada olduğu gibi benzer sonuçların elde edildiği görülmüştür.

Öğretim elemanlarının yaz okulunda uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleri sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin bu uygulama sayesinde:

- Derslerin zaman ve mekândan bağımsız şekilde gerçekleşmesinden dolayı aynı zamanda tatil yapma fırsatı bulma,
- Normal şartlarda yaz döneminde ailesinden uzakta yaz okuluna katılacakları yerine kendi ev ortamında, ailesinin yanında öğrenim hayatına devam edebilme,

- Kendi ders çalışma stratejisini öğrencinin kendisinin belirlemesi nedeniyle bireysel öğrenmeyi geliştirebilme,
- Yaz okuluna katılmaya ihtiyacı olan fakat bazı nedenlerle (ekonomik, aile vb.) katılamayan öğrenciler için fırsat eşitliği sağlama,
- Yaz okulunda uzaktan öğrenme ile ders alan öğrencilerin aynı zamanda bir işte çalışma, staj yapma ya da başka bir kursa (dil vb.) katılma imkânları bulma,
- Ortak görüşlerde belirtilen ekonomik olarak bazı harcamaların ortadan kalkması ve erken mezun olma fırsatı bulma,
- Tüm bunların sağlanmasıyla öğrencilerin motivasyonlarının yüksek olması gibi üstünlükler sağlayacağı yönünde sonuçlar elde edilmiştir.

Öğretim elemanlarının yaz okulunda uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleri sonucunda hem öğretim faaliyetlerinde bulunup aynı zamanda tatil yapabilecekleri, akademik çalışmalarına devam edebilecekleri ve bu durumun motivasyonlarını olumlu yönde etkileyebilecekleri sonucu tespit edilmiştir. Kurum açısından uzaktan öğrenme sayesinde farklı üniversitelerde okumakta olan öğrencilere hizmet sunma ve kurumun kendi kaynaklarını daha ekonomik kullanması yönünde sonuçlar elde edilmiştir.

Öğretim elemanlarının uzaktan öğrenme ile yaz okullarına yönelik bazı olumsuz düşünceleri de bulunmaktadır. Yüz yüze öğrenme ortamında ders işlemeye alışık öğretim elemanlarının bu alışkanlıklarından vazgeçmekte zorlanabileceklerini ifade etmişlerdir. Aynı şekilde uzaktan öğretim tecrübesi olmamasına rağmen bu uygulama ile öğretimin uygun olmayacağını benimseyen bir başka deyişle ön yargılı düşünen öğretim elemanlarının da bulunabilecekleri belirtilmiştir. Uzaktan öğrenme ile derslerin aktarımı için gerekli ders materyallerinin bu ortama uygun hâle dönüştürülmesi gerektiği belirtilmiş ayrıca hem Öğrenme Yönetim Sistemi'ni kullanabilme hem de süreçle ilgili hazırlıkları tamamlamak için gerekli disiplinlere sahip olmanın öğretim elemanlarına ekstra bir iş yükü oluşturacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Uzaktan yaz okulu uygulamasına yönelik bir takım üstünlük ve sınırlılık durumları belirtilmiştir. Uzaktan öğrenme ile yaz okulu uygulamasının normal yaz okulu uygulamasına göre:

- Uzaktan öğrenme ile yaz okulu uygulamasının bir ilk olduğu,
- Öğrencilerin eğitsel içeriklere daha kolay şekilde erişebildikleri,
- Teknoloji kullanan birey sayısının yüksek olması nedeniyle ilgi duyulduğu,
- Teorik derslerin aktarımının kolay sağlanabildiği,
- Aynı anda daha çok öğrenciye hizmet sunulabildiği,
- Sayıca az olan öğretim elemanı açığını uzaktan öğretim ile kapatabilme imkânı

gibi durumlar üzerinde üstünlük sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıda bahsedilen uzaktan öğrenmenin üstünlük durumuna karşın bir takım sınırlılıklar da mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bunlar:

- Yüz yüze eğitimdeki etkileşim boyutunun uzaktan öğretimde zor sağlanabildiği,
- Uzaktan öğrenme sürecine dâhil olacak öğrencilerin ilgili teknolojiye ve belirli düzeyde teknoloji okuryazarlığa sahip olması gerektiği,
- Uzaktan öğrenme için gerekli teknik altyapının sağlamış olması gerektiği,
- Uygulamalı dersler için uzaktan öğrenmenin yetersiz kalabileceği,
- Sürece dâhil olmak isteyen öğretim elemanlarının gönüllülük durumlarını artıracak bazı teşviklerin sağlanması gerektiği,
- Uzaktan öğrenme ile yapılacak değerlendirme ve sınav organizasyonlarının güç olduğu veya iyi yapılandırılması gerektiği,
- Uzaktan öğrenme ile yaz okulunda açılan dersin denklik durumu için gerekli yasal boyutların oluşturulması gerektiği

gibi boyutlar üzerinde uzaktan öğrenmenin sınırlılık oluşturacağı sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.3. Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Sonuçlar

Öğretim elemanları ve öğrencilerin ortak görüşleri dışında kalan noktaları belirlemeye ilişkin bulgular, öğrencilerin yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik görüşlerinden elde edilen sonuçlar olmak üzere aşağıda açıklanmaktadır.

Öğrencilere göre uzaktan yaz okullarının normal yaz okullarına göre üstün yanları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Normal yaz okulunda yüksek sıcaklıklardan dolayı bazı ders planlarında aksaklıkların yaşandığı bu sebeple son anlarda derslerin daha yoğun geçtiği belirtilmiştir. Uzaktan yaz okulunda ise ilgili derse ait tüm içeriklerin sistem üzerinde önceden yüklü olması derslerin planladığı gibi tamamlanmasına yardımcı olmaktadır.
- Uzaktan öğrenme ile öğrenci ilgili derse ait içerikleri tekrar çalışabilir ders videolarını tekrar izleyebilir.
- Yaz okullarında fiziksel olanaklara göre belirlenmiş kontenjanların uzaktan öğrenme ile daha fazla öğrenciye hizmet sunabileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin uzaktan öğrenme ile yaz okulunda sosyalleşme boyutunun zayıf kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ders öncesi ve sonrasında birbirleriyle geçirmiş oldukları zamanların motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği ve derslere karşı güdüleyici bir etken olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Uzaktan öğrenme ile yaz okulu uygulamasında böyle bir durumun oluşmaması öğrenciler açısından kısmen de olsa sınırlılık oluşturabileceği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Öğrencilerin öncelikli hedefi almış oldukları dersleri başarılı şekilde tamamlama gayreti içerisinde olduklarını belirtmişler buna karşın sosyalleşme boyutunun da önemli olduğunu dile getirmişlerdir.

Uzaktan öğrenme ile yaz okulunda öğrencilerin almış oldukları dersleri takip edebilmeleri açısından bazı öğrencilerin motivasyon anlamında güçlük yaşadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerden bazıları ev ortamında rahatlık sebebiyle bilgisayar karşısında dikkatlerini dağıtacak bazı etkenlerin olduğunu dile getirmişler, bu durumun da motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyebilecekleri sonucunu ortaya çıkarmıştır.

4.2. Öneri

Yukarıdaki bulgular ve sonuçlar ışığında uzaktan yaz okullarına yönelik öneriler, öğretim elemanları önerileri ve öğrenci önerileri olmak üzere iki bölüm altında açıklanmaktadır.

4.2.1. Öğretim Elemanı Önerileri

Öğretim elemanlarının yaz okullarında uzaktan öğrenmeye yönelik önerileri 4 farklı bölüm altında incelenmiştir. Bu bölümler “Uygulamaya yönelik”, “Yapılandırmaya yönelik”, “Yasal Boyuta yönelik” ve “Açıköğretim Sistemine yönelik” öneriler olarak belirlenmiştir.

Uygulamaya yönelik öneriler: Yaz okullarında uzaktan öğrenme uygulamasına yönelik yaşanan sorunların tespit edilmesi ve sistemin ileride oluşabilecek durumlara karşı önlem alınması açısından bir pilot çalışmaya ihtiyaç duyulabilir.

Yapılandırmaya yönelik öneriler: Yaz okullarında uzaktan öğrenme uygulamasının yönetsel boyutunda iyi bir yapılandırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılandırmaya ihtiyaç duyulan konular aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Teknik altyapı ihtiyacı karşılayacak şekilde hazırlanabilir
- Öğretim içerikleri, konu uzmanları tarafından uygunluğunu sağlanabilir
- Yaz okulunda açılacak derslere yönelik bir standart oluşturulabilir
- Derslerin denklik durumu için diğer üniversiteler ile işbirliği sağlanabilir ya da Yükseköğretim Kurumu yönetmeliğine bağlı bir esasa dayandırılabilir
- Öğretim elemanlarının sürece katılım oranlarını artırmaya yönelik gerekli teşvik ve ekonomik durum yapılandırılabilir
- Öğrencilerin uygulamaya katılımı için gerekli koşullar belirlenebilir
- Sınavlar ve diğer ölçme-değerlendirme araçları için gerekli düzenlemeler yapılandırılabilir.

Yasal boyuta yönelik öneriler: Yaz okulunda açılan derslerin diğer üniversiteler arasında denklik durumuna yönelik yasal bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Yükseköğretim Kurumu’nun bu uygulamaya yönelik karar ve esaslar belirlemesi oluşabilecek sorunların önüne geçebilir.

Açıköğretim Sistemine yönelik öneriler: Yaz okulu uygulaması genel itibarıyla örgün eğitim sistemi bünyesinde yer alan lisans ve önlisans programlarında uygulanmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda Açıköğretim

Sistemi bünyesinde yaz okulu uygulamasına yönelik bugüne kadar herhangi bir çalışmaya ulaşamamıştır.

Yaz okuluna katılan öğrencilerin, başarısız oldukları dersleri alabildikleri, genel not ortalamalarını yükseltebildikleri ve üst dönem derslerini alarak erken mezun olabilme gibi fırsatlar göz önünde bulundurulduğunda, yaygın öğrenim görmekte olan tüm öğrencilere de bu fırsatlar sunulabilir.

4.2.2. Öğrenci Önerileri

Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek olan bir yaz okulunda öğrenciler bir takım önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

- Uzaktan öğrenme ile yaz okuluna katılacak öğrencilerin Öğrenme Yönetim Sistemi üzerinden dersleri nasıl takip edebilecekleri, ders içeriklerine nereden ulaşabilecekleri ve öğreticiye nasıl soru sorabileceği gibi konular üzerinde sorun yaşamamaları adına bu sistemin işleyişine yönelik bir tanıtım platformu (demo) oluşturulması faydalı olabilir.
- Yaz okulunda derslerin eş zamanlı (senkron) olarak yürütülmesinin öğrencilerin motivasyonlarının artmasında önemli bir etken olduğu düşünülerek, ders sonrası videoların tekrar izlenip anlaşılmayan noktaların pekiştirilmesi açısından bu ders videolarının sistem üzerinde bulunmasını ve istedikleri zaman tekrar izlenilmesi öğrencilere fayda sağlayabilir.
- Uzaktan öğrenme ile gerçekleştirilecek bir yaz okulunda etkileşim boyutunun artırılması için sosyal ağ uygulamalarının Öğrenme Yönetim Sistemlerine dâhil edilebilir.

KAYNAKÇA

- Açık Öğretim Lisesi. (2016). Açık öğretim lisesi yıllara göre aktif öğrenci sayıları. Ankara: MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. <http://www.aol.meb.gov.tr/sayfaoku.php?id=59> adresinden 12 Şubat 2016 tarihinde erişilmiştir.
- Adrian, M. A. & Gustafson, L. (2006). Impact of course length on student learning. *Journal of Economics and Finance Education*, 5(1), 26.
- Ağır, F., Gür, H. ve Okçu, A. (2008) Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi. *The 8th International Educational Technology Conference, IETC 2008 Proceedings* (370-375), May 6th - 9th 2008, at Anadolu University in Eskişehir.
- Alkan, C. (1987). Açıköğretim “Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları* No 157.
- Allen, I. E., Seaman, J. (2008). *Staying the course online education in united states*. United States of America: Sloan Consortium.16.11.2008 tarihinde erişim: http://www.sloan-c.org/publications/survey/pdf/staying_the_course.pdf
- Allen, I. E., Seaman, J. (2011). *Going the distance: Online education in the United States*. BABSON Survey Research Group. 07.03.2013 tarihinde erişim: <http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/goingthedistance.pdf>
- Allen, I. E., Seaman, J. (2013). *Changing course: ten years of tracking online education in the United States*. BABSON Survey Researc Group. 15.01.2016 tarihinde erişim: <http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/changingcourse.pdf>
- Allen, I. E., Seaman, J. (2014). *Tracking online education in the United States*. BABSON Survey Research Group. 15.01.2016 tarihinde erişim: <http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/gradechange.pdf>
- Altunışık, R., Coşkun, R., & Yıldırım, E. (2002). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Kitapevi.

- Anadolu Üniversitesi. (2014). Anadolu üniversitesi yaz okulu yönetmeliği. <https://www.anadolu.edu.tr/ogrenci-isleri/orgun-bilgi-ve-belgeler/yasa-ve-yonetmelikler/yaz-okulu-yonetmeliği> adresinden 22.01.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Anadolu Üniversitesi. (2016). 2015-2016 öğretim yılı aralık öğrenci sayıları. <https://www.anadolu.edu.tr/universitemiz/sayilarla-universitemiz/ogrenci-sayilari/2015-2016-ogrenci-sayilari/arialik-2015> adresinden 22.02.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Anastasi, J. S. (2007). Full semester and abbreviated summer courses: An evaluation of student performance. *Teaching of Psychology*, 34(1), 19-22.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). *Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(3), 125-145
- Auyeung, L. H. (2004). Building a collaborative online learning community: A case study in Hong Kong. *Journal of Educational Computing Research*, 31(2), 119-136.
- Bates, A. W. (Tony). (2005). *Technology, e-learning and distance education* (Second edition). New York: Routledge.
- Bilgiç, H. G., Doğan, D., & Seferoğlu, S. S. (2011). *Gelişen ve değişen üniversiteler ve türkiye’de yükseköğretimde çevrim-içi öğretimin durumu*. Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar (UYK-2011). İstanbul.
- Bishop-Clark, C., Dietz-Uhler, B. & Fisher, A. (2007). *The effects of personality type on web-based distance learning* *Journal of Educational Technology Systems*, 35 (4), pp. 491–506
- Blamire, J., Crowther, R., Durkin, K., & Quine, L. (1982). Course length and attitude development among preschool playgroup foundation course students. *Early Childhood Development and Care*, 9, 83–89.
- Boddy, G. W. (1985). *Regular vs. compressed semester: a comparison of effectiveness for teaching in higher education*. PhD dissertation, University of Nebraska.

- Bohlin, R. M. & Hunt, N. P. (1995). Course structure effects on students' computer anxiety, confidence and attitudes. *Journal of Educational Computing Research*, 13 (3), 263–270.
- Brackenbury, R. L. (1978). What is more elusive than the learning of philosophy?. *Educational Research Quarterly*, 3, 93-97.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 11. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E. (2004). *Uzaktan eğitim öğrencilerinin eğitimleri değerlendirmeleri*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulan bildiri, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Caskey, S. R. (1994). Learning outcomes in intensive courses. *Journal of Continuing Higher Education*, 42, 23-27.
- Clarke-Okah, W., Coomaraswamy, U., Rama, K. ve Hope, A. (2009). *Quality assurance toolkit for distance higher education institutions and programmes*. Vancouver, Canada: Commonwealth of Learning.
- Cooper, Harris, Kelly Charlton, Jeff C. Valentine, Laura Muhlenbruck, and Geoffrey D. Borman. (2000). Making the most of summer school: A meta-analytic and narrative review. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 65(1): 1–127.
- Crowe, Alicia R., Eunsook Hyun, and Mark Kretovics. (2005). Reflections on summer teaching: Academic rigor or curriculum light?. *Summer Academe*, 5, 7–20.
- Daniel, E. L. (2000). A review of time-shortened courses across disciplines. *College Student Journal*, 34, 298-306.
- Darcy, S. M. (2009). The evolution of standards for distance learning in higher education: Back to the future. *PAACE Journal of Lifelong Learning*, 18
- Demirli, C. (2002). *Web tabanlı öğretim uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri (F.Ü. Örneği)*, Uluslararası Katılımlı Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Mayıs, 2002.

- Deneme, S. (2008). Yaz okulunda öğrenim gören hazırlık sınıfı öğrencilerinin kullandıkları ders çalışma stratejileri. *Ekev Akademi Dergisi*, 12(37).
- Dokuz Eylül Üniversitesi. (2011). Dokuz Eylül Üniversitesi yaz okulu yönetmeliği. <http://www.deu.edu.tr/DEUWeb/Icerik/Icerik.php?KOD=5213> (Erişim tarihi: 02.02.2016)
- Doyle, R. J. & Yantis, J. (1977). *Facilitating nontraditional learning: an update on research on evaluation in intensive scheduling*. Mount Pleasant: Central Michigan University, Institute for Personal and Career Development. (ERIC document reproduction no. ED 144 459).
- Draaijer, S. (2004). *Flexibilisering van toetsing*. (Flexibility in assessment). Utrecht: Digital Universiteit.
- Durucasu, H., Aşan Z. ve Er, F. (2006). Öğrencilerin yaz okulu hakkındaki görüşleri için kümeleme analizi, *Anadolu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(1), 97-101.
- Eckert, W. H. (1972). The modular calendar at mount vernon college. *Liberal Education*, 58 (4), 492–500.
- Elo, S., Kaariainen, M., Kanste, O., Polkki, T., Utriainen, K. & Kyngas, H. (2014). *Qualitative content analysis: a focus on trustworthiness*. SAGE Open. 2014;4:1–10.
- Engin, M. (2013). *Üniversitelerde teknoloji yoğun uzaktan eğitim sistemlerinin üretim, uygulama ve yönetim süreçlerinin incelenmesi*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ever, S., Greer, O. Bridges, W. & Lewis, B. (2002). Class length and student performance: an extended study. *International Advances in Economic Research*. Retrieved October 02, 2008, from http://www.entrepreneur.com/tradejournals/article/87373341_1.html.
- Falmange, J., Cosyn, E., Doignon, J., & Thiéry, N. (2004). The Assessment of knowledge, in theory and in practice. *Formal Concept Analysis*, 3874, 61-79.
- Frost, P. (2005). CTY summer school model: evolvment, adaptation and extra pollution at the national academy for gifted and talent youth (England). *High Ability Studies*, 16(1), 137-153.

- Gay, L. R. (1987). *Educational research*. Columbus: Merrill Publishing Company.
- Gazi Üniversitesi. (2010). Gazi Üniversitesi yaz okulu yönetmeliği. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100318-9.htm> adresinden 22.01.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Geltner, P., & Logan, R. (2000). *The influence of session length on student success*. Research report 2000.4.1.0., Santa Monica College. <http://www.smc.edu/research/T20000410.htm>
- Glaser, B. & Strauss, A.L. (1967) *Discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*, Chicago: Aldine.
- He, Y. (2014). Universal design for learning in an online teacher education course: Enhancing learners' confidence to teach online. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 10(2), 283–298.
- Hoey, R. (2013). Examining Christian college students' summer school choices. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 16(2).
- Holmes, A., Signer, B. & MacLeod, A. (2011). Professional development at a distance: A mixed-method study exploring inservice teachers' views on presence online. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 27(2), 76-85.
- İbicioğlu, H. & Antalyalı, Ö.L. (2005). Uzaktan eğitimin başarısında imkan, algı, motivasyon ve etkileşim faktörlerinin etkileri: karşılaştırmalı bir uygulama. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 25-338
- İşman, A. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*, Sempati Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Johnson, L., Adams Becker, S., Cummins, M., Estrada, V., Freeman, A., and Ludgate, H. (2013). *NMC Horizon Report: 2013 Higher Education Edition*. Austin, Texas: The New Media Consortium.
- Jones, G., Warren, S. J., Ennis-Cole, D., Knezek, G., Lin, L. and Norris, C. (2014). Transforming the doctorate from residential to online: A Distributed PhD Learning Technologies. *TechTrends*, 58(4), 19-26.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri (9. baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kaya, E. ve Konu M. (2015). Üniversite öğrencilerinin yaz okulu hakkındaki tutum ve görüşleri, *Ekev Akademi Dergisi*, 19(63).
- Keegan, D. 1986. *The foundations of distance education*. London: Croom Helm.
- Kirby-Smith, J. P. (1987). *Effects of intensive college courses on student cognitive achievement, academic standards, student attitudes, and faculty attitudes*. Unpublished doctoral dissertation, University of Southern California.
- Kör, H. (2013). *Uzaktan eğitim ve örgün eğitimin çok yönlü - çapraz karşılaştırılması: Kırıkkale Üniversitesi ve Hitit Üniversitesi örneği*, Kırıkkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.
- Kvale, S. (1996). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. California: Sage Publication.
- Latchem, C. (2011). Quality matters for turkish higher education. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1(1), 1-18.
- Lee, J., Scyoc, V. & Gleason, J.(1993). Traditional or intensive course lengths? A comparison of outcomes in economics learning. *Journal of Economic Education*, winter, 15-22.
- Lee, J. and Dziuban, C. (2002). Using quality assurance strategies for online programs. *Educational Technology Review*, 10(2), 69-78.
- Lionarakis, A. (2003). *A preliminary framework for a theory of open and distance learning - the evolution of its complexity*. The quality dialogue: integrating quality cultures in flexible, distance and e-learning (s. 42-47). Rhodes, Greece: European Distance Education Network.
- Mesleki Açık Öğretim Lisesi. (2016). *Sayısal veriler*. Ankara: MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. http://maol.meb.gov.tr/html_files/sayisal_veriler.html adresinden 12 Şubat 2016 tarihinde erişilmiştir.
- Messina, R. C. (1996). *Power package: an alternative to traditional course scheduling*. ERIC Document Reproduction Service, No. ED 396787.
- Moore, M. G. ve Kearsley, G. (2012). *Distance education a system view of online learning* (Third Edition). Belmont: Wadsworth.

- Okur, M. R. (2012). *Açık ve uzaktan öğrenmede öğretim elemanlarına yönelik çevrimiçi destek sistemi tasarımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Omelicheva, M. Y. (2012). Fab! or Drab?: Increasing the effectiveness of teaching and learning in summer classes, *Journal of Political Science Education*, 8(3), 258-270.
- Ondokuz Mayıs Üniversitesi. (2014). Ondokuz Mayıs Üniversitesi yaz okulu yönetmeliği.
- Ospina, S. (2004). Qualitative research. *Encyclopedia of leadership*. London: Sage, p. 1279–84.
- ÖSYM (2012). 2012 ÖSYS: Yükseköğretim programları ve kontenjanları kılavuzu. <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2012/OSYS/2012OSYSKONTKILAVUZ.pdf> adresinden 11.10.2012 tarihinde erişildi.
- Özdil, İ. (1986). “Uzaktan öğretimin evrensel çerçevesi ve türk eğitim sisteminde uzaktan öğretimin yeri”, *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları* No 69. Eskişehir
- Özkul A.E. ve Aydın C.H. (2012). Öğrenci adaylarının açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleri, *Akademik Bilişim*, Uşak Üniversitesi, 1-3 Şubat, Turkey, 2012
- Perez-Fasano, S. (2010). *Impact of a teachers' online summer experiences on their approaches to learning and studying and their perceptions of online learning*. Ph.D. Thesis, George Mason University
- Petrowsky, M. C. (1996). *The two week summer macroeconomics course: success or failure?*. ERIC Document Reproduction Service, No. ED396779.
- Pretto, A. (2011). Italian sociologists' approach to qualitative interviews, *BMS: Bulletin of Sociological Methodology*. No. 112, pp. 71-83
- Rayburn, L. G., & Rayburn, J. M. (1999). Impact of course length and homework assignments on student performance. *Journal of Education for Business*, 74: 325-331.

- Rienties, B., Rehm, M., Dijkstra, J. (2005). *Remedial online teaching in theory and practice online summer course: Balance between summer and course*. Proceedings of Ascilite 2005 conference, December 4-7, p: 569-576.
- Ronteltap, F., Van der Veen, J. (2002). *Samenwerkend leren met ICT. (Working and learning together with ICT)*. Universiteit Utrecht, IVLOS en Universiteit Leiden. ICLON.
- Rose, S., Spinks, N. & Canhoto A. I. (2015). *Management research: Applying the principles*. Routledge, London and New York.
- Sampson, K., Brogt, E., & Comer, K. (2011). *Guidelines for teaching in time-shortened, intensive, or summer school settings*. New Zealand: University of Canterbury.
- Seamon, M. (2004). Short and long-term differences in instructional effectiveness between intensive and semester-length courses. *Teacher College Record*, 106 (4), 852-874.
- Segers, M. (2004). Assessment en leren als een twee-eenheid. (Assessment and learning as two become one). *Tijdschrift van Hoger Onderwijs*. Vol. 4 2004.
- Selçuk Üniversitesi. (2015). Selçuk Üniversitesi yaz okulu yönergesi.
- Silverman, D. (1999). *Interpreting qualitative data: Methods for analysing talk, text and interaction*. London: Sage Publication.
- Shaw, M., Chametzky, B., Burrus S. W. ve Walters, K. J. (2013). An evaluation of student outcomes by course duration in online higher education. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 16(4).
- Spurling, S. (2001). *Compression of semesters or intensity of study: what is it that increases student success?*. ERIC Document Reproduction Service, No. ED467474.
- Stake, R. (1994). Case studies. In N. Denzin and Y. Lincoln (Ed), *Handbook of Qualitative Research* (pp. 236-247). Thousand Oaks, CA: Sage
- Şimşek, N. (2006). Uzaktan öğretim sistemlerindeki çevrimiçi etkileşimlerin yapısal çözümleme yoluyla modellenmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 5 (9), 3-18.

- Şimşek, N., Alper, A. ve Çakır-Balta, Ö. (2007). Perceptions of preservice teachers about web based learning. *International Journal of Human and Social Sciences*, 1(4), 235-238.
- Şimşek, N. ve Çakır, Ö. (2010). *Development and application of system integration in distance education. 3rd International Future-Learning Conference* (Istanbul: May 10-14, 2010).
- UNESCO. (2002). *Open and distance learning, trends, policy and strategy considerations division of higher education*. Paris: UNESCO.
- Tait, A. (2013). Distance and e-learning, social justice and development: The relevance of capability approaches to the mission of Open Universities. *International Review of Research of Open and Distance Learning (IRRODL)*, 14 (4), 1-18.
- Tait, A. and O'Rourke, J. (2014). Internationalisation, social justice and open, distance and e-learning: working with the grain, in *Online Distance Education - Toward a Research Agenda*, Anderson T and Zawacki-Richter O, (Eds), Edmonton, Athabasca University Press.
- Tan, D.L. (2002). Condensed or traditional semester format: Does it make a difference in academic performance?. *Education*, 116 (3), 417-422.
- Taşdemir, M. (2010). Yaz okulu uygulamasının nedenine ilişkin öğrenci görüşleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9,31, 28-40.
- Taşdemir, M. (2012). Yaz okulu ve normal öğretim uygulaması üzerine bir araştırma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 436-447.
- Templeton, N. R., Ballenger, J. N., Thompson J. R. (2015). Examining the elements of online learning quality in a fully online doctoral program. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 18(4).
- Ural, O. (2007). Attitudes of graduate students toward distance education, educational technologies and independent learning. *Turkish Online Journal of Distance Education* 8(4).
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Uysal, Ö., Okur, M. R. ve Usta, İ. (2016). Açık ve uzaktan öğrenme ile yaz okulu, *JASSS - The Journal of Academic Social Science Studies*, 45, 215-233.

- Uzunboylu, H. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Vrasidas, C., Zembylas, M. (2003). The Nature of technology-mediated interaction in globalised distance education. *International Journal of Training and Development*. 7(4). 271-286.
- Waechter, R.F. (1967). *A comparison of achievement and retention by college junior students in an earth science course after learning under massed and spaced conditions*. Doctoral dissertation, Pennsylvania State University.
- Wlodkowski, R. J., & Westover, T. N. (1999). Accelerated courses as a learning format for adults. *Canadian Journal for the Study of Adult Education*, 13(1), 1–20.
- Yalın, H.İ. (2001). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A., ve Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., ve Şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (7. baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseltürk, E., & Bulut, S. (2007). Predictors for student success in an online course. *Educational Technology & Society*, 10(2), 71–83.

EKLER

Ek A: Öğretim Elemanı Görüşme Formu

Ek B: Öğrenci Görüşme Formu

EK A: ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, ben Emre ÖZGÜL. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Programında Yüksek Lisans öğrencisiyim. Yaz okulu uygulamasının uzaktan öğretim ile gerçekleştirilmesine ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri üzerine bir araştırma yapıyorum. Görüşmenin temel amacı; sizlerin, yaz okulu döneminde yaşamış olduğunuz tecrübelerinizle ilgili görüşlerinizi almaktır.

Görüşme sürecinde kişisel bilgiler ve söyleyeceklerinizin tümü gizlidir ve gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, bu araştırma dışında başka bir amaçla kesinlikle kullanılmayacaktır. Çalışmada size 6 adet soru yönelteceğim, sorularda anlayamadığımız bir nokta olursa tekrar etmemi veya açıklamamı isteyebilirsiniz. Lütfen görüşme sırasında, kendinizi bir sohbet ortamında olduğu gibi rahat hissetmeye çalışın. Görüşme yaklaşık 15-20 dakika sürecektir. Araştırmanın herhangi bir sürecinde bu çalışmaya katılmaktan vazgeçebilirsiniz. Bu isteğiniz için kesinlikle bir yaptırım uygulanmayacaktır. Bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Şimdi çalışmaya gönüllü olarak katılımınızı bir kez de sözel olarak almak istiyorum. Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyor musunuz? Araştırmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim. Hazır olduğunuzda başlayabiliriz.

Görüşme Soruları

1. Kendinizle ilgili kısa bir bilgi verebilir misiniz?
2. Yaz okulu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
Sondalar: Ekonomik, akademik çalışma, motivasyon, iş yükü vb.
3. Yaz okulunda uzaktan öğretim uygulamasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
4. Yaz okulunda uzaktan öğrenmenin yüz yüze öğrenmeye göre üstün yanları / avantajları nelerdir?
Sondalar: Motivasyon, İş yükü, Ortam, Teknik vb.
5. Yaz okulunda uzaktan öğrenmenin yüz yüze öğrenmeye göre zayıf yanları / sınırlılıkları nelerdir?
Sondalar: Öğrenme yönetim sistemi kullanımı, Uzaktan öğretim ile ders yönetimi, Değerlendirme, Danışmanlık vb.
6. Yaz okulunun uzaktan öğrenme yöntemiyle uygulanmasına ilişkin önerileriniz nelerdir?

EK B: ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, ben Emre ÖZGÜL. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Programında Yüksek Lisans öğrencisiyim. Yaz okulu uygulamasının uzaktan öğretim ile gerçekleştirilmesine ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri üzerine bir araştırma yapıyorum.

Görüşme sürecinde kişisel bilgiler ve söyleyeceklerinizin tümü gizlidir ve gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, bu araştırma dışında başka bir amaçla kesinlikle kullanılmayacaktır. Çalışmada size 8 adet soru yönelteceğim, sorularda anlayamadığınız bir nokta olursa tekrar etmemi veya açıklamamı isteyebilirsiniz. Görüşme yaklaşık 15-20 dakika sürecektir. Araştırmanın herhangi bir sürecinde bu çalışmaya katılmaktan vazgeçebilirsiniz. Bu isteğiniz için kesinlikle bir yaptırım uygulanmayacaktır. Bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Şimdi çalışmaya gönüllü olarak katılımınızı bir kez de sözel olarak almak istiyorum. Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyor musunuz? Araştırmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim. Hazır olduğunuzda başlayabiliriz.

Görüşme Soruları

1. Kendinizle ilgili kısa bir bilgi verebilir misiniz?
2. Yaz okulu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
Sondalar: Yazın olması, yoğunlaştırılmış olması, fayda sağlaması, etkili mi?
3. Yaz okulunun size sağlamış olduğu faydalardan bahsedebilir misiniz?
Sondalar: Ekonomik açıdan, akademik başarı, ders yükü, motivasyon, sosyalleşme vb.
4. Yaz okulu ile ilgili ne tür sorunlarla karşılaştınız?
Sondalar: Ders bulma, ekonomik, barınma, ulaşım, ders denklığı, sıcak havalara, motivasyon vb.
5. Yaz okulunda uzaktan öğrenme uygulamasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
 - *Zaman ve mekân engelleri açısından*
6. Yaz okulunun uzaktan öğretim ile yapılmasının size sağlayacağı faydalar nelerdir?
 - *Barınma, staj, yarı/tam zamanlı çalışma, ders yükü, mezuniyete katkı, ailenizle zaman geçirme vb.*
7. Yaz okulunun uzaktan öğretim ile yapılması ne tür sorunlara yol açabilir?
8. Yaz okulunun uzaktan öğrenme ile uygulanmasına ilişkin önerileriniz nelerdir?